

MUUTOKSESSA MUKANA

Kymenlaakson, Mikkelin ja Kaakkois-Suomen
ammattikorkeakoulujen kirjastot 1991–2016

A row of colorful books with a tablet in front of them. The books are arranged in a semi-circle, with their spines facing outwards. The colors of the spines include red, green, blue, yellow, orange, purple, and dark red. In the foreground, a black tablet is positioned horizontally, displaying a white screen with the text "Iiris Kuusinen (toim.)".

Iiris Kuusinen (toim.)

Toimittaja:

Iiris Kuusinen

Toimitus:

Terhi Kaipainen, Pekka Malvela, Tommi Pälli,
Tuula Saastamoinen, Tapio Salmela, Matti Strengell

Graafinen suunnittelu:

Vinkeä Design Oy, Petri Hurme

Julkaisija:

Kymenlaakson ammattikorkeakoulu 2016

Paino:

Grano Oy 2016

**Kymenlaakson ammattikorkeakoulun julkaisuja.
Sarja A. Nro 73**

ISBN (NID): 978-952-306-144-6

ISBN (PDF): 978-952-306-145-3

ISSN: 1239-9086

ISSN-L: 1239-9086

KIRJOITTAJAT

FM Terhi Kaipainen, informaattikko

FT Iiris Kuusinen,
kirjasto- ja oppimisteknologiapalvelujen johtaja

FM Pekka Malvela, informaattikko,
Tietokeskus Vellamon johtaja

Tradenomi (ylempi AMK) Tommi Pälli, suunnittelija

Tradenomi Tuula Saastamoinen, kirjastonhoitaja

FM Tapio Salmela, informaattikko

Medianomi Matti Strengell, suunnittelija

ESIPUHE	5
I. AIKOJEN ALUSSA	6
AMK-kirjastojen perustaminen.....	7
Kyamkin ja Mamkin kirjastojen alkutaival: vuodet 1991–1996	9
Perusinfrastruktuurin luomisen aika: vuodet 1997–2001.....	14
2. YHTEISTYÖTÄ YLI RAJOJEN	20
Alueellinen yhteistyö.....	21
Kansallinen yhteistyö	29
Kansainvälinen yhteistyö	35
3. AINEISTON MUODONMUUTOS	38
Alussa oli painettu sana	39
Tietokannat tulivat kirjastoihin	39
E-aineistojen tekninen saavutettavuus on parantunut.....	40
Tietokantojen kokotekstisisällöt siirsivät kokoelmien painopisteen	40
E-aineistojen tarjonnan ja käytön korrelaatio	41
Laadukkaat käyttäjien tarpeita palvelevat aineistot ovat välttämätön edellytys tuloksekkaalle oppimiselle ja tutkimukselle.....	42
4. JULKAISUTOIMINTA	44
Julkaisusarjat Kymenlaakson ja Mikkelin ammattikorkeakouluissa	45
Yhteistyö toisten ammattikorkeakoulujen kanssa.....	47
Julkaisu toiminta jatkossakin osa kirjaston toimintaa.....	50
5. KIRJASTOHENKILÖSTÖN MÄÄRÄN JA TYÖNKUVAN MUUTOS	52
Kohti tietoverkkoja ja osaavampaa henkilöstöä.....	53
Tietoverkkojen kehitys ja yhteistyö muuttavat työnkuvaa.....	56
Digitaalisuus on jo kirjastoammattilaisen arkea.....	58
6. XAMKILAISIKSI	60
Kirjastosta kirpaksi	61
Sisäinen organisoituminen ja yhteiset käytänteet	62
Uutta näkökulmaa ja oppia.....	63
7. VIRKISTYSTÄKIN VÄLILLÄ	66
Vierailuja ja tapaamisia	67
Avajaisia, juhlia ja yhteistä tekemistä.....	69
Asiakkaille järjestettyjä tapahtumia.....	71
8. KIRJASTO TÄNÄÄN JA HUOMENNA	74
LIITTEET	78
Henkilöstö.....	78
Tilastotietoa	81
LÄHTEET	84

ESIPUHE

Väliaikaisten ammattikorkeakoulujen saatua kokeiluluvan vuonna 1991 alettiin niiden kirjastoja kehittää suunnitelmallisesti. Ammattikorkeakoulujen vakinaistamisen yhtenä kriteerinä olivat korkeakoulutasoiset kirjastopalvelut, mikä pisti vauhtia asiaan. Tänä vuonna tulee kuluneeksi 25 vuotta, kun Mikkelin va. ammattikorkeakoulu ja Kymenlaakson ammattikorkeakoulun perustana ollut Kotkan va. ammattikorkeakoulu aloittivat toimintansa. Elokuun alussa täyttyy 20 vuotta Kymenlaakson va. ammattikorkeakoulun aloituksesta. Nämä merkki-paalut houkuttelevat kurkistamaan, mitä kirjastoissa on tapahtunut tänä aikana.

Lähtötilanne, josta Suomen ammattikorkeakoulukirjastoja alettiin kehittää, olisi oman värikkään historiikin aihe. Tässä historiikissa asiaa valotetaan Kymenlaakson ja Mikkelin ammattikorkeakoulujen kirjastojen näkökulmasta. Kymenlaakson ammattikorkeakoulun ensimmäinen rehtori Erkki Ojanen luonnehti kirjaston alkutaivalta sanoilla: ”Kirjasto lähti kuopasta liikkeelle mutta kuopasta nousiin vauhdilla.” Kuluneiden vuosien varrella on tapahtunut paljon ja kirjasto on luonut nahkansa uudelleen monissa organisaatiomuutoksissa.

Tämä historiikki ei ole kronologinen, aukoton kertomus kirjastojen vaiheista. Teoksen artikkeleissa kerrotaan keskeisimpiä kirjastojen historiaan ja toimintaan liittyviä asioita. Artikkelissa Aikojen alussa kuvataan Kymenlaakson ja Mikkelin ammattikorkeakoulujen kirjastojen perustamisvaihetta ja toiminnan alkuvuosia. Yhteistyötä yli rajojen -artikkelissa kerrotaan monimuotoisesta yhteistyöstä, mikä on ollut leimallista kaikille ammattikorkeakoulukirjastoille. Artikkelit Aineiston muodonmuutos, Kirjastohenkilöstön määrän ja työnkuvan muutos ja Julkaisutoiminta pureutuvat kirjaston substanssin muutoksiin ja julkaisutoiminnan kehitykseen. Virkistystäkin välillä -artikkeli avaa kuvakavalkadin muodossa kirjastohenkilöstön kouluttautumiseen, matkoihin ja kirjastojen oheistoimintaan liittyviä tapahtumia. Artikkeleissa Xamkilaisiksi sekä Kirjasto tänään ja huomenna kerrotaan kirjaston nykytilanteesta ja visioidaan hieman tulevaa.

Miellyttäviä lukuhetkiä historiikin parissa!

Kouvolassa 10.2.2016

Iiris Kuusinen

FT, Kirjasto- ja oppimisteknologiapalvelujen johtaja
Kaakkois-Suomen Ammattikorkeakoulu Oy

AIKOJEN ALUSSA

Iiris Kuusinen ja Tuula Saastamoinen

Ammattikorkeakoulukirjastojen alkutaivalta voidaan luonnehtia Väinö Linnan romaanista lainatulla metaforalla: "Alussa olivat suo, kuokka ja Jussi". Valtaosaa ammattikorkeakoulukirjastoista alettiin 1990-luvulla kehittää lähes nolapisteestä. Toiminnan käynnistämiseksi piti hankkia tilat, välineet, kokoelmat ja henkilöstö. Tarvittiin paljon raakaa ja rankkaa työtä, innostusta ja uudisraivaajajhenkeä peruspalvelujen aikaansaamiseksi.

AMK-kirjastojen perustaminen

Kirjasto ammattikorkeakoulujen vakinaistamiskriteerinä

Opetusministeriö aloitti ammattikorkeakoulukokeilun Suomessa elokuussa 1991, jolloin paikallisten opistoasteen ammatillisten oppilaitosten yhteistyönä käynnistettiin ensimmäiset väliaikaiset ammattikorkeakoulut. Ensimmäiset vakinaisen toimiluvan saaneet ammattikorkeakoulut aloittivat toimintansa elokuussa 1996. Vakinaistamista edelsi tiukka arviointiprosessi, jonka yhtenä osana olivat kirjastopalvelut. Opetusministeriö edellytti vakinaistettavilta ammattikorkeakouluilta tietyt kriteerit täyttäviä, korkeakoulutasoista opetusta tukevia kirjasto- ja tietopalveluja. Aiemmin yksittäisen oppilaitoskirjaston olemassaolo ja palvelujen taso riippuivat pitkälti asiaan vihkiytyneestä rehtorista tai aktiivisista opettajista.

Yleisesti ottaen ammatillisten oppilaitosten kirjastojen tila oli maassamme 1990-luvun alkupuolella heikko eikä kirjastoilla ollut selkeää asemaa organisaatiossa. Tämä ilmenee muun muassa Anneli Kankaanrinnan vuonna 1991 tekemästä selvityksestä, jossa kartoitettiin ammattikorkeakoulukokeilussa mukana olleiden oppilaitosten kirjastojen tilaa. Ammattikorkeakoulujen tavoitteita ajatellen kirjastojen henkilökunta, kokoelmat ja palvelut olivat vähäiset, harvoja poikkeuksia lukuun ottamatta. Vain noin neljäsosassa oppilaitoksia kirjastoa hoiti päätoiminen, kirjasto- ja tietopalvelualan koulutuksen saanut henkilö. ”Kirjastot” olivat usein luetteloiduttomia ja järjestämättömiä kirjavarastoja. Heikoimmillaan oppilaitoksessa ei ollut edes tätä kirjavarastoa.¹

Kokeiluvaiheessa ammattikorkeakoulujen kirjastojen toiminta, kehittäminen ja koordinointi oli organisoitu monella tavalla. Kirjastopalvelujen järjestämiseksi etsittiin yhteistyömahdollisuuksia paikallisten yleisten ja tieteellisten kirjastojen taholta. Käytännössä useimmissa ammattikorkeakouluissa omaksuttiin 1990-luvulla malli, jossa kirjastopalvelut tuotettiin oman organisaation sisällä hallinnollisesti keskitetyllä mutta toiminnallisesti hajautetulla mallilla. Ammattikorkeakoulujen koulutusyksiköihin perustettiin omia, käyttäjiä lähellä oleva kirjastopisteitä, joita kehitettiin ja koordinoitiin keskitetysti. Näin tehtiin myös Kymenlaakson (Kyamk) ja Mikkelin (Mamk) ammattikorkeakouluissa. Enimmillään kirjastopisteitä oli Mamkissa yksitoista ja Kyamkissa yhdeksän. Vuosituhannen vaihteessa suunta kääntyi ja kirjastopisteitä alettiin yhdistellä ja keskittää. Alkuvaiheessa molempien ammattikorkeakoulujen kirjastot tuottivat kirjastopalvelut myös toisen asteen ammatillisille oppilaitoksille.²

Ammattikorkeakoulukokeilun aikaan kirjastotoiminnasta vastaavien henkilöiden ammatillisen osaamisen tausta oli kirjava. Kirjastovastaavana saattoi olla vahtimestari tai äidinkielen opettaja, jolle oli resursoitu pari viikkotuntia kirjastotyöhön. Toiminnan vakiintuessa oli tyypillistä, että kehittämisvastuu annettiin yhdelle informaattikolle oto-toimintana. Johtajien toimia perustettiin alku-

vaiheessa verkkaisesti. Liisa Niinikankaan vuonna 1996 tekemän kartoituksen mukaan vain neljässä ammattikorkeakoulussa oli tuolloin nimitetty kirjastonjohtaja. Nämä ammattikorkeakoulut olivat Seinäjoki, Häme, Kymenlaakso ja Pohjois-Savo.³ Vuosikymmenen loppua kohden kirjastojen toimintaa johtavien/koordinoivien henkilöiden nimeäminen nopeutui, mutta totaalinimeämiseen ei päästy vielä seuraavan vuosikymmenen puolivälissäkään. Ammattikorkeakoulukirjastojen hallinnollista asemaa vuonna 2005 selvittäneen työryhmän kyselyn mukaan neljässä ammattikorkeakoulussa ei ollut määritelty kirjaston toimintaa johtavaa viran-/toimenhaltijaa lainkaan ja yhdessä toimintaa johti muu kuin kirjastossa työskentelevä henkilö. Selkeä hallinnollinen itsenäisyys oli noin puolella kirjastoista, sillä toimintaa johtavista/koordinoivista henkilöistä 55 % vastasi koko kirjaston budjetista ja 58 % oli koko henkilöstön esimies.⁴

Kansallinen ohjeistus AMK-kirjastojen perustamiseen

Vauhdittaakseen ammattikorkeakoulujen kirjastojen kehitystä opetusministeriö ja opetushallitus antoivat 1990-luvun alussa ohjeita ja suosituksia henkilöstön ja kokoelmien vähimmäismääristä, kehittämistavoitteista ja laadusta. Ohjeistuksen mukaan ammattikorkeakoulussa tuli olla vähintään ajankohtainen käsikirjasto ja amatillisten kausijulkaisujen kokoelma. Kurssikirjojen vähimmäismääränä pidettiin lukusalikappaleita. Lisäksi kokoelmassa tuli olla päättötöiden tekoon tarvittavaa materiaalia. Ohjeistuksissa tuotiin esiin myös, että perinteinen painettu aineisto muuntuu yhä enemmän sähköiseksi, mikä on huomioitava kokoelman kehittämisessä. Henkilöstön vähimmäistavoitteeksi suositettiin yhtä kirjastonhoitajaa jokaista alkavaa 500 opiskelijaa kohden. Tämän lisäksi tarvittiin yksi kehittämisestä vastaava korkeakoulutasoisen tutkinnon suorittanut kirjastonhoitaja/informaatikko sekä tarpeellinen määrä muuta kirjastoalan koulutuksen saanutta henkilöstöä.⁵

Opetushallituksen työryhmämuistiossa 24.3.1993 ammattikorkeakoulujen kirjastojen palvelutavoitteiksi asetettiin asioita, jotka ovat pysyneet vakioina koko toiminnan ajan. Tavoitteena on tuottaa opetuksen ja opiskelun käyttöön laadullisesti ja määrällisesti tarkoituksenmukaiset kirjasto- ja tietopalvelut, jotka nivoutuvat kiinteästi opetusohjelmiin. Kirjaston tehtävänä on hankkia ja välittää käyttäjien tarvitsemat tietoaineistot, tiedottaa niistä ja opettaa aineistojen käyttöä. Tärkeiksi tavoitteiksi on nähty myös yhteistyön kehittäminen muiden kirjastojen ja tiedontuottajien kanssa sekä ammattikorkeakoulun koulutustehtävään liittyvän yritys-elämän tiedontarpeiden tyydyttäminen. Tietoteknisten yhteyksien kehittäminen on katsottu keskeiseksi kirjaston toiminnan peruspilariksi jo 1990-luvun alusta lähtien.⁶

Merkittävää kirjastojen infrastruktuurin syntyemiselle ja olemassaololle oli opetusministeriön rahoitusohjeistus ammattikorkeakouluille. Turvatakseen ammattikorkeakoulukirjastojen kehityksen opetusministeriö asetti vuosien 1995–2003 tavoite- ja tulossopimuksissa vaateen, jonka mukaisesti ammattikorkeakoulujen tuli käyttää vuosittain tietty prosentti (3–5 %) käyttömenoistaan kirjasto- ja tietopalveluihin. Ministeriö antoi myös ohjeita, mitä menoja prosenttiin voitiin sisällyttää. ARENE ry:n kirjasto- ja tietopalveluprojekti (KiTipro) teki opetusministeriön pyynnöstä vuonna 2000 selvityksen näiden menojen määräytymisestä. Kirjastomenojen ohjeellinen prosentti oli tervetullut tuki ammattikorkeakoulujen kirjastojen vastuuhenkilöille neuvoteltaessa kirjaston resursseista kehysorganisaation sisällä.⁷

Kyamkin ja Mamkin kirjastojen alkutaival: vuodet 1991–1996

Kyamkin kirjasto

Valtioneuvosto myönsi elokuussa 1995 kokeiluluvan Kymenlaakson väliaikaiselle ammattikorkeakoululle, jonka toiminta alkoi 1.8.1996⁸. Samassa yhteydessä sen perustana olleiden oppilaitosten⁹ kirjastot organisoitiin hallinnollisesti yhtenäiseksi tulosvastuulliseksi yksiköksi, joka toimi suoraan johtavan rehtorin alaisuudessa. Kirjastonjohtajaksi nimitettiin FM Iiris Kuusinen. Kyamkin kirjastopisteet, joita elokuussa 1996 oli kahdeksan, aloittivat toimintansa erilaisilta lähtötasoilta. Kolmella kirjastopisteellä oli jo pitkät perinteet, loput vasta käynnistivät toimintaansa.

Vanhin Kyamkin kirjastoista oli vuonna 1957 perustettu Kotkan terveystalon kirjasto. Ensimmäiset niteet silloisen Kymenlaakson sairaanhoitajakoulun kirjaston rekisteriin oli merkitty 1.3.1957. Kirjaston kokoelma oli vuosien varrella kasvanut noin 10 000 niteeseen ja palvelut vakiintuneet. Kirjastossa työskenteli syksyllä 1996 kaksi henkilöä, kirjastonhoitaja ja kirjastoharjoittelija.¹⁰ Toiseksi vanhin oli tekniikan kirjasto, jossa ensimmäinen osa-aikainen kirjastonhoitaja oli aloittanut 1.2.1970. Tekniikan kirjastoa ryhdyttiin kehittämään vuonna 1972 uuden oppilaitoksen valmistuttua Langinkoskelle ja kirjaston saatua omat tilat. Kotkan va. ammattikorkeakoulun aloitettua toimintansa syksyllä 1991 tekniikan kirjastolla oli kohtalainen kirjakokoelma ja hyvä lehtikokoelma. Vuonna 1994 tekniikan kirjasto sai ajanmukaiset toimitilat oppilaitoksen yhteyteen rakennetussa lisäsiivessä. Kotkan kauppaoppilaitoksen siirryttyä tekniikan toimipisteeseen elokuun 1996 alussa sijoitettiin myös kauppaoppilaitoksen 1 000 niteen kirjakokoelma tekniikan kirjaston kokoelmaan. Kirjaston nimi muuntui tällöin tekniikan ja liiketalouden kirjastoksi. Kirjastossa työskenteli tuolloin kirjastonhoitaja ja kirjastovirkailija.¹¹

Kattavimman kokoelman ja monipuolisimmat sähköiset tiedonlähteet omasi vuonna 1983 perustettu Kuusankosken terveystieteen kirjasto. Vuonna 1984 työskentelynsä aloittaneen kirjastovirkailijan, kirjastomyönteisen rehtorin ja opettajista koostuneen kirjastotyöryhmän voimin Kuusankosken terveystieteen kirjastosta kehittyi nopeasti mallikirjasto, josta käytiin ottamassa oppia muualtakin. Kuusankosken terveystieteen kirjasto oli Suomen ensimmäisiä oppilaitoskirjastoja, jossa otettiin käyttöön atk-pohjainen PrettyLib-kirjastojärjestelmä vuonna 1988. Ensimmäisten joukossa kirjastoon hankittiin myös lainauksenvalvontalaitteet vuonna 1995. Vuoden 1994 loppupuolella kirjastoon perustettiin informaation virka, joka sekkin oli lajissaan ensimmäisiä Suomen oppilaitoskirjastoissa.¹²

Kouvolan seudun kirjastopisteistä kolme eli liiketalouden ja muotoilun kirjastot Kouvolassa ja sosiaalialan kirjasto Elimäellä aloittivat aktiivisen toiminnan elokuun alussa 1996. Toiminnan käynnistämiseen alettiin valmistautua jo syksyllä 1995, kun tieto Kymenlaakson va. ammattikorkeakoulun kokeiluluvasta oli saatu. Kirjastopalvelujen perustamista varten Kouvolan seudun ammattiopiston kirjastotyöryhmä¹³ laati kirjasto- ja tietopalveluiden kehittämissuunnitelman¹⁴. Suunnitelman mukaisesti talven 1995–96 aikana Kouvolan Muotoilu- ja Liiketaloustieteiden sekä Elimäen sosiaalialan instituutin kirjastoihin hankittiin PrettyLib-kirjastojärjestelmä, atk-laitteistoa ja kirjastokalustoa. Myös kokoelmaluetteloiden teko aloitettiin työllisyysvaroin palkatun henkilöstön voimin. Ennen syksyä 1995 kaikissa kolmessa instituutissa oli kirjastotoiminnan siemen. Muotoiluinstituutissa oli opettajien käytössä isohko määrä kirjoja, Elimäellä oli moderni tila ja Liiketaloustieteiden instituutissa oli aloitettu kirjojen rekisteröinti. Liiketaloustieteiden instituutin ”kirjasto” pyöritti opintotoimiston virkailija sivutyönään.

Kotkan va. ammattikorkeakouluun kuuluneiden merenkulun sekä metsä- ja puutalouden oppilaitosten kirjastojen kehittäminen oli alkuvaiheessa syksyllä 1996. Metsä- ja puutalouden kirjastoon oli hankittu aikojen kuluessa mittava, runsaan 10 000 niteen kirjakokoelma, mutta aineisto oli lähes kokonaan luetteloiden ja osittain myös vanhentunutta. Kirjastoa hoiti aiemmin oppilaitoksen virastotyöntekijänä ollut henkilö.¹⁵ Merenkulun kirjasto – myöhemmin Kotkan Merikirjasto – käynnisteli toimintaansa syksyllä 1996 noin 35 m²:n suuruudessa opiskelijoiden entisessä tupakkahuoneessa. Kirjastossa oli pienehkö, osittain luetteloiden kirjakokoelma. Tekniikan kirjaston kirjastovirkailija palveli asiakkaita merenkulun kirjastossa osapäiväisesti kahtena päivänä viikossa.¹⁶

Kymenlaakson ammattikorkeakoulun kirjaston yhdeksännen toimipisteen eli viestinnän kirjaston alku oli muita ohdakkeisempi. Uuteen Mediakasarmiin varattu 40 m²:n avotila osoittautui kirjastotoimintaan kelpaamattomaksi. Toiminta päästiin aloittamaan vasta vuonna 1999, jolloin solmittiin kirjastopalveluja koskeva sopimus Helsingin yliopiston Kouvolan käännöstieteen laitoksen kanssa. Sopimuksen mukaisesti viestinnän koulutusalan tarvitsema aineisto

sijoitettiin yliopiston kirjaston sivuhuoneeseen ja yliopiston henkilökunta hoiti lainauksen. Vastavuoroisesti Kymkin kirjaston informaatikko antoi tiedonhankinnan opetusta yliopiston opiskelijoille. Elokuussa 2003 viestinnän kirjasto sai uudet toimitilat viestinnän koulutusosaston yhteydessä¹⁷.

Kyamkin kirjaston toimintaa aloitettaessa tärkeimpänä tavoitteena oli luoda kirjastopisteille yhtenäinen toimintapolitiikka: samanlaiset lainauskäytännöt, käyttösäännöt, yhteinen kirjastoverkko ja kirjastokortti. Kirjastoverkon luomista edisti, että kaikilla kirjastopisteillä oli jo käytössä sama kirjastojärjestelmä. Tavoitteena oli myös saada kaikki kirjastopisteet ”samalle viivalle” kokoelman ja palvelujen suhteen. Konkreettisten tulosten saavuttamiseksi kirjaston kehittämiselle asetettiin vuotuiset tavoitteet. Toiminnan kehittämisessä otettiin huomioon oman kehysorganisaation tarpeiden lisäksi myös opetusministeriön suosittamat valtakunnalliset korkeakoulukirjastojen kehittämislinjaukset.¹⁸

Ensimmäinen Kymkin kirjastohenkilöstön kokous Kuusankoskella 2.8.1996

Mamkin kirjasto

Mikkelin väliaikainen ammattikorkeakoulu sai valtioneuvostolta kokeiluluvan 11.4.1991 ja sen toiminta alkoi elokuun alussa samana vuonna. Väliaikainen ammattikorkeakoulu käsitti Mikkelin teknillisen oppilaitoksen ja Mikkelin liikelouden instituutin. Molemmista oppilaitoksissa oli omat käsikirjastot, joista annettiin lainoja mahdollisuuksien mukaan. Kirjastojen välillä oli yhteistoimintaa lähinnä toimikuntatasolla. Ammattikorkeakoulukokeilun laajentuessa terveydenhuolto-, kotitalous-, käsi- ja taideteollisuus-, maaseutu- ja Otavan sosiaalialan oppilaitoksiin, myös näiden kirjastotoimintaa alettiin kehittää

voimallisemmin. Vuonna 1996 Mamkin kirjasto käsitti kolme isoa ja neljä pientä yksikköä. Kirjastopalvelujen kehittäminen käynnistettiin Mamkissa opetuksen lähtökohdista. Kehittämisen päävastuu oli Mamkin kirjasto- ja tietopalvelu-
mikunnalla, mutta jo ammattikorkeakoulukokeilun alkuvaiheessa palkattiin opettaja-informaatikko Marja-Leena Saarinen, joka vastasi kirjastopalvelujen suunnittelusta ja käytännön toteutuksesta.¹⁹

Mamkissa – samoin kuin muissakin ammattikorkeakouluissa – perusta kirjasto- ja tietopalvelujen kehittämiselle oli epätasainen ja hajanainen. Liikkeelle lähdettiin teknillisen oppilaitoksen pienestä kirjastosta ja liiketalouden instituutin kirjakokoelmasta, jota ei ollut vuosiin kartutettu kunnolla eikä järjestetty kirjastoammattilaisten voimin. Poikkeuksina olivat sosiaali- ja terveystieteiden kirjastot sekä Paukkulan kirjasto (Kulttuuri- ja nuorisotyön koulutusyksikkö), joita oli kehitetty jo ennen ammattikorkeakouluun liittymistä. Ammattikorkeakoulun kokeiluvaiheessa rahallinen panostus kirjastojen kehittämiseen oli kuitenkin vaatimatonta, mikä näkyi muun muassa kokoelman kartunnassa. Palvelujen pääasiallisina käyttäjinä olivat opettajat.²⁰

Sen lisäksi että Mamkin kirjastojen kokoelmat olivat vaatimattomia, harvassa kirjastossa työskenteli ammattitaitoista kirjastohenkilöstöä. Mikkelin koulutusyhtymän toimintakertomuksessa 1996 todetaan, että neljän pienen kirjaston toiminnasta oli vastannut ”osa-aikainen tilapäinen henkilöstö, työmarkkinatuella palkattu henkilö, tuntikorvauksella toimistohenkilökuntaa ja huojennustuntien avulla opettajia”. Kolmessa isossa kirjastossa oli ”2–3 vakinaista tai tilapäistä henkilöä”. Alussa kirjastohenkilöstöä rekrytoitiin omasta organisaatiosta ja heidän ammatillista pätevyyttään kehitettiin oppisopimuskoulutuksella. Kirjastohenkilökunnan tehtävänimikkeiksi vakiinnutettiin informaattikko ja tietopalvelusihteeri.²¹

Toiminnan alkuvaiheessa Mamkin kirjastopalvelujen järjestämiseen etsittiin ratkaisua Mikkelin kaupunginkirjasto-maakuntakirjaston kanssa tehtävästä yhteistyöstä. Mikkelissä haluttiin rakentaa yksi yhteinen tieteellinen kirjasto kaupunginkirjaston yhteyteen, kuten Lahdessakin oli tehty.²² Mikkelin kaupunginkirjasto-maakuntakirjaston aloitteesta kirjastonhoitaja Leena Sten kartoitti Mikkelin kaupungin kirjastopalvelut. Mikkelissä toimi 20 eri tarkoitukseen perustettua kirjastoa/ kirjakokoelmaa. Selvityksen pohjalta kaupunginjohtaja Jyrki Myllyvirta perusti työryhmän, jonka tarkoituksena oli selkiyttää kirjastopalvelujen tuottamista etenkin korkeakoulutuksen tarpeisiin. Mikkelissä toimivat Helsingin yliopiston ja Helsingin kauppakorkeakoulun yksiköt, kuten myös kolmella eri paikkakunnalla toiminut Mikkelin ammatti-

korkeakoulu eivät kuitenkaan voineet sitoutua Mikkelin tieteellisen kirjaston toteutukseen. Niinpä Mikkelin korkeakoulutoimijat ottivat tavoitteekseen yhteisen kirjastoverkon rakentamisen.²³

Ammattikorkeakoulukokeilun aikana Mikkelin ammattikorkeakoulu panosti oppimisympäristöjen kehittämiseen. Liiketalouden instituutti sai uudet tilat syksyllä 1995 ja teknillinen oppilaitos omansa vuoden 1996 alussa. Tässä yhteydessä myös kirjastot saivat kaivattua lisätilaa ja opiskelijoille varattiin itsenäisen työskentelyn tiloja kirjaston välittömässä läheisyydessä.²⁴

Mikkelin ammattikorkeakoulu vakinaistettiin 1.8.1997, jolloin se koostui Tekniikan, Liiketalouden, Sosiaali- ja terveysalan sekä Metsätalouden koulutusyksiköistä. Vakinaisessa ammattikorkeakoulussa kirjastopalvelut organisoitiin hallinnollisesti Kirjasto- ja tietopalvelukeskukseksi (КТРК), jonka johtajana toimi Marja-Leena Saarinen. Toiminnallisesti eri koulutusaloilla ja koulutusyksiköissä oli omat kirjastopalvelunsa. Vakinaistamisen ja КТРК:n perustamisen myötä kirjastojen kehittämis- ja toimintamahdollisuudet paranivat.²⁵

Mamkin kirjaston ja opetushenkilöstön yhteiskokous vuonna 2000.

Perusinfrastruktuurin luomisen aika: vuodet 1997–2001

Kehittämisen painopisteet

Yhdeksänkymmentäluvun loppu oli Kyamkin ja Mamkin kirjastoissa voimakasta perusinfrastruktuurin luomisen aikaa. Molemmissa ammattikorkeakouluissa pyrittiin nostamaan kirjasto- ja tietopalveluresursseja opetusministeriön edellyttämälle tasolle eli kirjaston budjetin suuruuden tuli olla 3–5 % ammattikorkeakoulun käyttömenoista. Suositettuun maksimiprosenttiin päästiin Kyamkin kirjastossa vuosituhannen vaihteessa. Kyamkin ja Mamkin budjettirahoituksen lisäksi kirjastojen kehittämiseen saatiin opetusministeriön kirjasto- ja tietopalveluihin kohdistamaa erillisrahoitusta. Mamkin toimintakertomuksessa 1997 mainitaan, että kirjaston hankintoihin on käytetty kyseisenä vuonna tavoite- ja tulossopimusrahaa noin miljoona markkaa²⁶.

Kyamkin ja Mamkin kirjastojen kehittämisen painopistealueita olivat kokoelman määrän lisääminen ja laadun parantaminen, kirjastopisteiden käyttöasteiden kohottaminen, verkostoituminen ja yhteistyö alueen muiden kirjastojen kanssa, yritystietopalvelujen kehittäminen sekä laatujärjestelmän luominen. Keskeisiksi tavoitteeksi nähtiin myös tiedonhankintataitojen integroiminen opetukseen ja ylipäätään kiinteä yhteistyö opetuksen kanssa sekä kansainvälisten yhteyksien luominen muihin kirjastoihin. Kyamkin ja Mamkin kirjastoissa pidettiin lisäksi tärkeänä kehittämistavoitteena tiivistä yhteistyötä omien kirjastopisteiden välillä. Verkoston tuki oli tärkeä voimavara kirjastoille, joissa työskenteli vain muutama henkilö. Useita kirjastopisteitä hoidettiin yhden henkilön voimin, Pieksämäellä sijainnutta Nikkarilan kirjastoa vain 0,5 henkilötyövuoden panostuksella.²⁷

Molempien ammattikorkeakoulujen kirjastojen kehittämistavoitteet kiteytettiin vuotuisissa kehittämis-/toimintasuunnitelmissa. Kehittämisen välineeksi Kyamkin ja Mamkin kirjastoissa laadittiin 1997–98 laadunvarmistusjärjestelmä, jossa kirjaston ydintoiminnot kuvattiin prosesseina ja jossa ydintoiminnoille määriteltiin laatuvaatimukset ja arviointimenetelmät. Prosessikuvauksia täydensivät erilliset toimintaohjeet. Kirjaston laatujärjestelmän avulla varmistettiin asiakkaille annettavien palvelujen taso ja yhdenmukaisuus hajautetussa kirjastopisteverkossa. Kirjastotoimintaan liittyvät palvelumaksut otettiin käyttöön Kyamkin kirjastossa 1997 ja Mamkin kirjastossa 1998 sekä käyttösäännöt molemmissa kirjastoissa 1998. Kirjastopisteiden yhtenäistä toimintaa edistettiin säännöllisesti pidetyissä henkilöstön koulutus- ja neuvottelutilaisuuksissa.²⁸

Kirjaston merkitys korkeakoulutasoisessa opetuksessa ja oppimisessa tiedostettiin hyvin jo 1990-luvun loppupuolella. Mikkelin ammattikorkeakoulun itsearviointiraportissa 18.12.1998 todetaan, että opiskelijoilla tulee olla käytettävissä

riittävästi kirjastoaineistoja ja keskeisimpien tietokantojen käyttömahdollisuuksia sekä tarkoituksenmukaiset työskentelytilat. Kehityssuunnaksi nähtiin Learning center -tyyppinen tila, jossa opiskelijat voivat tehdä oppimistehtäviään. Tällainen opiskelijoiden itsenäisen työskentelyn mahdollistava Learning Center avattiin muun muassa Pieksämälle Nikkarilan metsätalousoppilaitoksen yhteyteen 6.8.1999.²⁹

Kasvaneen rahoituksen turvin Kyamkin ja Mamkin kirjastoihin hankittiin 1990-luvun loppupuolella erityyppisiä aineistoja, kirjastokalusteita, tietokoneita tiedonhakuja varten sekä lainauksenvalvontaan tarvittavia laitteita. Mamkin kaikkiin kirjastopisteisiin hankittiin PrettyLib-kirjastojärjestelmä.³⁰ Internetin kautta tapahtuva kirjastoaineistohaku mahdollistui Kyamkin ja Mamkin kirjastoissa 1997³¹. Aineistonhankinnassa kirjastot pyrkivät noudattamaan tasapuolisuutta eri koulutusohjelmien ja ТКИ:n tarpeiden välillä. Kokoelma profiloitui ammatillisesti ja tieteellisesti. Kokoelman ajantasaisuuden varmistamiseksi poistoja tehtiin säännöllisesti ja uutta aineistoa hankittiin kirjastojen kokoelmavastaavien arvioinnin perusteella.

(Ylh.) Metsolan kirjasto sai itsepalveluautomaatin vuonna 1997. Kuvassa Kyamkin kirjastovirkailija Eeva-Riitta Kääriä.

(Oik.) Learning Centerin avajaistilaisuus Mamkin Nikkarilan kampuksella 6.8.1999. Kuvassa nauhaa leikkaamassa Marja-Leena Saarinen ja Maire Leikas.

Kirjastomuuttoja riitti 2000-luvulle siirryttäessä. Ylemmässä kuvassa Kyamkin kirjastovirkailija Mika Puhakka muuttokuorman kanssa. Alemmassa kuvassa Mamkin liikeyrityksen kirjaston muutto 2005.

Toiminnan arviointi

Palvelujen tuotoksia on Kyamkin ja Mamkin kirjastoissa mitattu ja arvioitu alusta pitäen. Kyamkin kirjaston suoritteita (lainat, kävijät, tiedonhankinnan opetus-tunnit ym.) ryhdyttiin tilastoimaan heti toiminnan alkaessa elokuussa 1996. Myös Mamkin kirjastossa käyttölukuja tilastoitiin systemaattisesti 1997 alkaen. Alkuvaiheessa kävijämääriä tilastoitiin otantoina, mutta lainauksenvalvontalaitteiden hankinnan myötä siirryttiin laskuriperusteisiin tilastointeihin. Vuotuiset tilastotietonsa Kyamkin kirjasto alkoi ilmoittaa valtakunnalliseen tieteellisten kirjastojen yhteistilastoon vuodesta 1998 lähtien. Myös asiakastyytyväisyyttä kirjaston palveluihin mitattiin säännöllisesti, Kyamkin kirjastossa alkuvaiheessa jopa kaksi kertaa vuodessa tehdyillä käyttäjäkyselyillä. Kirjastojen toimintaa kehitettiin asiakaspalautteiden pohjalta. Kirjan liitteenä olevassa taulukossa on esitetty Kymenlaakson, Mikkelin ja Kaakkois-Suomen (Xamk) ammattikorkeakoulujen kirjastojen keskeisten tunnuslukujen kehitys 1996–2015.

Kirjastojen kehittämistyössä saavutettiin tuloksia varsin nopeasti. Arvioidessaan Kymenlaakson ammattikorkeakoulun vakinaistamista Korkeakoulujen arviointineuvosto katsoi keväällä 1997 ja 1998, että kirjasto- ja tietopalvelut ovat yksi ammattikorkeakoulun vahvuuksista. Palvelujen kehittämiseen on paneuduttu huolella ja se näkyy tuloksissa.³² Myös professori Matti Parjasen johtama ulkopuolinen arviointiryhmä totesi tammikuussa 1998, että kirjasto- ja tietopalvelut toimivat erittäin hyvin ja että niitä on kehitetty systemaattisten suunnitelmien mukaan³³.

Vuonna 1999 Kyamkin kirjastossa toteutettiin laajamittainen arviointiprojekti, jossa Kyamkin kirjaston asiakaspalvelun keskeisiä osa-alueita verrattiin benchmarking-menetelmällä Helsingin kauppakorkeakoulun ja englantilaisen Leeds Metropolitan Universityn kirjastojen vastaaviin toimintoihin. Tehty arviointi oli yksi Korkeakoulujen arviointineuvoston teemakohtaisista arviointihankkeista. Hankkeesta julkaistiin suomen- ja englanninkieliset raportit arviointineuvoston raporttisarjassa³⁴. Raportin esipuheessa arviointineuvoston suunnittelija Antti Virtanen luonnehti raportin merkittävyyttä seuraavasti:

*Nyt käsillä oleva raportti on mielenkiintoinen lisä Korkeakoulujen arviointineuvoston julkaisusarjaan, sillä julkaisussa toteutuu ainakin kolme tärkeätä asiaa. Ensinnäkin ensimmäisen kerran Suomessa benchmarking-menetelmää käytetään kirjastotoimen arviointiin. Raportti osoittaa, että se raskaudesta huolimatta soveltuu hyvin tähän tarkoitukseen. Toiseksi, vertailussa ovat mukana kansainvälisestikin arvostettu Helsingin kauppakorkeakoulun yliopistokirjasto ja sellaisen nuoren englantilaisen yliopiston kirjasto, jonka juuret ovat peräisin vanhasta polytechnicista. On erityisen kiinnostavaa tarkastella tuloksia nuoren ammattikorkeakoulun ja perinteisen yliopiston näkökulmasta. Kolmanneksi tämän arvioinnin tarkoituksena oli edelleen kehittää Kymenlaakson ammattikorkeakoulun kirjastopalveluita. Tavoite saavutettiin kirkkaasti ja tästä on hyvä jatkaa eteenpäin.*³⁵

Benchmarking-arvioinnilla haluttiin ensisijaisesti saada tietoa, mitkä ovat Kyamkin kirjaston akuuteimmat kehityskohteet ja millainen on luotujen palvelujen taso suhteessa ”kokeneiden konkareiden” useiden vuosikymmenten aikana hiomiin palveluihin. Arvioinnin tulokset osoittivat, että Kyamkin kirjasto oli pystynyt lyhyessä ajassa kehittämään neuvontapalvelunsa, lainaustoimintonsa sekä aineiston käyttöä helpottavat ohjeensa ja opasteensa hyvälle tasolle. Mainituilla osa-alueilla se kykeni tyydyttämään asiakkaidensa tarpeet vertailukumppaneita paremmin. Suurimman asiakastyytyvyyden Kyamkin kirjasto saavutti vertailukumppaneitaan niukemmilla henkilöresursseilla. Neuvontatapahtumien ja kävijöiden määrä kirjastohenkilökunnan jäsentä kohden laskettuna oli Kyamkin kirjastossa suurin. Keskeisimmiksi kehittämiskohteiksi osoittautuivat kokoelmatyö ja tiedonhankinnan opetus, jotka olivatkin Kyamkin kirjaston kehittämisen painopistealueita 2000-luvun alussa. Benchmarking-projekti kiinnosti maamme muita kirjastoja ja poiki useita luennointi- ja lehtiartikkelipyynnöitä³⁶.

Kyamkin kirjasto sai hyvää palautetta myös myöhemmissä arvioinneissa, muun muassa Korkeakoulujen arviointineuvoston vuonna 2005 tekemässä Kyamkin laadunvarmistusjärjestelmän ulkoisessa auditoinnissa. Palautteen mukaan kirjaston selkeät laatu prosessikuvaukset toimivat hyvänä esikuvana koko organisaatiolle ja eri toimipisteissä työskentelevä henkilöstö on kehittänyt yhteisen laatukulttuurin.³⁷

Mamkin kirjastossa ei ole toteutettu omaa ulkopuolista laadunarviointia. Sen sijaan kirjaston henkilöstö on ollut mukana kaikissa Mamkiin tehdyissä laadunarvioinneissa. Yhdeksänkymmentäluvun arvioinneissa on keskiöön nostettu tilat. Jyväskylän yliopiston vuonna 1995 tekemässä Mikkelin va. ammattikorkeakoulun arvioinnissa todetaan muun muassa, että liiketalouden ja teknillisen opilaitoksen kirjastot ovat saaneet lisää kirjastotilaa ja etenkin opiskelijoille on kunnostettu työskentelytilaa uudisrakennuksissa. Tiloja on pyritty kehittämään siten, että opiskelijat voisivat oppituntiansa ulkopuolella työskennellä itsenäisesti kirjastossa.³⁸ Kirjaston lisätilojen saanti osoittautui onnistuneeksi ratkaisuksi, sillä Mikkelin ammattikorkeakoulun kokeilun 1992–1997 loppuraportissa mainitaan kirjastojen muodostuneen osaksi oppimisympäristöä.³⁹

Artikkelin viittaukset:

1. Kankaanrinta 1992; Niinikangas 1996, 7 ; Opetushallitus 1993, 8.
2. ks. Miettinen 1996, 27; Tarjamo 2002, 92, Mikkelin ammattikorkeakoulun vuosikertomus 1998, 16 ; Saarinen 2016.
3. ks. Niinikangas 1996, 7–9; Kankaanrinta 1992.
4. Kuusinen, Puputti ja Kauppila 2005.
5. Opetusministeriö 1993 ; Opetushallitus 1993 ; Niinikangas 1996, 18.
6. Opetushallitus 1993, 4–9.
7. Opetusministeriö 1997, 1999 ja 2001.

8. Kymenlaakson ammattikorkeakoulu 1998, 3.
9. Kymenlaakson ammattikorkeakoulun perustana olevat oppilaitokset ovat:
 Kotkan va. ammattikorkeakoulu, joka aloitti toimintansa 1.8.1991 ja jonka muodostivat Kotkan Merenkulkuoppilaitos, (perustettu Viipurissa 1868), Kotkan teknillinen oppilaitos (perustettu Viipurissa 1898) ja Kotkan metsä- ja puutalousoppilaitos (perustettu Viipurissa 1921)
 Kotkan hoito- ja palvelualojen oppilaitos (perustettu 1957)
 Kotkan kauppaoppilaitos (perustettu 1904)
 Kouvolan seudun ammattiopisto, joka aloitti toimintansa 1.7.1995 ja jonka muodostivat Elimäen sosiaalialan instituutti (perustettu Helsingissä 1945), Kouvolan muotoiluinstituutti (perustettu Säkkijärvellä 1885), Kouvolan liiketalouden ja ulkomaankaupan instituutti (perustettu 1950 Kouvossa) ja Kuusankosken terveysalan instituutti (perustettu Kuusankoskella 1983)
 (Kymenlaakson ammattikorkeakoulu 2005, 8).
10. Saarikivi-Raasu 2016.
11. Karvinen 1993, 1994 ja 2003.
12. Suoknuuti 2003.
13. Kouvolan seudun ammattiopiston kirjastotyöryhmän kokoonpano: Iiris Kuusinen (Kuusankosken terveysalan instituutti, pj), Jaana Hermunen (Kouvolan Muotoiluinstituutti), Soili Lehto-Kylmänen (Kouvolan Liiketaloustieteiden instituutti) ja Raili Mänttari (Elimäen sosiaalialan instituutti)
14. Kouvola 1995.
15. Kuusinen 1996a ja 1996b ; ks. myös Sohlman 1998.
16. Kuusinen 1996b ; ks. myös Metso 1997a.
17. ks. Metso 2003.
18. ks. Kuusinen 1996c.
19. Opetusministeriö 2004; Mikkelin koulutusyhtymän toimintakertomus 1996; Mikkelin ammattikorkeakoulun toimintakertomukset 1993–1994 ja 1997; Saarinen 2016 ; ks. myös Tarjamo 2002, 14.
20. Mikkelin koulutusyhtymän toimintakertomus 1996; Mikkelin ammattikorkeakoulukokeilun 1992–1997 loppuraportti, 10 ; Tarjamo 2002, 91–92.
21. Mikkelin koulutusyhtymän toimintakertomus 1996, 30; Saarinen 2016 ; ks. myös Tarjamo 2002, 92.
22. Tarjamo 2002, 92–93 ; Mikkelin ammattikorkeakoulun toimintakertomus 1993–1994.
23. Saarinen 2016.
24. Kangasniemi, Mäkinen ja Nuutinen 1995, 9.
25. Saarinen 1999 ja 2016.
26. Kähkönen ja Lipponen 1998, 26 ; Tarjamo 2002, 93; Mikkelin ammattikorkeakoulun toimintakertomus 1997, 10.
27. Mikkelin ammattikorkeakoulun toimintasuunnitelma 1997, 35 ; Kuusinen 1996d ja 1997a.
28. Kuusinen 1996d ja 1997a ja c ; Kymenlaakson ammattikorkeakoulun kirjastohenkilöstön kokousmuistiot 1996–2001; Mikkelin ammattikorkeakoulun vuosikertomus 1998, 16 ; ks. myös Kuusinen 1997c ; AMK-kirjastojen 2001 ; Kuusinen, Turja ja Viiri 2001.
29. Kähkönen ja Lipponen 1998, 3 ; Tietotori 1/1999, 4,
30. Tarjamo 2002, 93 ; Mikkelin ammattikorkeakoulun toimintakertomus 1997, 10.
31. Kuusinen 1997b ; Saarinen 2016.
32. ks. Metso 1997b ; Liimatainen 1998.
33. Parjanen 1998, 8.
34. Kuusinen ja Nurminen 1999a ja b; ks. myös Moilanen 1999; Metso 1999b.
35. Kuusinen ja Nurminen 1999a ja b, 3–4.
36. ks. esim. FinELib-päivä 29.5.2002 ; Nurminen ja Kuusinen 1999, 5–6 ; Kuusinen 1999b ja 2003, 59–61 ; Kuusinen ja Nurminen 1999c, 154–157.
37. Krusberg & al. 2005, 42–44, 49 ; ks. myös Leviäkangas 2005a.
38. Kangasniemi, Mäkinen ja Nuutinen 1995, 9 ; Saarinen 2016.
39. Mikkelin ammattikorkeakoulukokeilun 1992–1997 loppuraportti, 10.

YHTEISTYÖTÄ YLI RAJOJEN

Iiris Kuusinen, Tuula Saastamoinen ja Pekka Malvela

Yhteistyö ja verkostoituminen ovat AMK-kirjastojen toiminnan peruspilareita. Paitsi oman organisaation sisällä kirjastot ovat aktiivisesti tehneet yhteistyötä sen ulkopuolellakin. Kirjastojen kansallisen yhteistyön tuloksena on syntynyt monia merkittäviä hankkeita ja innovaatioita, jotka ovat vakiintuneet käytäntöön. AMK-kirjastot ovat myös omalta osaltaan edistäneet ammatti-korkeakoulujensa alueellista vaikuttavuutta solmimalla yhteistyösopimuksia paikallisten kirjastojen ja muiden organisaatioiden kanssa.

Alueellinen yhteistyö

Mikkelin ja Savonlinnan seudut

Mamkin kirjaston infrastruktuuriin ja kokoelman kehittämiseen on vaikuttanut merkittävästi Mikkelin korkeakoulujen kirjastoyhteistyö. Ammattikorkeakoulun aloitteesta käynnistyi vuonna 1998 Mikkelin korkeakoulukirjastoprojekti, johon saatiin EU-rahoitusta. Hankkeessa olivat mukana Mamkin lisäksi Helsingin Yliopiston Maaseudun tutkimus- ja koulutuskeskus Mikkelin sekä Helsingin kauppakorkeakoulun Pienyrityskeskus ja Kansainvälinen keskus. Projektin tuloksena avattiin 1.8.2001 internetissä toimiva Mikkelin korkeakoulujen kirjastoverkko Mikki*. Sen avasi virallisesti opetusministeri Maija Rask 6.9.2001.¹

Mikki-kirjastoverkon kautta voitiin käyttää edellä mainittujen yhteistyöorganisaatioiden kirjastoaineistoa. Kirjastojärjestelmäksi hankittiin *Voyager* ja omaksi palvelimeksi Sun Ultra 60. Kymmenellä Mikki-kirjastolla oli käytössä yhteinen asiakasrekisteri ja kirjastokortti. Mikkelin korkeakoulukirjastoprojektin tuloksena kohentuivat myös Mamkin liiketalouden, sosiaali- ja terveystieteiden sekä tekniikan kirjastojen kokoelmat, joihin hankittiin lisää materiaalia. Kirjojen lisäksi hankittiin ulkomaisia lehtiä ja tietokantoja. Projektirahoituksella kalustettiin myös opiskelijoille lisää itseopiskelutiloja.²

Korkeakoulukirjastoprojektin osana kehitettiin Mikkelin korkeakoulujen yhteinen tietopalvelu – Tietovakka, joka toimi fyysisesti Mikkelin kaupunginkirjastossa. Visiona oli, että Tietovakka olisi Etelä-Savon alueen tietopalvelujen solmukohta, joka täyttäisi monipuolisesti tiedontarpeita. Tietovakassa opiskelijoilla oli mahdollisuus tehdä tiedonhakuja internetistä ja CD-ROMeista. Tietovakka avattiin helmikuun 1998 alussa ja sen toiminta päättyi 1999 projektin lopussa.³

Vuosina 2000–2001 Mamkin kirjasto ja Mikkelin kaupunginkirjasto-maakuntakirjasto toteuttivat yhteistyönä Tiedosta tietoa -projektin. Projektirahoituksella Mamkin kirjaston informaattikot rakensivat sähköistä tiedonhankinnan opetusmateriaalia ammattikorkeakoulun verkkoon sekä muuta esittelymateriaalia eri alojen opiskelijoille. Mikkelin kaupunginkirjasto-maakuntakirjaston kirjastonhoitajat tuottivat sähköistä tiedonhankinnan opetusaineistoa muiden alueen koulujen koululaisryhmille.⁴

Savonlinnassa kirjastoyhteistyö Mikkelin ammattikorkeakoulun kahden kirjastopisteen – Humanian ja Travelia-Artian – sekä silloisen Joensuun yliopiston kirjaston kanssa konkretisoitui ensimmäistä kertaa vuonna 1998. Tuolloin todettiin opiskelijoiden käyttävän ahkerasti molempien korkeakoulujen kirjastoja ja vahvistettiin kirjastojen välinen sopimus, joka mahdollisti ammattikorkeakoulun

* mikki.mikkeli.amk.fi

*Mikki-kirjastoverkon avajaistilaisuus
6.9.2001. Kuvassa Mamkin talousjohtaja
Keijo Tikka ja opetusministeri Maija Rask.*

opiskelijoiden asioinnin omalla kirjastokortillaan yliopiston kirjastossa. Myöhemmin kirjastokorttiyhteistyö Savonlinnassa laajeni Joensuun yliopiston kirjaston lisäksi myös kaupunginkirjaston suuntaan.

Savonlinnassa on tehty paikallista yhteistyötä myös matkailualalla. Mikkelin ammattikorkeakoulun ja Joensuun yliopiston Matkailualan opetus- ja tutkimuslaitoksen yhteistyön tuloksena toteutettiin vuonna 2005 Matkailun tietovirrat -portaali* jonka tehtävänä oli koota matkailun hajanaisia tietoresursseja opiskelun, opetuksen ja tutkimuksen apuvälineeksi. Matkailun tietovirrat -portaalin toteutukseen saatiin opetusministeriöltä erillisrahoitusta. Keskeisenä toimijana projektissa oli Mamkin kirjasto- ja tietopalvelukeskus. Portaalin toteutuksen lähtökohtana olivat Matkailualan verkostoyliopiston ja Mikkelin ammattikorkeakoulun matkailukoulutuksen tarpeet.⁵

Savonlinnan kirjastojen yhteistyö syveni vuonna 2006, kun Joensuun yliopiston Matkailualan opetus- ja tutkimuslaitoksen ja Mikkelin ammattikorkeakoulun yhteistyönä syntyi Savonlinnan korkeakoulukirjasto. Sen muodostivat Matkailualan tietokeskus ja Mamkin Puistokadun kirjasto. Hallinnollisesti eri organisaatioiden alaisuudessa toimineiden kirjastoyksiköiden yhteisiin palveluihin luotiin uusia käytäntöjä. Kirjastot toimivat yhteisissä tiloissa Wivi Lönnin suunnitteleman vuonna 1926 valmistuneen kansakoulurakennuksen toisessa kerroksessa. Savonlinnan korkeakoulukirjaston nimellä toimiva kokonaisuus oli samalla osa matkailualan osaamiskeskittymää.⁶ Savonniemen korkeakoulukirjasto -yhteistyö päättyi vuonna 2011.

Kouvolan seutu

Yhteistyö Kouvolan seudun kirjastojen kanssa käynnistyi heti Kyamkin kirjaston toiminnan alkumetreillä. Kouvolan kaupunginkirjasto-maakuntakirjaston kanssa kehitettiin syksyllä 1996 yhteinen kirjastokortti, jota käytettiin KYVTI-ryhmään kuuluvissa yleisissä kirjastoissa sekä ammattikorkeakoulun kirjastossa.

* www.matkailuntietovirrat.fi

Vuonna 1997 Kyamkin kirjasto ideoi yhdessä Kouvolan maakuntakirjaston ja Helsingin yliopiston Kouvolan käännöstieteen laitoksen kirjaston kanssa Itämeri-tietokeskus -hankkeen. Hankkeen suunnitteluun ja toteutukseen saatiin ulkopuolista rahoitusta Kymenlaakson liitolta. Itämeri-tietokeskus -tietokanta* sisälsi tietoa Itämeren alueen maiden elinkeinotoiminnasta, kulttuurista, koulutuksesta ja kielistä. Tietokanta julkistettiin 15.9.1999 ja se oli toiminnassa vuoteen 2006 saakka. Tietokantaa käytettiin keskimäärin 800 kertaa vuorokaudessa ja yhteydenottoja tuli kaikkialta, kaukaisimmat muun muassa Cayman-saarilta.⁷

Itämeri-tietokeskus -tietokannan markkinointia edistettiin yhteisvoimin muiden Venäjä- ja Baltia-aiheisten tietokantojen tuottajien kanssa. Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun Ruska-tietokannasta ja Etelä-Karjalan ammattikorkeakoulun Venäjä-tietopalvelusta sekä Itämeri-tietokeskus -tietokannoista on kirjoitettu yhteisartikkeleita (ks. Eteläpää, Savolainen ja Viiri 2000). Itämeri-tietokeskus -tietokantaa esiteltiin myös messuilla, muun muassa Turun tiede- ja kirjamesseilla.⁸

Kymenlaakson korkeakoulukirjastojen ja maakuntakirjaston välinen yhteistyö on jatkunut myös 2000-luvulla. Kirjastojen henkilökunnat ovat tutustuneet toistensa toimintaan vierailukäynneillä, yhteisissä koulutustilaisuuksissa ja työelämävaihtoissa. Sähköisiä aineistoja on tehty yhteisvoimin tutuksi. Vuonna 2005 laadittiin yhteistyössä suunnitelma informaatiolukutaidon edistämisestä ja järjestämisestä Kouvolassa. Suunnitelmassa kuvattiin informaatiolukutaidon opetuksen nykytila eri kouluasteilla ja laadittiin tavoitetila sekä sen toteuttamiseksi tarvittavat toimenpide-ehdotukset. Kyamkin uusille opiskelijoille pidettävissä kirjastoinfoissa on ollut säännöllisesti mukana myös kaupunginkirjaston edustaja.⁹

Syksyn 2003 aikana kehitettiin Kymenlaakson ammattikorkeakoulun kirjaston hankkeena maakunnallinen elokuva-alan tietokanta, Kymenlaakso-Filmografia**. Se oli Suomen ensimmäisiä internetiin toteutettuja filmografioita. Tietokannassa on perustiedot yhteensä 600:sta eri elokuvasta tai tv-ohjelmasta, jotka on kuvattu Kymenlaakson maakunnassa. Elokuvien tietojen keräämisen ja tallentamisen Kymenlaakso-Filmografiaan toteutti Pekka Malvela.¹⁰

Vuosina 2005–2006 suunniteltiin Kouvolan Kasarminmäelle Helsingin yliopiston käännöstieteen laitoksen ja Kymenlaakson ammattikorkeakoulun yhteiskirjastoa.¹¹ Hyvässä yhteistyössä tehty suunnitelma ei kuitenkaan toteutunut, koska Helsingin yliopisto päätti kesällä 2006 siirtää käännöstieteen laitoksen opetuksen Kouvolasta Helsinkiin.

.....

* <http://itameri.kyamk.fi>

** <http://www2.kyamk.fi/kirjasto/filmografia>

Kotkan seutu

Kotkan Merikirjasto

Nykyisen Tietokeskus Vellamon edeltäjän eli Kotkan Merikirjaston ”syntysanat lausuttiin” vuonna 1997. Luotsiliitto ja Suomen Laivanpäällystöliiton Kymen piiri tekivät 6.5.1997 esityksen Kotkan kaupunginhallitukselle merikirjaston perustamisesta Kotkan kaupunginkirjaston yhteyteen. Kaupunginhallitus pyysi asiasta lausunnot Kyamkilta ja koulutuslautakunnalta ja päätti oikeuttaa koulutuslautakunnan käynnistämään toimenpiteet merialan kirjaston perustamiseksi Kotkan kaupunginkirjastoon. Kymenlaakson liiton tuella kaupunginkirjastoon palkattiin projektisuunnittelija ja hänen tuekseen asetettiin suunnittelutyöryhmä.¹²

Suunnittelutyöryhmän ehdotuksesta Kotkan Merikirjasto päätettiin kuitenkin lopulta perustaa Kymenlaakson ammattikorkeakoulun merenkulun osaston yhteyteen. Työryhmän mielestä oli tarkoituksenmukaista lähteä rakentamaan Merikirjastoa ammattikorkeakoulun merenkulun kirjastoon, koska siellä oli jo pieni peruskokoelma meriaiheista aineistoa. Keskeisinä perusteluina olivat myös merenkulun koulutuksen tarpeet. Tavoitteena pidettiin kuitenkin, että Merikirjastosta kehitetään kaikille käyttäjäryhmille avoin merialan tietokeskus. Tästä syystä rahoitusmuodoksi päätettiin kolmikantamalli, jossa rahoituksesta vastaisivat yhteistyössä Kotkan kaupunki, Kymenlaakson ammattikorkeakoulu ja merialan sidosryhmät. Kotkan Merikirjaston perustamiseen saatiin merkittäviä ulkopuolisia apurahoja muun muassa opetusministeriöltä, Kymenlaakson Liitolta ja Wihurin rahastosta. Avustusten turvin Merikirjastoon voitiin hankkia kalusteet ja laitteet sekä kattaa osa henkilöstön palkkakustannuksista.¹³

Kotkan Merikirjaston toiminta käynnistettiin kahdessa vaiheessa. Kesällä 1998 julkistettiin virtuaalikirjasto Majakka*. Samana vuonna Merikirjastolle alettiin suunnitella fyysisiä toimitiloja ammattikorkeakoulun merenkulun osaston ala-aulaan. Kotkan kaupungin remontoimat 90 m²:n suuruiset tilat valmistuivat kesäkuussa 1999, ja Kotkan Merikirjaston avajaisia päästiin viettämään 29.7.1999 Kotkan Meripäivien yhteydessä. Avajaisjuhlassa oli mukana arvovaltainen kutsuvierasjoukko Kotkan kaupunginjohtaja Hannu Tapiolan johdolla. Juhlapuhujana oli meriturvallisuusjohtaja Heikki Valkonen merenkulkulaitoksesta.¹⁵

Toiminta-aikanaan Kotkan Merikirjasto sai kokoelmiinsa merkittäviä lahjoituksia, esimerkiksi meriaiheisen videokokoelman Leo Märkälältä ja mittavan karttakokoelman merenkulun opiskelijalta Ville Gröndahlilta. Kotkan Merikirjasto oli myös mukana kehittämässä ensimmäistä suomalaista merenkulkualan asiasanastoa**, joka julkistettiin kirjaston 5-vuotisjuhlassa vuonna 2004. Merenkulun asiasanastoa päivitetään ja ylläpidetään edelleen yhteistyössä Liikenneviraston,

* <http://www.kotka.fi/merikirjasto>

** <http://merisanasto.kyamk.fi>

Kotkan Merikirjaston avajaisten 29.7.1999 kutsuvieraita tutustumassa e-aineistoihin.

Merisotakoulun, Suomen Merimuseon, Satakunnan ammattikorkeakoulun, Yrkeshögskolan Novian ja Turun yliopiston kirjastojen kanssa. Asiasanasto on vapaasti verkossa kaikkien käytettävissä.¹⁶

Tietokeskus Vellamo

Kokoelman karttuessa ja käytön lisääntyessä Kotkan Merikirjaston tilat kävivät pian ahtaiksi. Vuosituhannen vaihtuessa alettiin kartoittaa lisätiloja. Etsittäessä ratkaisuja tilanahtauteen syntyi Kymenlaakson maakuntamuseon johtajan Eira Karppisen ja Kyamkin kirjastonjohtajan Iris Kuusisen välisissä keskusteluissa idea yhdistää resurssit ja perustaa Kotkaan yhteinen meritietokeskus, jossa tutkijoiden käytössä olisivat sekä merikirjallisuus että museon merihistorialliset arkisto- ja esinekokoelmat. Idea sai lisäpontta, kun Kymenlaakson korkeakoulujen aluekehitysstrategiassa 2003–2006 esitettiin, että Kotkaan pitäisi luoda Helsingin yliopiston ja Kymenlaakson ammattikorkeakoulun yhteinen tieteellinen kirjasto. Idea konkretisoitui edelleen, kun Helsingistä Kotkaan siirrettävän Suomen merimuseon ja Kymenlaakson museon yhteinen museokeskushanke käynnistyi.

Museokeskushankkeen osana käynnistettiin myös Tietokeskuksen tiivis suunnittelutyö vuonna 2005 Helsingin yliopiston Koulutus- ja kehittämiskeskus

Palmenian, molempien museoiden ja Kyamkin yhteistyönä. Suunnittelun tavoitteena oli luoda tutkimus- ja oppimisympäristö, jossa asiakkaat voivat helposti ja itsenäisesti etsiä tietoa. Tietokeskuksen tilojen suunnittelusta vastasi arkkitehti-toimisto Lahdelma & Mahlamäki Oy. Kalustuksen rahoitukseen saatiin tukea Kymenlaakson liitolta. Tietokeskuksen moderni interiööri myötäilee rakennuksen ja ympäristön merellisyyttä. Tilana se muistuttaa laivan kajuuttaa. Sisustuksen mustavalkoinen väripaletti ja rouheapintainen lattiamateriaali soveltuvat karuun satamamiljööseen.

Tietokeskus Vellamon avajaisia vietettiin 2.9.2008. Avajaisten juhlapuheen piti pääsihteeri Minna Karvonen opetusministeriöstä. Museoiden ja korkeakoulujen yhteistyöhön perustuva toimintamalli on Suomen oloissa uraauurtava. Tietokeskus palvelee niin opiskelijoita, tutkijoita kuin tavallisia kansalaisiakin. Toiminnan alkaessa kokoelmassa oli painettua aineistoa Kymenlaakson museosta, Suomen merimuseosta sekä Kotkan merikirjastosta noin 20 000 kirjaa, 3 500 lehtivuositietoa sekä noin 500 000 valokuvaa. Valikoima on kattava, sillä painettua aineistoa on 1740-luvulta lähtien. Kirjakokoelman tärkeimpiä aihealueita ovat merenkulku, merihistoria, veneily, paikallishistoria ja vesien suojele. Kokoelmista löytyy iso valikoima meriaiheista kaunokirjallisuutta. Tietokeskuksen tiloissa asioivilla on mahdollisuus käyttää myös toimijoiden monipuolisia e-aineistoja. Kirjastopalveluita täydentämään avattiin yleisölle syksyllä 2010 arkistojä ja kuvapalvelut. Arkistoinaiston keskeiset aiheet ovat kauppalaivasto ja merenkululaitos sekä Kymenlaakso ja ulkosaaret. Arkistokokoelmat sisältävät asiakirjoja, karttoja, piirustuksia ja valokuvia. Tietokeskuksessa toteutuu ”yhden luukun periaate”: asiakkaat voivat kysyä kirjastopalveluja tai museoiden arkistopalveluja yhdeltä palvelutiskiltä. Tietokeskuksen tiloissa toimi alkuvaiheessa myös Kymen koulutuskompassin neuvontapalveluiden piste, jossa annettiin koulutusneuvontaa korkeakouluopinnoista kiinnostuneille.¹⁷

Tietokeskus Vellamo hallinnoi johtoryhmä, johon kuuluu toimijoiden ja sidosryhmien edustajia. Johtoryhmän jäsenet valitaan kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Tietokeskuksen johtajuus on hoidettu Kyamkin/Xamkin kirjaston oto-toimintana. Vuosina 2008–2009 tietokeskuksen johtajana toimi kirjastonjohtaja Iiris Kuusinen, vuonna 2010 informatikko Eeva Savolainen ja vuodesta 2011 alkaen informatikko Pekka Malvela. Varajohtajana on toiminut Museoviraston kirjastonjohtaja Tuija Siimes.

Tietokeskuksen tilat ja uraauurtava toimintamalli ovat kiinnostaneet vierailijoita valtakunnan ylintä johtoa myöten. Presidentti Tarja Halonen seurueineen vieraili Tietokeskuksessa Kymenlaakson maakuntamatkallaan 26.2.2009. Presidenttiä kiinnostivat erityisesti tietokeskuksen kävijäkunnan rakenne ja lainausluvut.¹⁸ Tietokeskuksen tunnettuutta ovat lisänneet sen tiloissa säännöllisesti järjestettävät esitelmät – Tietoherkut. Paikallishistoriaan tai merenkulkuun liittyvistä aiheista pidetyt esitelmätilaisuudet ovat keränneet parhaimmillaan yli 100 kuulijaa.

(Ylh.) Merikeskus Vellamon rakennus. (Alh.) Tietokeskus Vellamo .

Presidentti Tarja Halonen vieraili Tietokeskuksessa 26.2.2009. Palveluja esitteli Kyamkin kirjastonjohtaja Iiris Kuusinen.

Tietopalveluja yrityksille

Ammattikorkeakoulun toiminta-ajatuksen mukaisesti kirjastotkin ovat omalta osaltaan edistäneet alueellista vaikuttavuutta luomalla yhteyksiä alueen elinkeinotoimintaan. Ammattikorkeakoulun tuottamilla tietopalveluilla on ollut kysyntää erityisesti niissä tilanteissa, joissa yritykset ja organisaatiot ovat säästösyistä lopettaneet omat tietopalvelunsa ja halunneet siirtyä kohdennetumpiin ostopalveluihin. Ensimmäisen yritystietopalvelusopimuksen Kyamkin kirjasto solmi vuoden 1996 lopussa Ahlström Machinery Oy:n Karhulan tehtaiden kanssa. Vuosina 1997–2005 sopimuksia solmittiin yhdeksän lisää. Asiakkaina oli muun muassa toisen asteen oppilaitoksia, Kymenlaakson keskussairaala, Helsingin yliopiston koulutus- ja kehittämiskeskus Palmenian Kotkan yksikkö, Sulzer ja Andritz. Osa sopimuksista jatkuu edelleen. Tietopalvelutoimeksiantoja tulee myös muilta alueen organisaatioilta.

Mamkin kirjastolla on ollut palvelusopimuksia ensisijaisesti toisen asteen oppilaitosten kanssa. Xamkiin siirtymisen jälkeen solmittiin sopimus kirjastopalvelujen hoidosta Etelä-Savon Sairaanhoidopiirin kanssa.

Kirjasto tarjoaa yrityksille ja yhteisöille maksullisena palvelutoimintana kauko-palvelua, tiedonhankinnan opetusta, tiedonhakuja sekä peruskirjastopalvelujen hoitoa. Yritystietopalvelujen käyttöä on edistetty muun muassa lähettämällä yri-

tyksille suoramarkkinointikirjeitä, esittelemällä palveluja messuilla ja ammattikorkeakouluissa vierailuille ryhmille. Yritystietopalvelujen markkinointia varten Kyamkin kirjasto toteutti 2000-luvun alussa videon ja yrityksille suunnatun verkkokurssin. Kirjaston web-sivuilla on julkaistu yritysasiakkaille kohdennettu tiedote muutaman kerran vuodessa. Mamkin kirjastossa järjestettiin 2000-luvun puolivälissä laajamittainen markkinointikampanja yrityksille. Kuharkka-tietopalvelun nimissä Mamkin informaattikot vierailivat alueen yrityksissä esittelemässä kirjaston tarjoamia patentti- ym. tietokantoja¹⁹.

Kansallinen yhteistyö

AMKIT-konsortio ja muu kansallinen yhteistyö

Ammattikorkeakoulujen kirjastojen kehitystä on vauhdittanut kirjastohenkilöstön aktiivinen kansallinen yhteistyö, joka virisi aluksi talkoohengessä ja sai myöhemmin hallinnollisesti järjestäytyneempiä muotoja. Innostuneet kirjastojen vetäjät verkostoituivat ja ryhtyivät kehittämään yhteisiä toimintamuotoja. Tärkeä yhteistyöfoorumi oli Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvoston Arene ry:n syksyllä 1996 asettama kirjasto- ja tietopalvelutyöryhmä, joka koordinoi yhteistyötä vuoden 2001 loppuun. Työryhmässä olivat vuorollaan jäsenenä eri ammattikorkeakoulujen kirjastojen johtajat. Puheenjohtajana toimi Arene ry:n nimeämä rehtori.²⁰

Ammattikorkeakoulukirjastojen keskinäinen yhteistyö tiivistyi ja ”jämaköityi” vuoden 2001 lopulla, jolloin muodostettiin ammattikorkeakoulujen kirjastoyhteistyökonsortio (AMKIT-konsortio). Tarkoituksena oli perustaa hallinnollinen liittymä Voyager-kirjastojärjestelmän hankintaa varten. Voyager-kirjastojärjestelmän hankinnan ja käyttöönoton jälkeen AMKIT-konsortion yhteistyönä on syntynyt monia muita merkittäviä kansallisia hankkeita, muun muassa The-seus-verkkokirjasto. AMKIT-konsortion yleis- ja vuosikokouksissa on edustajat kaikista ammattikorkeakouluista. Käytännön toiminnasta vastaa johtoryhmä, jonka kokoonpano nimetään vuosikokouksessa. Konsortion hallintoa hoidetaan johtoryhmän puheenjohtajan taustaorganisaatiossa.

Ennen kirjastokonsortion muodostamista ammattikorkeakoulujen kirjastotoiminnasta vastaavat näkivät tarpeelliseksi myös säännöllisesti pidettävät kirjastonjohtajien kokoukset, joita alettiin järjestää vuonna 2000. Kokouksia on pidetty myös konsortion muodostamisen jälkeen pari kertaa vuodessa. AMK-kirjastonjohtajien kokouksissa keskustellaan laajasti koko kenttää koskevista yhteisistä asioista.

AMKIT-konsortion ja AMK-kirjastonjohtajien kokouksissa nimetään edustajat kansallisiin työryhmiin. Merkittävä kansallisen tason yhteisprojekti oli opetusministeriön vuonna 2008 asettama Korkeakoulukirjastojen rakenteellisen kehiti-

tämisen hanke, jossa selvitettiin kirjastojen organisoitumista uudistuvassa korkeakoululaitoksessa sekä Varastokirjaston ja Kansalliskirjaston roolia keskitettyjen palvelujen tuottajana. Hankkeella oli 12-jäseninen ohjausryhmä, jonka puheenjohtajana toimi johtaja Leena Vestala opetusministeriöstä. Hankkeen käytännön toteutuksesta vastasi nelihenkinen työryhmä, jossa ammattikorkeakoulukirjastosektoria edusti Kyamkin kirjastonjohtaja Iiris Kuusinen, yliopistokirjastosektoria Kuopion yliopiston kirjastonjohtaja Jarmo Saarti, Kansalliskirjastoa palvelupäällikkö Kristiina Hormia-Poutanen ja Varastokirjastoa kirjastonjohtaja Pentti Vattulainen. Työryhmän työn tuloksena julkaistiin vuonna 2009 raportti *Opetuksen ja tutkimuksen toimintaympäristö 2020. Korkeakoulukirjastojen rakenteellinen kehittäminen digitaalseksi palveluverkoksi*. Raportti luovutettiin opetus- ja kulttuuriministerille syyskuussa 2009.

Kirjastojen johtajien yhteistyön lisäksi myös ammattikorkeakoulujen muun kirjastohenkilöstön yhteistyö on ollut vireää. Kyamkin, Mamkin ja myöhemmin Xamkin kirjastojen edustajat ovat olleet aktiivisesti mukana AMKIT-konsortion työryhmissä. Voyager-kirjastojärjestelmän käyttöönotto 2000-luvun alussa on tiivistänyt AMK-kirjastojen kansallista yhteistyötä. Kyamkin/Xamkin kirjaston suunnittelija Mia Kujala on toiminut muun muassa konsortion järjestelmäkehitystyöryhmässä ja Mamkin/Xamkin suunnittelija Tommi Pälli The-seus-verkkokirjaston ohjausryhmässä. Konsortion lainaus- ja luettelointityöryhmissä ovat toimineet aktiivisesti Mamkin/Xamkin kirjastonhoitajat Tuula Saastamoinen ja Maarit Tuomisto sekä tietopalvelusihteri Pirjo Seppänen. Hankintatyöryhmän työskentelyyn ovat osallistuneet Xamkin tietopalvelusihterit Henna Mölsä ja Taina Rautiainen. Mamkin/Xamkin informaattikko Kirsti Karttunen on kuulunut vuodesta 2006 alkaen ammattikorkeakoulujen verkkolehti Kreodin toimituskuntaan.

Järjestäytyneen kansallisen yhteistyön lisäksi korkeakoulujen kirjastot ovat verkostoituneet myös pienemmissä kokoonpanoissa. Xamkin kirjaston yhteistyökumppaneina ovat erityisesti Itä- ja Kaakkois-Suomen kirjastot. Kaakkois-Suomen korkeakoulujen rakenteellisen kehittämisen suunnitteluun liittyen Etelä-Karjalan, Kymenlaakson ja Mikkelin ammattikorkeakoulujen sekä Lappeenrannan teknillisen yliopiston kirjastot tekivät yhteistyötä vuosina 2006–2013. Yhteistyön tuloksena toteutettiin internetissä toiminut Venäjä-aiheisen tiedon sivusto Venäjä-ikkuna, jonka aihealueita olivat muun muassa elinkeinoelämä, kulttuuri, matkailu sekä hallinto ja lainsäädäntö. Yhteistyökorkeakoulujen informaattikot tekivät myös tutustumismatkan Pietarin kirjastoihin ja koko henkilöstölle järjestettiin koulutusta. Lisäksi kehitettiin tietoteknisiä ratkaisuja kaukopalvelupyynnöiden käsittelyyn.²¹

Mamkin kirjasto on toiminut jo 1990-luvulta alkaen osana Itä-Suomen tietopalveluverkostoa, johon kuuluu eri kirjastosektoreita edustavia kirjastoja. Kirjastot

ovat järjestäneet yhteisvoimin muun muassa Itä-Suomen kirjastopäivät. Vuonna 2016 kirjastopäivät pidetään Mikkelissä. Itäsuomalaiset kirjastot toteuttivat 2000–2003 yhteishankkeen *ELEF – Electronic Library of Eastern Finland*. Hankkeen tavoitteena oli kehittää itäsuomalaista digitaalista kirjastotoimintaa ja kirjastojen tarjoamia tietoverkkopalveluja. Mamkin kirjastossa kehitettiin hankkeen puitteissa Tiedonhaun verkko-opas ammattikorkeakouluopiskelijoita ja toisen asteen ammatillista opiskelua varten.²²

Informaatikot Tapio Salmela ja Marianna Lehtiö Pietarissa syyskuussa 2010.

AMK-kirjastopäivät ja kirjastonjohtajien neuvottelupäivät

Tärkeitä kansallisen tason yhteistyömuotoja ovat olleet AMK-kirjastopäivät ja kirjastonjohtajien neuvottelupäivät, joiden järjestelyvastuut kiertävät. Ensimmäiset AMK-kirjastopäivät järjestettiin Kemi-Tornion ammattikorkeakoulun kirjastohenkilöstön voimin vuonna 1997 ”lumilinnakaupungissa” Kemissä.

Vuoden 2010 AMK-kirjastopäivien järjestelyistä vastasivat Kyamkin, Mamkin ja Saimian kirjastot. Tilaisuus pidettiin kesäisissä tunnelmissa Savonlinnassa kesäkuun 9.–10. päivinä ja se keräsi 249 osallistujaa. Päivien järjestelyissä avustivat Mamkin Savonlinnan toimipisteen matkailun opiskelijat. AMK-kirjastopäivien esiseminaarina pidettiin viestinnän työpaja 8.6.2010, jossa käsiteltiin sosiaalista mediaa viestinnän näkökulmasta. Savonlinnan kirjastopäivien esitysten aiheet käsitelivät muun muassa kirjastolaisten identiteettiä ja kirjastojen tulevaisuutta. Kansainvälisen tuulahduksen päville toi hollantilainen kirjastonjohtaja Eppo

van Nispen tot Sevenaer dok-Library Consept Centeristä Delftistä luennollaan *The future of information*. Päivien yhteydessä järjestettiin posterinäyttely ja jaettiin KVAK-palkinto (Kahden Vuoden AmmattikorkeakouluKirjastolainen). Parhaaksi posteriksi valittiin Sari Lötjösen ja Sanna Savolaisen (Saimia) Osaamiskartoitus. KVAK-palkinnot saivat Erja Huovila Laureasta ja Harri Salminen Satakunnan ammattikorkeakoulusta. Savonlinnan päivien teemana oli *Kelluen Kaakkois-Suomessa*. Teeman mukaisesti osallistujilla oli virallisen ohjelman lomassa mahdollisuus tehdä laivaristeily Saimaalla sekä retki Punkaharjulle tutustumaan Retretin taidekeskukseen.²³

Savonlinnan AMK-kirjastopäivien 2010 järjestäjät.

Savonlinnan AMK-kirjastopäivien 2010 tapahtumia.

Savonlinnan AMK-kirjastopäivien 2010 tapahtumia.

Kyamkin ja Mamkin kirjastot ovat molemmat olleet vuorollaan järjestelyvastuussa kirjastonjohtajien neuvottelupäivistä. Kouvolan seudun kirjastot – Kyamkin kirjasto, Kouvolan kaupunginkirjasto-maakuntakirjasto ja Helsingin yliopiston Kouvolan käänöstieteen laitoksen kirjasto – järjestivät 13.–14.10.2005 valtakunnalliset kirjastonjohtajien neuvottelupäivät Kouvolan Kasarminmäellä. Tilaisuuteen osallistui 145 kirjastonjohtajaa Suomen tieteellisistä, yleisistä ja erikoiskirjastoista. Tilaisuuden teemana oli *Yhteistyö yli rajojen*. Teeman mukaisesti päivien ohjelmassa käsiteltiin kirjastojen yhteistyötä monesta näkökulmasta. Luennoitsijoina toimivat muun muassa ohjelmajohtaja Katrina Harjuhahto-Madetoja, kirjastonjohtaja Jarmo Saarti, TaT Sam Inkinen ja toimittaja Hannu Taanila. Opetusneuvos Annu Jylhä-Pyykönen kertoi tuoreimmat kuulumiset kaikkia kirjastosektoreita koskevasta Kansalliskirjaston toimialalajennuksesta.²⁴

Mikkelin seudun kirjastot – Mamkin kirjasto, Mikkelin kaupunginkirjasto-maakuntakirjasto, Aalto-yliopiston kirjasto, Helsingin yliopiston maaseudun tutkimus- ja koulutuskeskus Mikkeli sekä Helsingin yliopiston mikro- ja konservointilaitos – hoitivat kirjastonjohtajien neuvottelupäivien 2007 järjestelyt. Päivät pidettiin 24.–25.10. Mikkelissä. Päivien teemana oli *Kirjasto digitaalisessa maailmassa*. Aiheet käsittelivät muun muassa aineistojen digitointia, josta luennoi Kan-

salliskirjaston ylikirjastonhoitaja Kai Ekholm. Päiville osallistui 160 kirjastonjohtajaa. Virallisen ohjelman lomassa osallistujat tutustuivat Mikkelin nähtävyyksiin, Elinkeinoelämän keskusarkistoon sekä mikrokuvaus- ja konservointilaitokseen.²⁵

(Ylb.) AMKIT-konsortion kehittämispäällikkö Katri Vääntinen luennoimassa Kouvolassa kirjastonjohtajien neuvottelupäivillä 13.–14.10.2005.

(Alh.) Kirjastonjohtajien neuvottelupäivät Mikkelissä 24.–25.10.2007.

Kansainvälinen yhteistyö

Kyamkin, Mamkin ja Xamkin kirjastojen henkilöstö on edistänyt kansainvälistä yhteistyötä opinto- ja tutustumismatkoin sekä osallistumalla kirjastoalan konferensseihin. Vakiintuneita säännöllisesti järjestettäviä kansainvälisiä konferensseja ovat mm. IFLA ja Creating Knowledge, joista on saatu alan uusinta tietoa. Kirjastojen henkilöstö on hakenut kehittämisideoita myös ulkomaisilta messuilta kuten Lontoon Online Information -tapahtumasta ja Frankfurtin kirjamesseilta. Opinto- ja tutustumismatkoja kirjastojen henkilökunta on tehnyt mm. Viroon, Englantiin, Ruotsiin, Venäjälle, Alankomaihin ja Saksaan.

Voyager-kirjastojärjestelmän käyttöönottoon liittyvää oppia ammattikorkeakoulu-kirjastojen henkilöstö haki 2000-luvun alussa Ruotsista ja Yhdysvalloista. Matkat tehtiin osin opetusministeriön asiaa varten myöntämällä rahoituksella. Kyamkin ja Mamkin kirjastonjohtajat ja järjestelmäkoordinaattori osallistuivat 23.–24.3.2000 ammattikorkeakoulukirjastojen Ruotsin Gryhyttaniin ja Örebrohon suuntautuneelle matkalle, jonka aikana tutustuttiin Kalmarin konsortion hankimaan Voyager-kirjastojärjestelmään. Ammattikorkeakoulujen Voyager-päikäyttäjät saivat lähikoulutusta myös yhdysvaltalaisen järjestelmätoimittajan Endeavourin kotipaikalla Chicagossa.

Association of Regional Library Consortian ja St. Petersburg State Polytechnic Universityn aloitteesta järjestettiin Mikkelissä 17.6.2010 kansainvälinen konferenssi – *The 8th International Conference and Exhibition "Library consortia: technologies and innovation"*. Mikkelin kirjastot ja Mamk järjestivät yhteistyössä pietarilaisille vieraille seminaari- ja tutustumispäivän ohjelmaa. Ohjelmassa oli aluksi Mikkelin kaupunginkirjaston, Mamkin ja Mikkelin Yliopistokeskuksen kirjastojen sekä Kansalliskirjaston Digitointi- ja konservointikeskuksen esitykset Mamkin kampuksella Mikpolin tiloissa. Tämän jälkeen vieraat tutustuivat vielä pienissä ryhmissä muun muassa Mamkin kirjastoon, jossa heille esiteltiin kirjaston toimintaa eri työpisteissä. Toiveena eri puolilta Venäjää tulleilta vierailta oli saada mukaansa hyviä käytänteitä vietäväksi omiin kirjastoihinsa.²⁶

Kotkan Merikirjastolla oli Itämeren alueen maissa kumppanikirjastoja, joiden kanssa tehtiin julkaisujen vaihto- ja kaukopalveluyhteistyötä. Kumppaneita olivat mm. BSH:n (Bundesamt für Seeschifffahrt und Hydrographie) ja ISL:n (Institut für Seeverkehrswirtschaft und Logistik) kirjastot Hampurissa, Das Institut für Ostseeforschungin kirjasto Warnemündessa, Klaipedan yliopiston kirjasto Liettuassa ja Meriakatemian kirjasto Gdyniassa Puolassa. Osa yhteistyöstä on jatkunut Tietokeskus Vellamon toiminnassa. Merenkulkualan julkaisujen vaihtoa on harrastettu lisäksi Tallinnan Meriakatemian kanssa.

Kansainvälinen yhteistyö kulminoituu myös kirjaston normaaleissa arkipäivän töissä: asiakaspalvelussa palvellaan vaihto-opiskelijoita ja vieraskielistä aineistoa hankitaan ulkomaisilta toimittajilta. Kirjaston ulkomailta hankittujen järjestelmien ylläpidossa ollaan säännöllisesti yhteydessä niiden toimittajien kanssa. Kansainvälistyminen otetaan huomioon henkilöstön kielitaidon ylläpidossa.

Artikkelin viittaukset:

1. Tarjamo 2002, 93 ; ks. myös Liimatainen 2001 ; Saarinen 2001 ja 2002 ; Karttunen 2012.
2. Liimatainen 2001 ; Saarinen 2001 ; Mikkelin ammattikorkeakoulun vuosikertomukset 2000, 19 ja 2001, 14.
3. Mikkelin ammattikorkeakoulun vuosikertomus 1998, 16; Saarinen 2001; Tietotori 2/2000, 3 ; ks. myös Mikkelin korkeakoulujen tietopalvelu, kehittämissuunnitelma 1998–1999.
4. Saarinen 2016.
5. Pälli 2005, 16.
6. Niemi, Pälli ja Salmela 2007, 17–25.
7. ks. Galkin 1998 ; Oksman 1998a ja 1998b ; Taavitsainen 1999 ; Uusiniitty 2000; Aho 2004, Moilanen 2004.
8. ks. Oksman 1998b.
9. ks. Aho 2005, 17.
10. ks. Metso 2004 ; Hasu 2004 ; Haimi 2004 ; Vainikka 2004.
11. ks. Turunen 2005.
12. Kotkan kh:n ptk:t 8.9.1997 § 529 ja 1.6.1998 § 372
Kotkan merikirjaston suunnittelijat: maat.metsät.kand. Maria Nurminen 5.12.1997–13.4.1998, fil. yo Maarit Kivelä 14.4.–31.12.1998. Suunnittelutyöryhmän kokoonpano: toimialajohtaja Pertti Lintunen (pj), kirjastotoimenjohtaja Airi Aaltonen, museotoimenjohtaja Eira Karppinen, ammatillisen koulutuksen koulutuspäällikkö Juha Reivilä, Kymenlaakson va. ammattikorkeakoulun kirjastonjohtaja Iiris Kuusinen, koulutuslautakunnan jäsen Pekka Mättö, Suomen Laivanpäällystölaiton Kymen piirin edustaja Raimo Kantanen, Luotsiliiton edustaja Juha Tulimaa ja Merimiespalvelutoimiston edustaja Risto Nikula.

13. Kotkan kh:n ptk 1.6.1998 § 372 ; Kyamk hall. ptk 31.3 1998 § 11; Nurminen 1998 ; ks. myös Metso 1997a.
14. ks. Tieaho 1998 ; Kivelä 1998.
15. ks. esim. Vanhala 1999 ; Miettinen 1999 ; Nitovuori 1999 ; Metso 1999a ; Kuusinen 1999a, 98–99.
16. ks. esim. Honkanen 2004 a ja b ; Lehtiö 2004 ja 2005 ; Anttila 2001 ; Satama 2001.
17. ks. esim. Sahlberg 2008 ; Hirn 2008 ; Nevalainen 2008a ja b. ; Kuusinen 2008, 27–29 ; Koski 2008, 4–5 ; Malvela ja Mäenpää 2012, 10–11.
18. ks. Sahlberg 2009.
19. ks. Kuharkka-tietopalvelu seuloo esiin olennaisen informaation 2007 ; Kuharkka tarjoaa apua tiedon etsimiseen 2007.
20. Arene ry:n kirjasto- ja tietopalvelutyöryhmä 22.2.1998, 32.
21. ks. esim. Kuusinen 2004 ; Savolainen 2007 ; Mikkelin ammattikorkeakoulun vuosikertomus 1999 ; Karttunen 2010 ja 2012 ; Lehtiö 2011.
22. Elef 2004, 6 ja 47.
23. ks. Rantamäki 2010 ; Minna M. 2010 ; Malvela 2010.
24. ks. Kuusinen 2005b; Vaittinen 2005; Ylinen 2005.
25. Runonen 2007 ; Saarinen 2016.
26. The 8th International Conference and Exhibition "Library consortia: technologies and innovation" 2010a ja b.

AINEISTON MUODON- MUUTOS

Tapio Salmela

Laadukkaat käyttäjien tarpeita palvelevat aineistot ovat välttämätön edellytys tuloksekkaalle oppimiselle ja tutkimukselle. Aineistojen muutos on ollut jatkuvaa koko ammattikorkeakoulukirjastojen olemassaolon ajan. Painettujen aineistojen määrien laskiessa on e-aineiston määrä kasvanut. Samalla e-aineistojen muodot ovat monipuolistuneet ja saavutettavuus parantunut laitteiden ja verkkojen kehityttyä. Tässä artikkelissa kuvataan aineiston muutosta Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun Kirjasto- ja oppimisteknologiapalveluiksi (kirpa) yhdistyneiden Kymenlaakson ja Mikkelin ammattikorkeakoulun kirjastojen näkökulmasta

Alussa oli painettu sana

Mikkelin ja Kymenlaakson ammattikorkeakoulukirjastojen syntyvaiheessa 1990-luvulla kirjastojen aineistosta suurin osa oli painettua. Vuosikymmenen puolivälissä molemmissa kirjastoissa oli painettua aineistoa (kirjat ja lehtivuositiedot) runsaat 60 000. Yhdeksänkymmentäluvun loppupuolella painettu kokoelma karttui melko nopeasti. Aineiston hankintaa edesauttoi osaltaan opetusministeriön kirjasto- ja tietopalveluihin kohdentama erillisrahoitus. Vuosituhannen vaihteessa sekä Kymenlaakso että Mikkeli kirjastojen kokoelmissa oli painettua aineistoa hieman yli 80 000. Tietokoneiden yleistyttyä yhdeksänkymmentäluvun alkupuolella kirjastojen kokoelmiin alettiin hankkia myös sähköistä aineistoa.

Tietokannat tulivat kirjastoihin

Tietokannat tulivat kirjastoihin tietokoneiden yleistymisen myötä. Aluksi tietokannat olivat lähinnä cd-rom-muodossa hankittuja fakta- tai viitetietokantoja. Käytettävissä oli myös muutamia tietokantoja online-yhteyksillä, ja nämä online-yhteydet hoidettiin modeemin välityksellä. Vuosituhannen vaihteeseen mennessä yleistyivät suorat internet-liittymät, joiden kautta tietokannat saatiin ammattikorkeakoulujen verkossa käytettäväksi.¹ Sähköisiä kirjoja alettiin hankkia kirjastojen kokoelmiin 1990-luvun lopulla. Suomalaisista kustantajista Edita toi ensimmäisenä markkinoille kolme html-muotoista tiedostokirjastoa: Tietotekniikka-, Uusmedia- ja Kirjallisuus -kirjastot.² Kaksituhattaluvun alkuvuosina verkossa olevan aineiston määrä kasvoi merkittävästi; kasvu oli seurausta paitsi e-aineistojen tarjonnan monipuolistumisesta myös kirjaston kokoelmatyön linjauksista. Siinä missä e-aineistot olivat olleet vain viite- tai faktatietoa sisältäneitä tietokantoja, saatettiin nyt hankkia kokotekstiaineistoja, jotka sisälsivät viitetietojen lisäksi muun muassa kokotekstisiä e-kirjoja ja e-lehtiä.

TAULUKKO 1. Kymenlaakson ja Mikkelin ammattikorkeakouluissa käytössä olleita tietokantoja 1990-luvun puolivälissä³

Omat tietokannat	Online-tietokannat	Cd-romit
PrettyLib, Tertut ja Hoila*	Data-Star, ForesTree, Helecon, Linnea-tietokannat, Minttu	Aleksi, Applied Science and Technology Index (AST), Cinahl, Facta, Fennica, Helecon Nordic, Kati, Medline, Turva

.....

* Kuusankosken terveysalan kirjaston ylläpitämiä viitetietokantoja, joihin koottiin terveysalan ja hoitotieteen oppilaitosten opinnäytetöiden viitetietoja.

E-aineistojen tekninen saavutettavuus on parantunut

E-aineistojen tiedot on aina tallennettu järjestelmiin. Cd-rom-levyjen ja muiden fyysisten tallenteiden tiedot on tallennettu kokoelmätietokantoihin, PrettyLibiin, Kymiin, Mikkiin ja vuodesta 2013 alkaen Kaakkuriin. Pääsy Internetin välityksellä käytettäviin tietokantoihin ja muihin e-aineistoihin on tarjottu kirjastojen verkkosivuille rakennettujen e-kirjastojen kautta. Vuodesta 2006 e-aineistot ovat olleet käytettävissä Kymenlaakson ja Mikkelin ammattikorkeakoulujen Nelli-portaalien kautta ja lokakuun lopusta 2015 lähtien avatun Kaakkuri-Finnan kautta.

E-aineistojen saavutettavuuden kannalta tärkeä etappi on ollut etäkäytön mahdollistuminen; organisaatioiden opiskelijat ja henkilökunta voivat kirjautua omilla tunnuksillaan käyttämään e-aineistoa organisaation verkon ulkopuolelta esim. kotikoneiltaan. Kymkin ja Mamkin kampuksille rakennetut langattomat verkot, laajakaistojen yleistyminen ja niiden hintojen lasku sekä mobiililaitteiden kehittyminen ja yleistyminen 2010-luvulla ovat tuoneet e-aineistot käytettäviksi mobiililaitteilla. Muutosta tukemaan kirjasto on hankkinut kokoelmiinsa lainattavia mobiililaitteita.

Tietokantojen kokotekstisisällöt siirsivät kokoelmien painopisteen

Kirjastojen kokoelmien painopiste on siirtynyt kohti e-aineistoja. Tähän on vaikuttanut merkittävästi tietokantojen sisällön muuntuminen kokotekstiaineistoiksi. Keskeisin muutosajankohta ajoittuu vuosituhannen ensivuosisikymmenen loppupuolelle.

Samaan ajanjaksoon ajoittuu e-kirjojen määrän räjähdysmäinen kasvu. E-kirjojen määrät pysyivät muutamissa sadoissa nimekkeissä aina 2000-luvun ensivuosisikymmenen puoliväliin saakka. Ebrary Academic Complete -palvelu kasvatti e-kirjojen määrän hyppäyksellä 35 000 nimekkeeseen. Vuosien mittaan Ebraryn e-kirjakokoelma on jatkuvasti laajentunut ja nykyään se muodostaa kirjastojen noin 128 000 nimekkeen e-kirjakokoelmasta valtaosan. E-lehtien määrien kasvu on ollut vaihtelevaa, mutta kokonaisuudessaan määrä on kasvanut runsaaseen 21 000 (Kymk) ja 17 000 (Mamk) e-lehteen.

Aineistomäärien ohella e-aineistojen sisällöt ovat monipuolistuneet. E-kirjojen ja e-lehtien lisäksi Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun e-aineistotarjontaan kuuluu muun muassa sanakirjoja, kielentarkistus ja käännöspalveluja, standardeja sekä laki- ja tilastotietoa.

E-aineistojen tarjonnan ja käytön korrelaatio

E-aineistojen tarjonnan laajeneminen ja monipuolistuminen ei korreloi suoraan niiden käyttöön. Vaikka Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun kirjasto tarjoaa kattavan kokoelman kokotekstilehtiä ja -kirjoja, selkeästi käytetyimpiä e-aineistoja olivat vuonna 2014 MOT-sanakirjat (taulukko 2).

**TAULUKKO 2. Käytetyimmät e-aineistot
Kymenlaakson ja Mikkelin ammattikorkeakouluissa 2014.**

E-aineisto	Käyttö	Käytön määrä	Käyttökertoja/kohdeväestö*
MOT sanakirjat	Tiedonhaut	693 056	72.6
Ebrary Academic Complete	Lukukerrat ja lataukset	201 135	21.1
Terveysportti	Artikkelien avaukset	59 269	6.2
Medic	Tiedonhaut	28 778	3.0
Ebsco CINAHL	Tiedonhaut	117 555	1.2
Ebsco Academic Search Elite	Lukukerrat ja lataukset	11 573	1.2
ScienceDirect Freedom Collection	Lukukerrat ja lataukset	7 394	0.8
SFS Online	Tiedonhaut	5 377	0.6
Talentum lehtiarkisto	Tiedonhaut	4 484	0.5
Oppiportti	Artikkelien avaukset	3 801	0.4
Emerald	Lukukerrat ja lataukset	3 057	0.3
RT-kortisto (KH-Net, Ratu-Net, RT-Net)	Tiedonhaut	2 330	0.2
Tenttu	Tiedonhaut	1 787	0.2

Käyttötilastoista saatuja tietoja vahvistavat myös keväällä 2015 järjestetyn kyselyn tulokset. Kyselyssä tiedusteltiin Kymkin, Mamkin ja Xamkin opetus- ja tki-henkilöstöltä, mitä e-aineistoja he käyttävät työssään säännöllisesti. Käytetyimpiä palveluita olivat MOT Sanakirjat, Ebsco Academic Search Elite, Ebrary Academic Complete ja Emerald. MOT Sanakirjojen jälkeen käytetyimpiä kotimaisia aineistoja olivat Ellibsin e-kirjat ja Helsingin Sanomien verkkolehti. Kyselyssä tiedusteltiin myös, mitä e-aineistoja pidettiin tärkeimpinä. Eniten mainintoja tärkeimpinä e-aineistoina saivat MOT Sanakirjat, ScienceDirect Freedom Collection ja Terveysportti.⁴

Käyttöluvut ja e-aineistokyselyjen tulokset ovat tärkeää tietoa kun arvioidaan, mitä aineistoja on tarpeen hankkia kirjaston kokoelmiin sekä missä tarvitaan lisää aineistojen markkinointia. Keskeisin asia, joka vaikuttaa e-aineistojen monipuoliseen käyttöön, on niiden integroituminen opetukseen ja TKI-toimintaan.

Laadukkaat käyttäjien tarpeita palvelevat aineistot ovat välttämätön edellytys tuloksekkaalle oppimiselle ja tutkimukselle

Laadukkaat käyttäjien tarpeita palvelevat aineistot ovat välttämätön edellytys tuloksekkaalle oppimiselle ja tutkimukselle. Kirpan Kokoelmien kehittäminen -ohjeessa linjataan, että kokoelmat painottuvat e-aineistoihin. Hankinnan resurssit suunnataan lisääntyvissä määrin e-aineistoihin sekä hankintabudjetin että henkilöresurssien osalta. E-aineistojen lisensointi- tai käyttöehtojen neuvottelu ja sopiminen korkeakouluympäristöön sopivaksi on kasvava työsaara e-aineistojen hankintamäärien kasvaessa. Käytetyimpien aineistojen tarjonta e-aineistona – korkeakouluille sopivin tai neuvoteltavin lisensointiehdoin – rajoittaa vielä e-aineistoon siirtymistä erityisesti kotimaisten aineistojen osalta.⁵

Kustantajat eivät vielä tarjoa sellaisia kirjoja e-aineistona, joille olisi eniten käyttöä. Ammattikorkeakoulukirjastot haluaisivat hankkia e-kirjoina erityisesti kurssikirjoja kotimaisilta kustantajilta, mutta tarjonta on ollut hyvin suppeaa. Kehitystä on hidastamassa suomalaisten kustantajien vanhoillinen näkemys, jonka mukaan liiketoimintaa voi harjoittaa vain painetuilla kirjoilla. Tarjotut tekniset ratkaisut saattavat myös olla kömpelöitä, eivätkä ne aina mahdollista korkeakoulujen oleellisiin vaatimuksiin kuuluvaa useaa yhtäaikaista käyttäjää tai sitä, että e-kirjoja voisi lukea erilaisilla laitteilla.⁶

Tiukkenevat talouden raamit ja toisaalta e-aineistojen jatkuvasti monipuolistuvat muodot sekä opetuksessa tapahtuvat muutokset edellyttänevät tulevaisuudessa kirjastoilta kokoelmaan liittyviä linjauksia sen suhteen, mitkä e-aineistot kuuluvat kirjastojen hankittaviksi ja ylläpidettäviksi. Kirjat ja lehdet ovat julkaisutyyppejä, jotka miltei itsestään selvästi kuuluvat kirjaston kokoelmiin. Toisaalta erilaisten verkko-oppimisympäristöjen tai -kurssien, oppimista edistävien pelien tai muiden niin sanottujen ei-perinteisten julkaisutyyppeiden merkitys kasvanee opetuksessa. Tämä edellyttää tarkkaa harkintaa sen suhteen, miten kirjastot asettavat rajansa tulevaisuuden kokoelmilleen.

Sairaanhoitajaopiskelija Rebecca Abbey luki EKG-aiheista tenttikirjaa tabletilla Metsolan kirjastossa Kotkassa maaliskuussa 2015. Joissakin kirjoista on mahdollisuus valita, lukeeko sen painetussa vai sähköisessä muodossa. Painetun kirjan kanteen on lisätty QR-koodi, jonka avulla sähköisen version saa nopeasti avattua.

Artikkelin viittaukset:

1. Kuusinen 2005a, 16.
2. Kuusinen 1999c.
3. Saarinen 1997, 3, 9; Kuusinen 1995; ks. myös Kuusinen 1996e.
4. Salmela 2015.
5. Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu, Kirjasto- ja oppimisteknologiapalvelut 2015.
6. Malvela ja Valtonen 2014, 112–113.

JULKAISU- TOIMINTA

Terhi Kaipainen ja Pekka Malvela

Ammattikorkeakoulujen tutkimus- ja kehittämistoimintojen vakinaistuessa 1990-luvun puolen välin jälkeen alettiin kehittää myös ammattikorkeakoulujen julkaisu- toimintaa. Tutkimuksien ja oppimateriaalin julkaisemista varten luotiin virallisia julkaisusarjoja yliopistojen mallien mukaisesti. Vähitellen kirjojen ja tutkimusten julkaisemisesta tuli tärkeä osa ammattikorkeakoulujen arkea. Henkilökunnan kirjoittamat tutkimukset ja kirjat ovat tehneet ammattikorkeakoulujen toimintaa ja tutkimusten tuloksia valtakunnallisesti tunnetuiksi. Kuten monissa muissakin Suomen ammattikorkeakouluissa, myös Kymenlaakson ja Mikkelin ammattikorkeakouluissa julkaisusarjojen hallinnoinnista on vastannut kirjaston henkilökunta.

Julkaisusarjat Kymenlaakson ja Mikkelin ammattikorkeakouluissa

Kymenlaakson ja Mikkelin ammattikorkeakouluissa julkaisutoiminnan käynnistyminen ajoittui samoihin aikoihin eli vuosiin 1996–1997. Tärkeä syy julkaisutoiminnan käynnistämiseksi oli ammattikorkeakoulujen laajan tutkimustoiminnan tulosten tiedottaminen sekä ammattikorkeakoulun sisällä ja sen ulkopuolelle. Etenkin EU-hankkeet edellyttivät tulosten tiedottamista.¹

Aluksi molemmissa ammattikorkeakouluissa muodostettiin julkaisuryhmät (Kyamkissa nimenä oli ”julkaisutyöryhmä”, Mamkissa aluksi ”julkaisuneuvosto” ja vuodesta 2002 ”julkaisutoimikunta”), jotka sitten perustivat ammattikorkeakouluille julkaisusarjat sekä laativat ohjeistuksen julkaisusarjoihin kirjoittaville.² Kymenlaakson ammattikorkeakoulussa julkaisutyöryhmän kokoonkutsujana ja puheenjohtajana toimi alkuvuosina (1997–2000) kirjastonjohtaja Iiris Kuusinen. Kymenlaakson ammattikorkeakoulun upouusina julkaisusarjoina otettiin käyttöön sarja A. Oppimateriaali, B. Tutkimuksia ja raportteja sekä C. Opinnäytetyöt. Julkaisutoiminnan käynnistymisvuonna 1997 ilmestyi 11 julkaisua, joista ensimmäinen julkaisu käsitteli laivojen dieselmoottoreiden päästöjen vähentämistä (Markku Huhtinen, Päivi Kitunen, Risto Korhonen ja Sonja Rögele 1997: *Laiwadieselin päästöjen vähentäminen olemassa olevissa laivoissa*). Myöhemmin julkaisusarjoihin lisättiin sarja D. ”Corona” lisensiaatintöitä ja väitöskirjoja varten.³

Mamkin johtoryhmä hyväksyi marraskuussa 1997 julkaisuneuvoston sille esittelemän julkaisuohjeen sarjoille A: Tutkimuksia, B: Artikkeleita, opinnäytteitä, tiedotteita ja C: Oppimateriaalia. Myöhemmin, vuonna 2002, julkaisusarjoja täydennettiin vielä sarjalla D: Vapaamuotoisia julkaisuja. Ensimmäisenä toimintavuonna 1997 Mamkin julkaisusarjoissa ilmestyi kymmenen julkaisua eri koulutusaloilta.⁴ Vuoden 2005 loppuun mennessä Kymenlaakson ammattikorkeakoulun julkaisusarjoissa oli julkaistu 67 kirjaa.* Mamkissa tahti oli ripeämpää, jo vuoteen 2002 mennessä Mamkin julkaisusarjoissa oli ilmestynyt 80 julkaisua, joista suurin osa oli opinnäytetöitä. Opinnäytteet pääsivät hyvin esille, kun ne julkaistiin ammattikorkeakoulun julkaisusarjassa.⁵

Julkaisusarjojen käytännön hallinnointi oli Mamkissa alusta saakka kirjasto- ja tietopalvelukeskuksen toimintaa. Kyamkissa julkaisutoiminnan tehtävät organisoitiin virallisesti osaksi kirjasto- ja tietopalveluyksikköä syksyllä 2005. Ennen tätä julkaisutoiminnan hallinnoinnista vastasi Kyamkin yrityspalveluosasto.⁶ Molempien ammattikorkeakoulujen kirjastojen tehtäviin kuului esimerkiksi painatuksesta, julkaisusopimusten laatimisesta sekä julkaisujen myynnistä ja jakelusta huolehtiminen. Yhteistyössä julkaisuryhmien kanssa kirjastot vastasivat

.....
* Ensimmäisiä ”bestsellereitä” olivat mm. Hilikka Ahtola-Mutikainen, Helena Sohlman, Salme Taubert: Opinnäytetyön dokumentointiohje 2000 ; Pasi Jaskari: Design management – yrityskuvan johtaminen 2004; Reijo Oksanen: Kuljetustuotannon toimintolaskenta 2004.

Kymenlaakson ammattikorkeakoulun kirjaston palvelut ja julkaisu toiminta olivat esillä Kymi Business -messuilla Kouvolassa lokakuussa 2005. Kuvassa Kyamkin kirjaston informaatikot Pekka Malvela ja Marianna Lehtiö sekä julkaisutyöryhmän puheenjohtaja, tutkimusjohtaja Seppo Rainisto.

julkaisuprosessien sujuvuudesta ja henkilökunnalle laadittujen ohjeistusten ylläpitämisestä. Julkaisemisesta tuli suunnitelmallista ja tavoitteellista julkaisuryhmän koordinoimissa toimintaa ja kirjasto- ja tietopalveluyksikköjen toteuttaessa vuosisuunnitelmaa. Näiden alkuvaiheessa luotujen ohjeiden ja prosessien hyvät käytännöt näkyvät edelleen molempien ammattikorkeakoulujen julkaisu toiminnan taustalla.⁷

Vuoden 2016 alkupuolella Kymenlaakson ammattikorkeakoulun julkaisusarjoissa on ehtinyt ilmestyä 19 vuoden aikana yhteensä yli 300 kpl kirjoja sosiaali- ja terveysalan, tekniikan, liikenteen, liiketalouden ja kulttuurin aloilta. Näistä 72 julkaisua ilmestyi opinnäytetöiden sarjassa. Kysytyjä ja kansallisella tasolla kiinnostusta nostattaneita kirjoja ovat olleet esimerkiksi Seppo Rainiston oppikirja Markkinoinnin ABC (2006), Hugh Clackin tekemä valokuvakirja Alvar Aallon arkkitehtuurista Kymenlaaksossa (The Living Spirit of AALTO in Kymenlaakso, 2014) sekä Ilmari Larjavaaran venäläistä liiketoimintakulttuuria käsittelevä

ylemmän amk:n opinnäytetyö.* Tutkimus- ja kehittämistoimintojen hankkeissa syntyneistä julkaisuista julkista huomiota ovat herättäneet etenkin pelastusviranomaisille tehdyt öljyntorjuntaa käsittelevät toimintaoppaat (Sökö-hankkeiden julkaisu) sekä kansalaisten hyvinvointia käsittelevät tutkimukset.** Opetuksen ja työelämän yhteistyötä käsitteleviä artikkelikokoelmia on julkaistu vuosittain.***

Mikkelin ammattikorkeakoulun julkaisusarjoissa ilmestyi vuosien 1997–2015 aikana yhteensä vajaa 400 julkaisua. Aiemmin painopiste oli enemmän laadukkaiden opinnäytetöiden julkaisemisessa, ja sellaisia julkaistiinkin yhteensä 186 kappaletta. Opinnäytetöiden julkaiseminen julkaisusarjassa väheni vähitellen sähköisen julkaisemisen yleistyttyä. Suurimpia hittejä julkaisumyynnin ja kysynnän perusteella ovat olleet muun muassa oppimateriaali Matkalla muotoon: suomalaisten naisten puvun kaavoitus N-2001-mittausjärjestelmän mukaan (2008), josta on otettu useita lisäpainoksia sekä samana vuonna ilmestynyt Neuropsykiatrinen valmennus: valmentajan käsikirja, jota kysellään yhä tasaisesti vuosittain. Myös useat sosiaali- ja terveydenhuoltoalaan liittyneet opinnäytteet ovat keränneet kiinnostusta.

Yhteistyö toisten ammattikorkeakoulujen kanssa

Tähtijulkaisut-yhteistyö

Kaksituhattaluvun puolivälissä Kymenlaakson ja Mikkelin ammattikorkeakoulujen julkaisutoiminnot kiinnostuivat osallistumisesta Helsingin kirjamesuille. Osastoa ja kustannuksia jakavat messukumppanit syksyn 2006 kirjamesuille löytyivät luontevasti amk-kirjastoyhteistyön kautta, kun Kymenlaakson, Jyväskylän, Mikkelin ja Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulut sopivat yhteistyöstä.⁸ Kaikilla neljällä ammattikorkeakoululla oli samat tavoitteet julkaisutoiminnan osalta, eli tehdä tunnetuksi oman ammattikorkeakoulun tutkimuksia, oppimateriaalia ja opinnäytteiden parhaimmistoa. Luotiin yhteinen graafinen ilme ja markkinointinimeksi keksittiin ”Tähtijulkaisut”. Kokemus yhteisesiintymisestä Helsingin kirjamesuilla oli heti kannustava. Huomattiin, että kustannusten ja töiden jakaminen usean toimijan kesken tekee suuren messutapahtumaan osallistumisen jokaiselle mielekkääksi. Julkaisumyynti kasvoi messujen ansiosta, ja ammattikorkeakoulut saivat hyvin näkyvyyttä tapahtumassa, jossa

.....

* Vaikutustapojen monimuotoisuus B-to-B-markkinoinnissa Venäjällä – lahjukset osana liiketoimintakulttuuria.

** Juhani Pekkola, Olli Lehtonen (2015): Lasten hankintaan liittyvät motiivit ja rakenteet 18–40-vuotiaiden suomalaisten keskuudessa vuonna 2015 ; Sanna Haavisto et. al. (2014): Stay On Board : Suomalaisten merenkulkijoiden pysyminen ja lähteminen merityössä.

*** Etenkin Sidos- ja LCCE®-otsikkojen alla tehdyt kirjasarjat, jotka ovat luettavissa Theseus-verkkoarkistossa.

Tähtijulkaisujen osasto Helsingin kirjamessuilla vuonna 2015

vierailee runsaasti korkeakoulujen sidosryhmiä.⁹ Tähtijulkaisut-ryhmä on osallistunut Helsingin Kirjamessuille vuodesta 2006 alkaen joka vuosi, ja vuonna 2009 mukaan yhteistyöhön tulivat myös Tampereen ammattikorkeakoulu ja Savonia (viimeksi mainittu mukana 2009–2012).¹⁰

Messuesiintymisten lisäksi Tähtijulkaisut-yhteistyön toiseksi kulmakiveksi muodostui vuonna 2007 avattu yhteinen verkkokirjakauppa*, joka toimii Booky.net-verkkokirjakaupan osana. Verkkokaupan avulla maanlaajuinen tavoitettavuus tuli mahdolliseksi suhteellisen pienin kustannuksin.

Verkkokirjakaupan tarkoituksena ei ole ollut pelkästään julkaisujen myyminen, vaan myös ammattikorkeakoulujen tutkimusten esittely. Tähtijulkaisut-kirjakaupan kautta voi ladata ilmaiseksi hankerahoitteisia julkaisuja.

Julkaisut näkyviin Theseuksessa

Suomessa ammattikorkeakoulut ovat olleet edelläkävijöitä Open Access -julkaisemisessa. Vuodesta 2009 lähtien lähes kaikki Suomen ammattikorkeakoulut ovat tallentaneet opinnäytetöitä ja julkaisusarjojen julkaisuja Theseus-verkkokirjastoon, josta ne ovat olleet vapaasti kaikkien luettavissa sähköisessä muodossa.¹¹

.....

* www.tahtijulkaisut.net

Kymenlaakson ja Mikkelin ammattikorkeakoulujen yhdessä julkaisemat vuosittaiset tutkimusjulkaisut, Research Publications -artikkelikokoelmat, löytyvät myös Theseuksesta

Theseus sai alkunsa ammattikorkeakoulujen yhteisestä julkaisutoiminnan edistämiseen tähdänneestä Open Access -hankkeesta, joka käynnistettiin vuonna 2007. Tavoitteena oli saada ammattikorkeakoulujen tutkimus ja kehittämistoiminnan tulokset sekä opinnäytteet aiempaa paremmin saavutettaviksi. Theseus on virallisesti Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry:n tarjoama palvelu, ja sen teknisestä ylläpidosta vastaa Kansalliskirjasto.¹² Kuten monissa muissakin ammattikorkeakouluissa, myös Kymenlaakson ja Mikkelin ammattikorkeakouluissa kirjastot ovat alusta lähtien vastanneet Theseuksen ammattikorkeakoulukohtaisesta ylläpidosta ja ohjeistuksen laatimisesta henkilökunnalle ja opiskelijoille. Kun opiskelija tallentaa oman opinnäytetyönsä Theseukseen, kirjaston henkilökunta tarkistaa tiedot ja tarvittaessa täydentää niitä.¹³ Lisäksi molemmissa ammattikorkeakouluissa kirjastohenkilökunta on vastannut ammattikorkeakoulujen omien julkaisusarjojen julkaisujen tallentamisesta Theseukseen.

Sähköisten julkaisujen latausmäärät Theseuksessa ovat todella suuria kaikkien Suomen ammattikorkeakoulujen kohdalla. Esimerkiksi vuonna 2015 Kymenlaakson ja Mikkelin ammattikorkeakoulujen kokoelmia – suurimmalta osaltaan opinnäytetöitä – ladattiin Theseuksesta yhteensä 1 308 852 kertaa. Näiden latausten joukossa Kymenlaakson ja Mikkelin ammattikorkeakoulujen julkaisusarjojen julkaisujen latausten määrä oli noin 31 000 latausta. Suuri latausten määrä johtuu siitä, että Theseus on hakukoneoptimoitu hyvin ja osumia kertyy koko

maailmasta johtuen englanninkielisen materiaalin suuresta määrästä verkkokirjastossa. Theseuksen lataustilastojen avulla voi mainiolla tavalla seurata, mitkä aiheet ovat kiinnostavimpia tiedonetsijöiden näkökulmasta. Esimerkiksi vuonna 2015 kymmenen eniten ladattua julkaisua (=opinnäytetyötä) koko Theseuksen osalta käsittelivät joko tietokone-ohjelmistoja tai liiketoiminnan johtamista.* Kymenlaakson ja Mikkelin ammattikorkeakoulujen opinnäytetöitä ja sarjajulkaisuja oli Theseuksessa vuoden 2016 alussa lähes 7 000 kpl.¹⁴

Julkaisutoiminta jatkossakin osa kirjaston toimintaa

Vuonna 2016, tätä kirjoitettaessa, ovat Kymenlaakson ja Mikkelin ammattikorkeakoulujen julkaisutoiminnat jälleen uuden ajan kynnyksellä. Ammattikorkeakoulujen vanhat julkaisusarjat lopetetaan ja vuoden 2016 alussa työnsä aloittanut uusi julkaisuryhmä perustaa uudistetut julkaisusarjat Xamk-konsernin tarpeisiin.

Ammattikorkeakoulujen rahoitusta koskevaa lainsäädäntöä uudistettiin 2010-luvulla, jonka seurauksena muuttuneessa mallissa 2 % ammattikorkeakoulujen rahoituksesta tulee julkaisuista.¹⁵ Julkaiseminen on näin ollen yhä merkittävämpää julkaisujen määrän ollessa yksi tulostittareista. Tämä asettaa entistä kovempia haasteita uudelle Xamkin julkaisuryhmälle sekä julkaisutoimintaa hallinnoivalle yksikölle.

Tähtijulkaisut-yhteistyö toisten ammattikorkeakoulujen kanssa jatkuu myös Xamk-aikakaudella. Toimintaa verkkokirjakaupan ja messuesiintymisten osalta ollaan kehittämässä eteenpäin kohti valtakunnallista kaikkien ammattikorkeakoulujen yhteistä verkkokirjakauppaa ja julkaisuyhteistyötä.¹⁶

Artikkelin viitteet

1. Saarinen 2016.
2. Kuusinen 2005a, 19 ; Saarinen 1998.
3. Kuusinen 2005a, 19–20 ; Kymenlaakson ammattikorkeakoulun julkaisutyöryhmän kokousmuistiot 23.4.2004 ja 24.8.2004.
4. Saarinen 1998; Tuomisto 2005; Mikkelin ammattikorkeakoulun toimintakertomus 1997.
5. Tietotori, Mikkelin AMK:n sisäinen tiedotuslehti 2/2002; Tuomisto 2005; Mikkelin ammattikorkeakoulun julkaisuneuvoston muistio 5.3.2002.
6. Kuusinen 2005a, 20.
7. ks. Saarinen 1998.
8. Kymenlaakson ammattikorkeakoulun julkaisutyöryhmän kokousmuistio 4.1.2006.
9. Leviäkangas 2005b ; Malvela 2008
10. Kymenlaakson ammattikorkeakoulu. Tähtijulkaisut-yhteistyöryhmän kokousmuistio 27.1.2010 ja 8.4.2010.
11. Sjölund 2009.
12. ibid.

.....

* Kokotekstitiedostojen latauskertoja Theseuksesta voidaan seurata Simplestats-tilastointiohjelman avulla <http://publications.theseus.fi/simplestats>

13. Kymenlaakson ammattikorkeakoulu 2009 ; Kymenlaakson ammattikorkeakoulu 2010.
14. Theseus-verkkokirjasto 8.2,2016.
15. Renfors 2014.
16. Kymenlaakson ammattikorkeakoulu 2015. Tähtijulkaisut-yhteistyöryhmän kokousmuistio 27.11.2015.

KIRJASTO- HENKILÖSTÖN MÄÄRÄN JA TYÖNKUVAN MUUTOS

Terhi Kaipainen

Kirjastoammattilaisten työ on ollut muutoksessa väliaikaisten ammattikorkeakoulujen ajoista saakka. Alussa henkilöstön määrä oli vähäistä ja kirjastoammatillinen osaaminen kirjavaa. Määrän lisäämisen ohella pidettiin tärkeänä tavoitteena, että henkilöstö hankkii kirjastoalan koulutuksen, joka pätevittää kirjaston perustöiden, esim. luetteloinnin, vankkaan hallintaan. Toiminnan kehittyessä ja vakiintuessa henkilöstön koulutustaso on noussut ja tänä päivänä ammattikorkeakoulujen kirjastoista löytyy pääsääntöisesti korkeakoulutettua henkilöstöä, jolla on myös kirjastoammatillinen pätevyys. Matkan varrella kirjastohenkilöstön työnkuva on muuttunut ja painopiste siirtyy yhä enemmän digitaalisten aineistojen hallintaan ja näiden käytön neuvontaan sekä verkkopedagogisiin taitoihin.

Kohti tietoverkkoja ja osaavampaa henkilöstöä

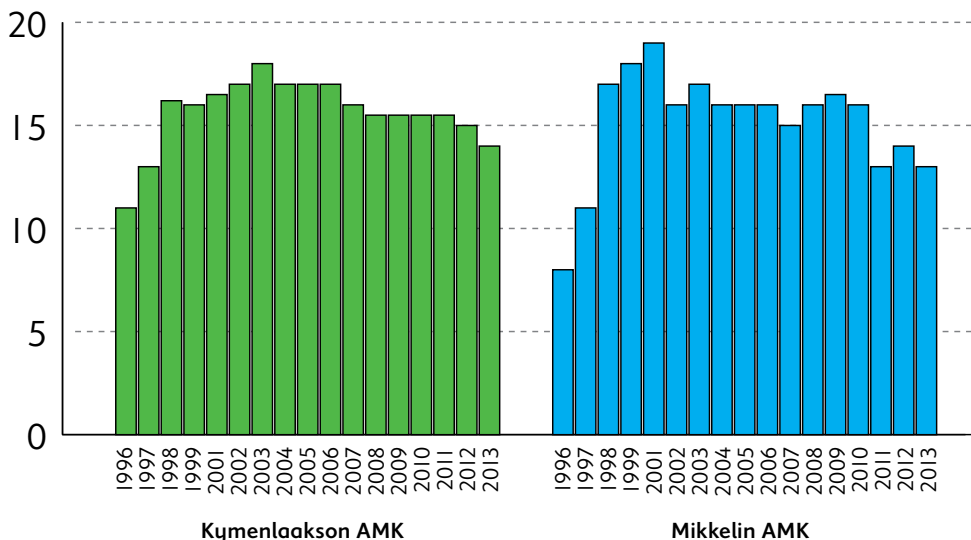
Ammattikorkeakoulujen kokeiluvaiheessa vain noin neljäsosasta kirjastoja löytyi kirjasto- ja tietopalvelualan koulutuksen saanut henkilö. Anneli Kankaanrinnan tekemässä väliaikaisten ammattikorkeakoulujen kirjastoja käsittelevässä selvityksessä todetaankin tilanteen olevan murheellinen. Hänen mukaansa tarvitaan riittävästi ammattitaitoista työvoimaa, jotta toiminnot saadaan organisoitua ja niitä on mahdollista kehittää. Kankaanrinta esittää myös kirjasto- ja tietopalvelun henkilöstön koulutuksen olevan oleellisin tekijä kirjastojen jatkokehityksessä.¹

Kyamkin ja Mamkin toiminnan alkuvuosina kirjastojen henkilöstörakenne oli kirjavaa. Alusta pitäen oli kuitenkin selvää, että kirjastoihin tulee palkata henkilöstöä, jolla on kirjastoalan koulutus. Kirjastojen henkilöstöstä muutamata kouluttautuivat kirjastoalalle oppisopimuksella, joten hyvin alkuvaiheessa kirjastoista löytyi kirjastoalan koulutuksen saanut henkilökunta². Kirjastoissa työskenneltiin tällöin nimekkeillä kirjastovirkailija, kirjastonhoitaja, kirjastosihteeri, tietopalvelusihteeri, informaattikko ja kirjastonjohtaja.³

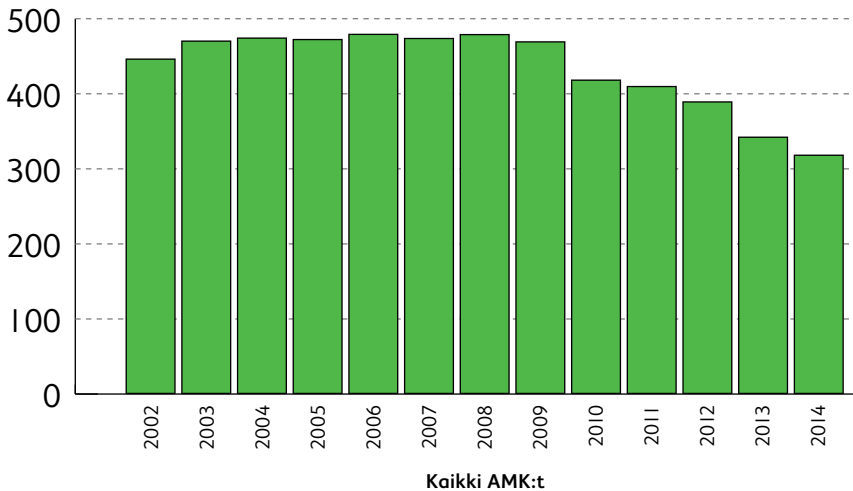
Kirjastohenkilöstön määrä kasvaa laskeakseen taas

Ammattikorkeakoulukirjastojen henkilöstömäärä on vaihdellut vuosien aikana alkuvaiheen vähäisestä määrästä 2000-luvun puolen välin yli 400 työntekijään ja taas 2010-luvulle tultaessa henkilöstömäärä on lähtenyt laskuun. Taulukoissa 1 ja 2 kuvataan kirjastohenkilöstömäärän muutosta vuosina 1996–2013 Kyamkissa ja Mamkissa sekä kaikissa ammattikorkeakoulukirjastoissa vuosina 2002–2014.⁴

TAULUKKO 1. Kirjastohenkilöstön määrän kehitys Kyamkissa ja Mamkissa vuosina 1996–2013

TAULUKKO 2. Kirjastohenkilöstömäärän kehitys kaikissa ammattikorkeakouluissa 2002–2014.

Kirjastojen henkilöstömäärän väheneminen 2000-luvun alussa liittyy pitkälti kirjastopisteiden yhdistämiseen. Vuonna 1996 Kyamkin kirjastolla oli 8 ja Mammilla 7 kirjastopistettä, kun vuonna 2013 pisteitä oli Kyamkissa 4 ja Mammkissa 3. Näistäkin yhdistettiin vielä kaksi muihin kirjastoihin vuosien 2013–2014 aikana, joten Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulussa kirjastoja on tätä kirjoittaessa yhteensä 5. Henkilöstön keskittyessä vain muutamaiin pisteisiin, on myös joitakin työtehtäviä kuten esimerkiksi aineistonhankinta pystytty keskittämään. Toki keskittämistä tapahtui jo aiemminkin, esimerkiksi tietokantoihin liittyvien tietojärjestelmien ja kirjastojärjestelmän ylläpito on hoidettu keskitetysti yhdestä pisteestä ja yleensä yhden henkilön toimesta.

Henkilöstön osaaminen ja tehtävät ammattikorkeakoulukirjastojen alkutaipaleella

Muutos oppilaitoskirjastosta ammattikorkeakoulukirjastoksi ja -tietopalveluksi ei välttämättä ollut työyhteisötasolla helppoa, kun käytännön yhteistyö vaati kaikilta osapuolilta sopeutumista uudenlaiseen työnteonkulttuuriin. Ammattikorkeakoulujen kirjastoissa tarvittiin uudenlaista osaamista aina johtamisesta lähtien, kun kirjastot muodostuivat selkeästi asiantuntijaorganisaatioiksi. Johtaja ei enää välttämättä tunne eikä hallitse kaikkia kirjaston työtehtäviä vaan tarvitsee enemmänkin taitoa johtaa asiantuntijoita ja mahdollistaa näiden työskentely. Toisaalta taas työntekijöillä on entistä suurempi vastuu omasta työstään ja kehittämisestä. Ammattikorkeakoulukirjastossa on toisaalta pitkälle erikoistuneita

tehtäviä kuten tietojärjestelmiin liittyvät tehtävät ja toisaalta taas pienenevät henkilöstöresurssit vaativat yhä useammalta taitoa hallita useita eri työtehtäviä ja erikoistumisalueita.⁵

Kyamkissa ja Mamkissa pyrittiin aluksi siihen, että jokaisessa kirjastopisteessä työskentelee ainakin yksi henkilö ja isommissa pisteissä kaksi henkilöä. Jokaiseen pisteeseen pyrittiin saamaan yksi kirjasto- tai tietopalvelusihteeri hoitamaan peruspalveluita ja tämän lisäksi isompiin kirjastopisteisiin myös muita kirjastoammattilaisia kuten kirjastonhoitajia ja informaattikkoja.⁶ Työtehtäviin kuuluivat asiakaspalvelussa lainaus, palautus ja uusinnat, kaukopalvelu, neuvonta sekä kokoelman järjestäminen. Aineistohankintaa, luettelointia, aineiston muovitusta ja tarroituksia, järjestelmien ylläpitoa ja julkaisu- ja tiedonhankintatoimintaa hoidettiin työhuoneissa ns. back office työnä. Toki niissä kirjastopisteissä, joissa työskenteli vain yksi henkilö, kaikkia töitä tehtiin hyvin pitkälti asiakaspalvelun ohessa, koska kirjasto saattoi olla auki koko työpäivän ajan. Myös kirjaston tarjoama opetus tiedonhankintataidoissa oli mukana jo alusta lähtien ja opetusta antoivat pääasiallisesti informaattikot jo tuolloin.

Liisa Niinikankaan 1996 ilmestyneessä selvityksessä listataan, mitä osaamista henkilökunnalla tulee uudessa ammattikorkeakoulukirjastossa olla sen lisäksi, että hallitsee perinteiset kirjasto- ja informaatioalan taidot sekä omaa hyvät tietotekniset valmiudet. Näitä taitoja ovat pedagoginen osaaminen, yhteistyö- ja valmennustaidot, ongelmanratkaisukyky, kyky vastata uuden ammattikorkeakoulun tarpeisiin, vuorovaikutustaitoja tulee olla niin verbaalisti kuin kirjallisestikin ja lisäksi vaaditaan hyvää kielitaitoa.⁷ Aikalailla samat taidot tarvitaan tänäkin päivänä kirjastotyössä, lähinnä välineet, joilla asioita tehdään, ovat muuttuneet.

Muutoksessa ja kehityksessä alusta saakka mukana ollut tietopalvelusihteeri kuvaa työn olleen ammattikorkeakoulun kirjaston alkuvaiheessa perinteistä kirjastotoimintaa, jossa oltiin tekemisissä fyysisen materiaalin kanssa niin hankinnassa, luetteloinnissa kuin lainauksessakin. Nykyään työ on mennyt yhä enemmän verkkoon ja kirjastolle on tullut hoidettavaksi myös perinteisen kirjastotyön ulkopuolisia tehtäviä. Aiemmin työhön vaikutti myös se, että kirjastopisteet olivat pienempiä, jolloin työnkuvat olivat väistämättä monipuolisempia. Nyt kirjastopisteitä on vähemmän ja tämä on mahdollistanut sen, että työntekijät ovat voineet erikoistua ja ottaa vastuutehtävikseen tiettyjä työtehtäviä. Toisaalta tietopalvelusihteerin kokemuksessa korostuu työn muuttuminen osittain hektisemmäksi, kun henkilöstö vähenee ja samalla työnkuvat muuttuvat vaativammiksi ja monitaitoisuutta sekä reagoitukykyä tarvitaan koko ajan enemmän.⁸

Tietoverkkojen kehitys ja yhteistyö muuttavat työnkuva

Tekniikan ja tietoverkkojen kehitys on muuttanut työtä ammattikorkeakoulukirjastoissa voimakkaammin 2000-luvun alusta lähtien. Tapio Salmela avaa tämän historiikin artikkelissaan tarkemmin tietokantojen ja e-aineistojen kehitystä, joka on osaltaan asettanut uudenlaisia vaatimuksia henkilöstön osaamiselle tietotekniikan suhteen. Aineiston sähköistyessä ja mennessä verkkoon, on yhä tärkeämpää osata mm. käyttö- ja sopimusehtoihin liittyviä asioita ja toisaalta erilaiset e-aineistot vaativat useiden lukulaitteiden ja -ohjelmien hallintaa. Myös käytössä olevien kirjastojärjestelmien käyttö ja ylläpito ovat tuoneet uudenlaisia vaatimuksia, jos peilataan työtä aikaan, jolloin aineistonhaut tehtiin kortistosta. Sekä Anneli Kankaanrinta että Liisa Niinikangas nostavat hyvät tietotekniikkataidot yhdeksi keskeiseksi osaamisalueeksi omissa selvityksissään jo 1990-luvulla. Samat tutut taidot nousevat yhtenä osaamisalueena esiin myös 2007 ilmestyneessä Nina Hyvösen artikkelissa, jossa käsitellään tulevaisuuden osaamistarpeita.⁹ Keskeiset osaamisalueet eivät siis varsinaisesti muutu, vaikka tekniikka kehittyy.

Kyamkin ja Mamkin kirjastoissa oli aluksi käytössä PrettyLib-kirjastojärjestelmä, joka mahdollisti aineistojen tallentamisen sähköisesti. Kaksituhattaluvun alussa suomalaiset korkeakoulut valitsivat kirjastojärjestelmäkseen Voyagerin, ja tässä kehityksessä Kyamk ja Mamk olivat mukana jo alkuvaiheessa. Voyager-kirjastojärjestelmän käyttöönotto toi aineiston käsittelyyn lisää ominaisuuksia. Kansainvälisen ja kansalliseksi valitun ohjelmiston käyttöönotto mahdollisti myös laajaa yhteistyötä mm. järjestelmän ylläpidon ja kehityksen suhteen sekä myös myöhemmin aineiston kuvailutietojen vaihtamisen ja tallentamisen omaan kokoelmatietokantaan. Näin ollen esimerkiksi kaikkea aineistoa ei enää tarvinnut luetteloida alusta asti joka kirjastossa. Voyager mahdollisti myös raportoinnin, joka vaati uudenlaista osaamista verrattuna aiempaan kirjastojärjestelmään PrettyLibiin. Uudessa järjestelmässä eri toiminnoille oli omat moduulinsa kuten lainaus, luettelointi, hankinta ja systeeminhallinta, mikä mahdollisti erikoistumisen näissä työtehtävissä. Voyagerin sisältämät tiedot saatiin myös asiakkaille näkyviin internetin kautta, jolloin tarvittiin myös uudenlaista atk-osaamista.¹⁰

Kirjaston perustöistä aineiston luettelointi on muuttunut vaativammaksi johtuen vuosien varrella tapahtuneista useista formaatti- ja luettelointisääntövaihdoksista¹¹. Nykyään puhutaankin laajemmin kuvailusta, koska pelkkä luettelointi-sana voi johtaa ajatukset yksipuoliseen tietojen kirjaamiseen. Myös käsiteltävä aineisto on monipuolistunut kirjoista ja av-aineistoista erilaisiin digitaalisiin ja verkkoaineistoihin. Aineiston kuvailuun vaikuttaa myös kirjastojärjestelmien kehitys, joka on mahdollistanut yhä monipuolisemmat tiedonhakuominaisuudet. Kuvailijoilta vaaditaan entistä tarkempaa työtä, jotta tiedonhakija löytää tarvitsemansa. Kuvailijoiden työympäristö on laajentunut yksittäisen kirjaston

kokoelmatietokannasta yhteiseksi Kymiksi, Mikiksi ja Kaakkuriksi ja sittemmin on liitetty kansalliseen Melinda-metadatarantoon. Kansainvälinen kuvailun yhtenäistämisyrittäminen ja aineistotietueiden vaihdettavuuden varmistaminen sekä helpottavat kuvailijoiden työtä että asettavat jatkuvasti uusia haasteita ja kouluttautumistarpeita.¹² Aineiston kuvailutyön resursoinnin näkökulmasta on kuitenkin huomioitava, että vaikka aineiston kuvailu on muuttunut sisällöltään vaativammaksi, ns. primaariluetteloinnin osuus on jatkuvasti pienentynyt. Noin 90 % luettelointitietuista voidaan nykyään poimia muista järjestelmistä.

Kirjastojärjestelmän, luetteloinnin, aineistojen ja toimintaympäristöjen muutokset ovat vaikuttaneet myös kirjaston ydintehtävään eli asiakaspalveluun. Aiemmin asiakkaalle etsittiin aineisto useimmiten valmiiksi, kun nykyään asiakaspalvelussa asiakkaat ohjataan itse etsimään tarvitsemansa aineistot. Asiakaspalvelu onkin kääntynyt enemmän neuvonnan suuntaan jo sen vuoksi, että asiakkaat käyttävät rutiinitehtävissä kuten lainauksessa ja palautuksessa itsepalveluautomaatteja ja uusivat lainansa itse verkon kautta. Neuvontatehtävät ovat muuttuneet aiempaa haastavammiksi, sillä asiakaspalvelussa vaaditaan nopeaa reagointia uusien aineistojen ja välineiden käytön opastukseen. Myös kielitaito korostuu nykyään enemmän, kun kirjaston asiakaskunta kansainvälistyy.¹³

Lukulaitteisiin tutustumista Mikkelin Kampuskirjastossa. Kuvassa Katariina Hanhisalo ja Eeva-Maria Suojärvi.

Tietotekniikan kehitys ja tietokantojen sekä e-aineistojen muutokset ovat vaikuttaneet myös tiedonhankinnan ja kirjaston käytön opetukseen. Jo Anneli Kankaanrinnan selvityksessä nostettiin nämä kaksi yhdeksi keskeisimmistä kirjaston toimintamuodoista. Olennaista tiedonhankintataitojen ja kirjaston käytön opetuksessa on tiivis yhteistyö opetushenkilöstön kanssa, jolloin em. taidot niveltävät osaksi kokonaisopetusta.¹⁴ Kyamkin ja Mamkin kirjastoissa sekä kirjaston käytön opetus että tiedonhankintataidot on pyritty integroimaan osaksi muuta opetusta jo alkuvuosista saakka ja kirjasto on tehnyt aktiivista yhteistyötä opetuksen kanssa tavoitteen saavuttamiseksi. Kirjastoissa on laadittu mm. tiedonhallinta- ja koulutus suunnitelmia sekä oltu mukana opetussuunnitelmatyössä. Pienemmässä mittakaavassa on yksittäisiä kokonaisuuksia suunniteltu ja pidetty yhdessä aineenopettajan kanssa, jolloin sekä tiedonhankintaa opettava informaattikko että substanssialan opettaja ovat saaneet mahdollisuuden oppia myös toisiltaan. Tiedonhankinnan opetusta on tarjottu mahdollisimman monimuotoisesti niin lähi- kuin verkko-opetuksena, jotta se tavoittaisi asiakaskunnan laajasti. Kummassakin ammattikorkeakoulussa tehtiin myös jo 2000-luvun alussa omaan opetusmateriaalia verkkoon tiedonhankinnan opetusta varten, ja nämä oppaat, Kyamkissa *Helmenkalastusta tietoverkoissa* ja Mamkissa *Tiedonhankinnan verkko-opas*, ilmestyivät vuonna 2001.¹⁵

Digitaalisuus on jo kirjastoammattilaisen arkea

Ammattikorkeakoulukirjastossa pääset käyttämään laajaa kokoelmaa e-aineistoja ja aineistoista suurin osa on saatavilla myös etänä. Opastamme käyttämään erilaisia lukulaitteita – jopa lainaamme näitä asiakkaillemme. Opetamme verkossa tiedonhankintaa ja aineistojen käyttöä opetuksen tukena. Asiakaspalvelussa vastaamme kysymyksiin ja neuvomme livenä ja verkossa. Kirjasto on siis jo varsin hyvässä vauhdissa digiloikassaan ja tämä on vaatinut ja vaatii yhä kirjastoammattilaisilta uuden oppimista ja osittain myös pois oppimista aiemmista työrutiineista.

Keväällä 2015 Xamkin kirjastossa laadittiin *Tulevaisuuden kirjasto – osa uutta oppimisympäristöä* -visio, jossa pohdittiin tulevaisuuden kirjaston henkilöstön työnkuvaa. Tulevaisuuden työnkuva tulee painottumaan digitaaliseen ja verkkomaailmaan. Sen haltuunotto vaatii henkilöstöltä hyviä tiedonhallinta- ja myös sopimusjuridisia taitoja, sen opastus ja opetus muille pedagogisia ja vuorovaikutustaitoja ja asiakaspalvelussa tämä tarkoittaa monimuotoisempaa tapaa palvella asiakkaita.¹⁶ Ammattikorkeakoulun kirjastoissa työskentelee tulevaisuudessa yhä erikoistuneempia asiantuntijoita, jotka auttavat ja ohjaavat asiakkaitaan löytämään heille oleellisen tiedon tietotulvan keskeltä.

Artikkelin viittaukset:

1. Kankaanrinta 1992, 16–18.
2. ks. Metso 2000.
3. Kuusinen 2005a, 29–30 ; Mikkelin koulutusyhtymän toimintakertomus 1996, 30.
4. Tieteellisten kirjastojen tilastotietokanta 2016 ; Kuusinen 2005a ; Mikkelin koulutusyhtymän toimintakertomus 1996 ; Mikkelin ammattikorkeakoulun toimintakertomus 1997 ; Mikkelin ammattikorkeakoulun vuosikertomukset 1998-2000 ;
5. Hyvönen 2007, 28–32.
6. Kuusinen 2005a, 30 ; Mikkelin koulutusyhtymän toimintakertomus 1996, 30.
7. Niinikangas 1996, 17.
8. Seppänen 2016.
9. Kankaanrinta 1992 ; Niinikangas 1996 ; Hyvönen 2007.
10. Saarikivi-Raasu ja Saastamoinen 2016 ; ks. Kuusinen 2002.
11. Seppänen 2016.
12. Seppänen 2016.
13. Saarikivi-Raasu ja Saastamoinen 2016.
14. Kankaanrinta 1992 ; Niinikangas 1996.
15. Kuusinen 2005a, 16 ; Mikkelin ammattikorkeakoulun vuosikertomus 2001, 14 ; Mikkelin ammattikorkeakoulun kirjasto- ja tietopalvelujen toimintasuunnitelma 2004-2005.
16. Kuusinen, Iiris et al. 2015 ; ks. Hormia-Poutanen & al. 2011.

XAMKILAISIKSI

Iiris Kuusinen ja Matti Strengell

Kymenlaakson ja Mikkelin ammattikorkeakoulujen fuusio toteutuu 1.1.2017. Asiaa on valmisteltu jo useita vuosia ja välietappeja tehty. Maaliskuun alussa 2013 Kyamkin ja Mamkin kirjastot, tietohallinnot ja oppimisteknologiapalvelut siirrettiin konsernin emoyhtiöön eli Kaakkois-Suomen Ammattikorkeakoulu Oy:öön. Siirron yhteydessä kirjastosta ja oppimisteknologiapalveluista muodostettiin yksi yksikkö, lyhyesti kirpa.

Kirjastosta kirpaksi

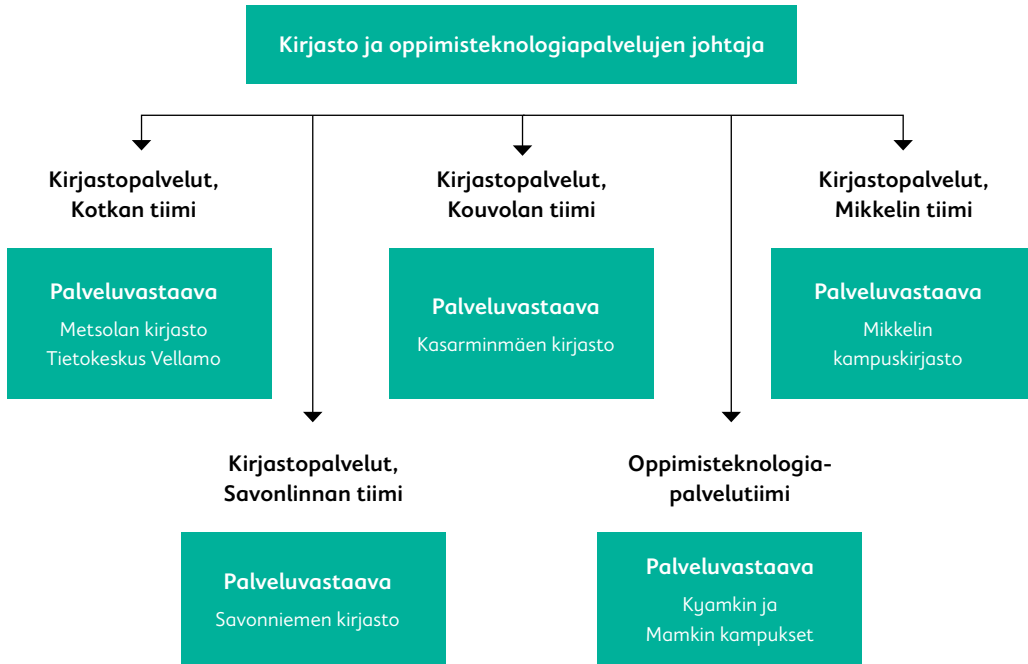
Kymenlaakson ja Mikkelin ammattikorkeakoulujen välinen aiesopimus korkeakoulu yhteistyöstä solmittiin 11.9.2009. Askelia kohti yhä tiiviimpää yhteistyötä on otettu sen jälkeen vuosittain. Vuonna 2012 korkeakoulut siirtyivät yhteiseen omistukseen. Syksyllä 2012 Kyamkin ja Mamkin hallitukset päättivät siirtää pilottina kolme tukipalveluyksikköä – kirjaston, oppimisteknologiapalvelut ja tietohallinnon – konsernin emoyhtiönä toimivaan Kaakkois-Suomen Ammattikorkeakoulu Oy:öön. Siirto toteutettiin 1.3.2013. Vuonna 2014 emoyhtiöön siirrettiin lisäksi opintotoimistot sekä viestintä- ja markkinointipalvelut. Samana vuonna omistajat tekivät myös viralliset päätökset 1.1.2017 toteutuvasta fuusiosta.¹

Kyamkin ja Mamkin tukipalveluyksiköiden yhdistämistä alettiin valmistella keväällä 2012. Kaikki palveluyksiköt saivat tuolloin tehtäväkseen laatia selvityksen yhdistymisen edellytyksistä ja vaikutuksista. Selvityksissä visioitiin uudessa organisaatiossa tarvittavat palvelut, niiden taso sekä miten palvelut tuotetaan uudella tavalla. Jo ennen tätä virallista toimeksiantoa Kyamkin ja Mamkin kirjastot olivat tehneet aineistojen kilpailutusyhteistyötä sekä valmistelleet yhteisen Kokoelmapoliittisen ohjelman, hinnaston, tiedonhankinnan opetus suunnitelman ja tutkimusjulkaisun.²

Vuodenvaihteessa 2012–2013 tapahtui emoyhtiöön ensimmäisinä siirtyneiden palveluyksiköiden päälliköiden rekrytointi, jonka tuloksena Xamkin kirjastonjohtajaksi valittiin FT Iris Kuusinen. Ennen emoyhtiöön siirtämistä Xamkin kirjastoon liitettiin Kyamkin ja Mamkin oppimisteknologiapalvelut. Uuden yksikön henkilöstömäärä oli siirtohetkellä 31 (taulukko 1).

TAULUKKO 1. Xamkiin 1.3.2013 siirretyn kirjasto- ja oppimisteknologiahenkilöstön määrä

	Kyamk	Mamk	Yhteensä
Kirjastohenkilöstö	15	11	26
Oppimisteknologiahenkilöstö	3	2	5
Yhteensä	18	13	31

Kirpan sisäinen organisaatio

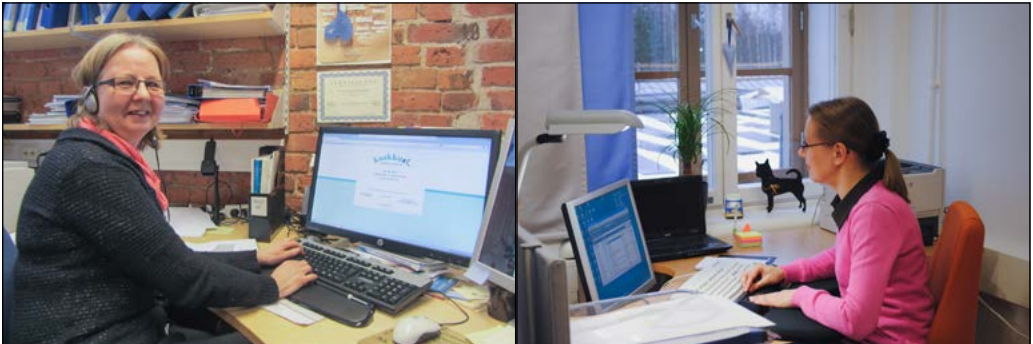
Sisäinen organisoituminen ja yhteiset käytänteet

Emoyhtiöön siirron jälkeen muodostettiin kirpan sisäinen organisaatio. Yksikkö jakautuu neljään kampuskohtaiseen kirjastotiimiin ja yhteen oppimisteknologiapalvelutiimiin, joiden vetäjinä toimii viisi palveluvastaavaa. Palveluvastaaviksi Xamkin toimitusjohtaja nimesi FM Pekka Malvelan (Kotkan kirjastotiimi), DI Oili Valtosen (Kouvolan kirjastotiimi), FM Terhi Kaipaisen (Mikkelin kirjastotiimi), FM Tapio Salmelan (Savonlinnan kirjastotiimi) ja medianomi Matti Strengellin (optek-tiimi). Palveluvastaavien tehtävinä ovat tiimipalaverien pito, päivittäisen asiakaspalvelun ohjaus, työvuorolistojen teko, työvuorojen järjestely lyhyiden poissaolojen aikana sekä kuukausittaiset kirjastojen kassatililykset.

Kirpan hallinnollisina yhteistyömuotoina ovat koko yksikön henkilöstön kokoukset, johtajasta ja palveluvastaavista koostuvan johtoryhmän kokoukset, palveluvastaavien vetämät tiimipalaverit sekä erikseen nimettävät kehittämissryhmät. Maantieteellisistä välimatkoista johtuen yksikön kokoukset pidetään pääsääntöisesti videoneuvottelujärjestelmien välityksellä. Koko yksikön lähitapaamisia koulutuksen tai virkistykseen muodossa järjestetään muutaman kerran vuodessa.

Pilotteina emoyhtiöön siirrettyjen palveluyksiköiden toiminnan alku oli työläs, sillä Xamkin henkilöstö- ja taloushallinnolliset käytänteet olivat vielä luomisvaiheessa. Muun muassa laskujen käsittelyä hoidettiin aluksi sekä Kyamkin että Mamkin järjestelmillä. Myös kirjastojen ja oppimisteknologiapalvelujen prosessien ja toimintatapojen yhtenäistämässä riitti tekemistä siitä huolimatta, että yhteistyötä oli tehty jo ennen varsinaista yhdistämistä. Toimintojen yhtenäistämistä ja yksikön laadunvarmistusjärjestelmän koostamista varten perustettiin työryhmiä, jotka kävivät läpi erilaiset toimintatavat ja muotoilivat yhteisen prosessin ohjeineen.³

Kirpan toiminnan kannalta nähtiin keskeiseksi myös järjestelmien yhtenäistäminen. Kyamkin ja Mamkin rakenteelliseen kehittämiseen saaduilla hankerahoilla toteutettiin vuonna 2014 kirjastojen Kymi ja Mikki -kokoelmatietokantojen yhdistäminen Kaakkuri-tietokannaksi sekä Kyamkin ja Mamkin Moodle-oppimisympäristöjen yhdistäminen. Kirpan henkilöstö on ollut mukana myös Xamk-konsernin eKampus-hankkeessa, johon liittyen on toteutettu muun muassa portfolio Moodleen. Kansallisena hankkeena Xamkissa on otettu käyttöön Finna-hakupalvelu vuonna 2015.⁴

Kyamkin ja Mamkin kokoelmatietokannat yhdistettiin Kaakkuriksi keväällä 2014. Primus motoreina toimivat Tuula Saastamoinen ja Mia Kujala.

Uutta näkökulmaa ja oppia

Alun hämmennyksen jälkeen kirjasto- ja oppimisteknologiahenkilöstön toiminta samassa yksikössä on tuottanut hedelmällisiä yhteistyömuotoja. Molemmat ryhmät ovat sparranneet toisiaan ja saaneet uutta näkökulmaa työhönsä. Kirjastohenkilöstö on saanut viimeisintä tietoa uusista oppimisteknologisista välineistä ja oppimisteknologiahenkilöstö puolestaan oppia erilaisista tiedonlähteistä.

Kirpan sisäisenä yhteistyönä on kehitetty uudenlaisia koulutusmuotoja, joissa yhdistyvät perinteinen tiedonhankinnan opetus ja oppimisteknologisten väli-

neiden käyttökoulutus. Myös yhteistä verkko-opetusta ja työpajatoimintaa on kehitetty ja toteutettu. Kirjan koulutuksissa on otettu käyttöön yhdenmukaiset palautejärjestelmät ja koulutuskalenterit. Kirjaston vuositilastoa on mallinnettu oppimisteknologisten neuvontatapahtumien ja koulutusten järjestelmälliseen tilastointiin.

Yhteisessä yksikössä toimiminen on mahdollistanut myös henkilöstön joustavan käytön. Kirjaston tiedonlähteisiin erikoistuneet informaattikot ovat laajentaneet tehtäväkenttäänsä Moodle-oppimisympäristön käytön koulutukseen. Oppimisteknologian välineiden käytön neuvontatehtäviin on osallistunut myös kirjastopuolen henkilöitä. Kirjaston verkkopalvelujen kehittämiseen oppimisteknologiaperustoinen on antanut oman asiantuntija-alueensa panostuksen. Kirjastohenkilöstön osaamisen laajentaminen opetusteknologian ja verkkopalvelujen tuotannon alueelle on lähitulevaisuutta ajatellen tärkeää.

Optek-tiimin järjestämässä työpajassa mediasuunnittelija Matti Strengell (kuvassa takana) opastaa Kyamkin kielten lehtoreita portfolio työkalun käyttöön alkuvuodesta 2015.

Artikkelin viittaukset:

1. Kaakkois-Suomen Ammattikorkeakoulu Oy:n www-sivut, http://www.xamk.fi/Tietoa_yhteistyosta. 4.2.2016.
2. Kuusinen ja Saarinen 2012.
3. ks. Kuusinen 2013, 74–75 ; Rautaniemi 2014, 83–84.
4. ks. Rautaniemi 2014, 83–84.

VIRKISTYSTÄKIN VÄLILLÄ

Tommi Pälli ja Iiris Kuusinen

Kyamkin ja Mamkin alkuaikojen kirjastot sijaitsivat erillään toisistaan, eri kaupungeissa ja jopa useiden eri koulutusyksiköiden sisällä samassa kaupungissa. Kirjastoissa henkilöstön arki oli pienen joukon tai jopa yhden ihmisen kirjastotyötä. Tästä syystä oli tarpeen järjestää myös henkilöstön kesken yhteisiä tapaamisia. Osittain tapaamiset toteutuivat eri työryhmien tai koko kirjastohenkilöstön kokouksissa, mutta myös opintomatkat muihin kirjastoihin sekä virkistäytyminen koko henkilöstön voimin koettiin tärkeiksi. Virkistäytymis- ja ryhmäytymistilaisuuksia pidettiin muuallakin kuin oppilaitosten omissa tiloissa. Kirjastojen perusarkityötä on myös koko toiminnan ajan elävöitetty erilaisin oheistapahtumin.

Vierailuja ja tapaamisia

...Mamkin kirjasto

Vuonna 2002 Mamkin kirjasto- ja tietopalvelukeskuksen henkilökunta vieraili kansanedustaja Arto Seppälän vieraana Eduskuntatalossa. Retkeen yhdistettiin käynti Helsingin yliopiston Viikin kirjastossa sekä kirjanhankintaa Helsingin kirjakaupoissa.

Mamkin kirjasto- ja tietopalveluhenkilöstö vieraili vuonna 2006 Jyväskylän ammattikorkeakoulussa tutustuen uusittuun Rajakadun kirjastoon. Samalla matkalla tutustuttiin myös Jyväskylän Alvar Aalto -museoon.

Kirjastonhoitaja Katalin Fargas Szegedin yliopistosta Unkarista vieraili Savonlinnassa vuonna 2011.

...Kyamkin kirjasto

Elokuussa 2006 Kyamkin kirjastoväki vieraili Tartossa. Matkalla tutustuttiin muun muassa Tarton yliopiston kirjastoon.

Puolalaisen koulupurjelaivan Dar Młodziejyn merimiehet vieraillemassa Kotkan Merikirjastossa 17.7.2007. He olivat purjehtineet vierailulle Kotkaan Tall Ships' Races -tapahtuman johdosta.

Kuva: Liisa Pöllänen.

...Kyamkin ja Mamkin kirjastot sekä Xamkin kirpa

Yhteistyö ja tutustuminen Kymenlaakson ammattikorkeakoulun ja Mikkelin ammattikorkeakoulun kirjastojen kesken alkoi jo yhteisellä tapaamisella Kirjokiven kartanossa kesällä 2004. Kuka tuolloin osasi aavistaa, että jonain päivänä oltaisiin samaa kirjastoa? ¹

Kirpan koulutus- ja virkistyspäivät 2015 pidettiin Mikkeliissä. Mamkin Xinnno-oppimisympäristössä pohdittiin Xamkin uuden strategian vaikutuksia kirpan tulevaan toimintaan. Koulutuksen päätteeksi tehtiin retki Mikkeliipuistoon ja Kenkäveroon sekä majoituttiin Heimarissa.

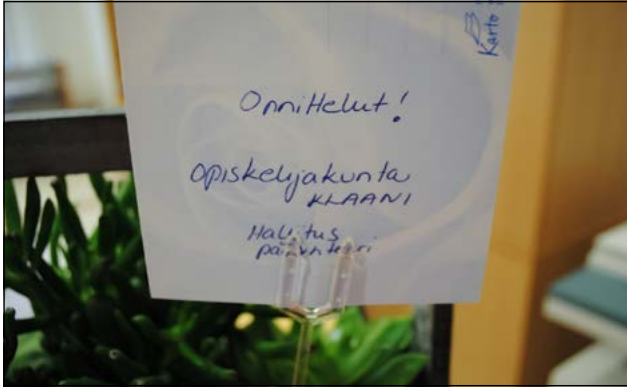
Avajaisia, juhlia ja yhteistä tekemistä

Puistokadun kirjaston avajaiset pidettiin syksyllä 2006 Savonlinnassa.

Mikkelin kampuskirjaston avajaiset vuonna 2005.

Opiskelijakunta Klaanin tervehdys Kasarminmäen kirjaston avajaispäivänä 7.10.2009.

Vuonna 2009 Mamkin kirjasto- ja tietopalveluhenkilöstön virkistyspäivät pidettiin Rantasalmella Järvisydämen loma-alueella. Päiviin mahtui sekä koulutusta että virkistytymistä omalla porukalla.

Kyamkin kirjaston henkilöstö osallistui miltei täysilukuisena Hämeenlinnassa vuonna 2000 järjestetyille AMK-kirjastopäiville. Päivien iltajuhlissa sonnustauduttiin samanlaisiin hattuihin.

*Kyamkin kirjasto kokoustamassa
16.8.2002 Keisarin satamassa
Kotkassa.*

Asiakkaille järjestettyjä tapahtumia

*Kirjastoissa järjestetään perinteisesti
Lucian päivän tapahtumia. Kuvassa
Lucian päivän tapahtumia Kouvo-
lan ja Mikkelin kampuksilla.*

LUCIANPÄIVÄKUNNIAKSI
PE 11.12. klo 10-14
KAMPUSKIRJASTOLLA
TARJOLLA GLÖGIÄ JA PÄRKÄKKÖLLÄ
ST. LUCY'S DAY CELEBRATION
FRI, DEC 11 FROM 10 TO 14
AT THE CAMPUS LIBRARY
TREATS WITH GLOGG AND GINGERBREAD

*Yksi vuotuisista teematapahtumista
on Svenska Dagen.*

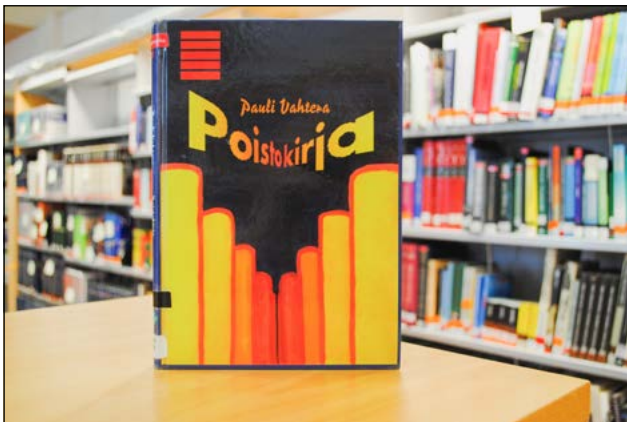

Kirjastoissa järjestetään mahdollisuuksien mukaan myös näyttelyjä. Kuvassa Juha Pyykösen näyttely Vahtimestarin vapaailta Kasarminmäen kirjastossa.

Naistenpäivätapahtuma Tietokeskus Vellamossa vuonna 2014.

Poistokirjojen myyntitapahtumia järjestetään kaikissa kirjastoissa

Digitaalisten aineistojen ja erilaisten tiedonhaussa käytettävien laitteiden esittelyjä järjestetään säännöllisesti kirjastoissa ja myös kirjaston tilojen ulkopuolella kampuksilla.

Kaakkuri-Finna -tapahtuma 2015

e-kirjojen ja Ipadien esittelyä Kouvolan ja Mikkelin kampuksilla

KUINKA KÄYTÄN E-KIRJOJA ERI LAITTEILLA? HOW TO BEST USE E-BOOKS?

Miksi e-kirja?

- Kursiikirjat helposti saatavilla
- Käytä missä vaan
- Ei myöhästymismaksuja
- Mahdollisuus lehdä hakuja kirjan sisällöstä

Why e-books?

- Easy access to course books
- Use anywhere
- No overdue fines
- Possibility to browse contents of books

Opastusta saatavilla
X-rakennuksen
lehtilukusalissa
kesiviikkona 15.4.
klo 13.00 - 14.00

Guidance available
in the Reading Room
in building X

on Wednesday, April 15
from 13.00 to 14.00

Artikkelin viittaukset:

1. Ks. Kuusinen 2004.

KIRJASTO
TÄNÄÄN JA
HUOMENNA

Iiris Kuusinen

Kymenlaakson ja Mikkelin ammattikorkeakoulujen kirjastojen toiminnan ensimmäinen vuosikymmen oli voimakasta kasvun aikaa. Kirjastojen infrastruktuuri kehitettiin korkeakoulutasoiseksi. Lakipiste kirjastoyksikköjen ja henkilöstön määrissä sekä resursoinnissa saavutettiin 2000-luvun alkupuolella. Sen jälkeen ammattikorkeakoulukirjastojen toimintaan on vaikuttanut korkeakoulujen kansallinen rakennemuutos, jonka seurauksena ammattikorkeakoulujen toimipisteitä on yhdistetty ja supistettu. Kyamkin kirjastolla oli enimmillään yhdeksän ja Mamkin kirjastolla yksitoista toimipistettä. Sulautus- ja keskittämisprosessien jälkeen Xamkin kirjastolla on tänään viisi toimipistettä.

Suomalaisen yhteiskunnan ja korkeakoulujen toiminnan keskeinen avainsana on tällä hetkellä digitalisaatio. Kaakkois-Suomen Ammattikorkeakoulu Oy -konsernin uudessa strategiassakin se on läpileikkaavana kokonaisuutena. Ammattikorkeakoulukirjastoille digitalisaatio ei ole uusi asia. Jo ensimmäisissä Kyamkin ja Mamkin kirjastojen toimintasuunnitelmissa 1990-luvun puolivälissä visioidaan, että aineistot muuttuvat yhä enemmän sähköisiksi lähivuosina. Sähköisiä tietokantoja ja aineistohakuja internetin kautta kirjastot ovat tarjonneet yhdeksänkymmentäluvulta lähtien, samoin kuin näiden käyttökoulutustakin. Verkon kautta tapahtuvia itsepalveluja on ollut tarjolla jo vuosia.

Ammattikorkeakoulukirjaston näkökulmasta digitalisaation eteneminen on ollut hitaahkoa. Kirjastojen tarjoamat monipuoliset sähköiset tiedonlähteet eivät ole integroituneet opetukseen kirjaston toivomalla laajuudella. Painetun kirjastoaineiston käyttö on edelleen valta-asemassa. Yhtenä syynä tähän on, että ammattikorkeakoulujen opetukseen soveltuvaa suomenkielistä e-aineistoa on ollut niukasti saatavilla. Tästä puutteesta kirjastot ovat aktiivisesti viestittäneet kustantajille. Kansallisen FinELib-konsortion kautta korkeakouluille tarjolla olevat korkeatasoiset tieteellispainotteiset e-aineistot ovat valtaosin englanninkielisiä ja kansainvälistymisestä huolimatta ne eivät ole saaneet ammattikorkeakouluissa suurta jalansijaa.

Xamkin kirjasto odottaa muiden mukana pitkää digiloikkaa verkkoaineistojen käytössä. Todennäköistä on, että tämänhetkinen digitalisaation voimallinen yhteiskunnallinen painotus nopeuttaa kehitystä ja sen vanavedessä Xamkin kirjaston kokoelman käyttökäyttökin painottuu nykyistä enemmän digitaalisiin aineistoihin. Kirjaston tehtävänä on kehittää omalle käyttäjäkunnalleen relevantti digitaalinen kokoelma, joka sisältää ostettujen aineistojen lisäksi pääsyn myös ilmaiseen, etukäteen arvioituun tietoon. Digitaalisia aineistoja tullaan käyttämään yhä joustavammin erilaisilla välineillä. Kirjaston tehtävänä on myös tukea TKI-toimintaa ja opetusta digitaalisen aineiston tuottamisessa ja levittämisessä. Tutkijoita kannustetaan aineiston julkaisemiseen Open Access -muodossa sekä rinnakkaisjulkaisemiseen. Tulevaisuudessa korostuu asiakkaan ja käyttäjän rooli aktiivisena toimijana, jolloin myös asiakkaat näyttäytyvät sisällöntuottajina ja jakajina.

Aineistojen sähköistyminen vaikuttaa väistämättä kirjaston palvelutarjontaan ja henkilöstön työnkuvaan. Painetun kirjastoaineiston vähentyessä lainaus- ja verkkopalvelujen tarve minimoituu, samoin minimoituvat painetun aineiston käsittelyyn liittyvät työt. Kirjastohenkilöstön työt painottuvat lähitulevaisuudessa verkkopalvelujen käytön neuvontaan, tiedonhankintataitojen opetukseen sekä verkkoaineistojen hankintaan. Lisääntyvän tietomassan ja irrelevantin verkkotiedon vuoksi tietoasiantuntijoiden rooli on tulevaisuudessa entistä tärkeämpi. Aineistojen muoto ja käyttövälineet muuttuvat, mutta jatkossakin tarvitaan tietoasiantuntijoita, jotka seulovat informaatioviidakosta validit aineistot ja järjestävät ne käyttäjäystävällisesti opetuksen ja tutkimuksen käyttöön. Tietoasiantuntijoita tarvitaan myös lähdekritiikin opettamiseen.

Verkkopalvelujen ja -aineistojen lisääntymisestä huolimatta kirjastojen fyysisillä tiloilla ja lähipalveluilla on jatkossakin oma tärkeä roolinsa. Kampuksilla tarvitaan kohtaamisen keskiö. Kyamkin, Mamkin ja Xamkin kirjastojen käyttäjäkyselyissä on 2000-luvulla ollut huomattavissa kasvava trendi kirjaston käyttöfunktion muutoksesta. Paitsi tiedonhankintapaikka kirjasto on yhä enenevämmässä määrin myös opiskelijoiden kohtaamis- ja viihtymispaikka. Kirjasto on pyrkinyt vastaamaan tähän trendiin kiinnittämällä huomiota tilojen käytön järjestämiseen sosiaalista kommunikointia varten. Kirjaston houkuttelevuutta on parannettu ja imagoa elävöitetty erilaisilla oheistapahtumilla. Vankkaa ammatillista tietoa tarjoavalla kirjastolla tulee olla ripaus sivistystehtävääkin. Lucian sekä Kirjan ja ruusun päivien tapahtumien järjestäminen kuuluvat Xamkin kirjaston vakiorepertuaariin, samoin kansallisiin merkkipäiviin liittyvät näyttelyt. Elävän ja aktiivisen kirjaston roolia on vahvistettu myös järjestämällä uusien aineistojen ja palvelujen esittelyä kampusten muissa tiloissa. Tässä on toteutettu kirjastoalan nykyslogania ”Out of the Box”.

Ammattikorkeakouluissa kehitetään parhaillaan moderneja oppimisympäristöjä. Kirjasto tulee mieltää niiden yhdeksi olennaiseksi osaksi. Kirjaston näkökulmasta uusi oppimisympäristö on arkkitehtonisesti houkutteleva ja viihtyisä. Esteettisyyden lisäksi uudessa oppimisympäristössä huomioidaan erilaiset toimintafunktiot: rauhallinen itsenäinen työskentely, ryhmätyöskentely, neuvonta ja ohjaus, oleilu ja seurustelu, erilaisten tallenteiden ja verkkojulkaisujen teko ym. Kokoelmatilat ovat elämyksellisiä. Visiona on, että samassa oppimisympäristössä työskentelee tietoasiantuntijoiden ohella muitakin ammattikorkeakoulun asiantuntijoita. Tila mahdollistaa myös opiskelijoiden kokoontumisen ja heidän tuottamiensa tapahtumien järjestämisen. Uusi oppimisympäristö edistää yhteisöllistä tiedonrakentamista, osallistumista ja vuorovaikutusta.

Kansallisesta näkökulmasta ammattikorkeakoulukirjastot ovat 25 vuoden aikana vakiinnuttaneet olemassaolonsa oikeutuksen. Kuopasta ponnistaneet ammattikorkeakoulukirjastot ovat kehittyneet tasaveroisiksi kumppaneiksi muiden sektoreiden kirjastojen rinnalle. Oman identiteettinsä luoneet ammattikorkeakoulukirjastot ovat vahvoina toimijoina vastaamassa muutoksiin, joita kirjastokentällä ja -alalla tulevaisuudessa tapahtuu. Xamkin kirjasto on osaltaan mukana tekemässä tulevaisuutta.

HENKILÖSTÖ

Kyminlaakson ammattikorkeakoulun kirjastossa 1.8.1996–28.2.2013 työskennelleet

Eloranta, Heikki	ma. informaattikko
Hakkarainen-Kiri, Anu	informaattikko
Halonen, Raija	informaattikko
Huuhtanen, Tuula	ma. toimistovirkailija
Häkkinen, Janne	ma. kirjastovirkailija
Karvinen, Virpi	kirjastonhoitaja
Kivinen, Heidi	ma. kirjastosihteeri
Kolehmainen, Heli	kirjastosihteeri
Kujala, Mia	suunnittelija
Kuusinen, Iiris	kirjastonjohtaja
Kärkelä, Minna-Liisa	ma. kirjastosihteeri
Kääriä, Eeva-Riitta	kirjastosihteeri
Lammila, Eila	ma. kirjastosihteeri
Lamminpää, Marja-Liisa	ma. kirjastosihteeri
Lehtiö, Marianna	informaattikko
Leppänen, Erkki	ma. projektisuunnittelija
Luokkanen, Anita	ma. informaattikko
Malvela, Pekka	informaattikko
Mäkinen, Petri	ma. kirjastosihteeri
Mälly, Heli	kirjastosihteeri
Nikkinen, Merja	kirjastosihteeri
Nurminen, Erja	kirjastosihteeri
Nurminen, Maria	informaattikko
Oksman, Hannele	ma. projektisuunnittelija
Pannula, Kaija	ma. kirjastosihteeri
Pappila, Jyrki	ma. suunnittelija
Pessa, Tiina	ma. kirjastosihteeri
Puhakka, Mika	kirjastosihteeri
Pöllänen, Liisa	ma. kirjastosihteeri
Rautiainen, Taina	kirjastosihteeri
Saarikivi-Raasu, Ilona	kirjastonhoitaja
Salminen, Mirja	kirjastosihteeri
Satama, Aino	informaattikko
Savolainen, Eeva	informaattikko
Siivola, Raija	kirjastovirkailija
Suoknuuti, Tellervo	kirjastosihteeri
Tanttari, Päivi	ma. kirjastovirkailija
Törölä, Elina	kirjastosihteeri
Valtonen, Oili	informaattikko
Virtanen, Riikka	projektisihteeri
Virkkunen, Marjut	informaattikko
Ylä-Kujala, Seija	ma. kirjastosihteeri

Mikkelin ammattikorkeakoulun kirjastossa 1.8.1991–28.2.2013 työskennelleet

Asikainen, Marja	tietopalvelusihteeri	Pälli, Tommi	kirjastonhoitaja-
Autio, Tuulikki	tietopalvelusihteeri		suunnittelija
Branchicella, Johanna	ma. tietopalvelusihteeri	Ritola, Hannele	tietopalvelusihteeri
Eloranta, Heikki	informaatikko	Saarinen, Marja-Leena	kirjasto- ja
Hanhisalo, Katariina	tietopalvelusihteeri		tietopalveluiden johtaja
Heimola, Jaana	ma. kirjastoapulainen	Saastamoinen, Tuula	kirjastonhoitaja
Herranen, Kai	projektityöntekijä	Saavalainen, Liisa	ma. tietopalvelusihteeri
Huotari, Anu	ma. tietopalvelusihteeri	Salmela, Tapio	informaatikko
Hytönen, Soila	ma. tietopalvelusihteeri	Sapman, Pirjo	projektityöntekijä
Hyvärinen, Tiina	ma. kirjastoapulainen	Sarkkinen Outi	ma. kirjastoapulainen
Hämäläinen, Tellervo	informaatikko	Savolainen Sami	ma. kirjastoapulainen
Hänninen, Ritva	ma. tietopalvelusihteeri	Seppänen, Pirjo	tietopalvelusihteeri
Juvonen, Timo	ma. kirjastoapulainen	Tiippana, Piia	ma. tietopalvelusihteeri
Järn, Sari	ma. projektiasiantuntija	Torvinen, Pia	ma. kirjastoapulainen
Kaipainen, Terhi	informaatikko	Tuomisto, Maarit	kirjastonhoitaja
Karttunen, Kirsti	informaatikko	Tuppurainen, Kaarina	tietopalvelusihteeri
Kauppila, Hanna	projektityöntekijä	Varo-Honkonen, Leena	erikoiskirjastonhoitaja
Kauppinen, Maria	ma. kirjastoapulainen		
Kemppainen, Kaarina	informaatikko		
Kemppainen, Satu	ma. kirjastoapulainen		
Kontio, Pia	ma. tietopalvelusihteeri		
Kainulainen, Pirkko	tietopalvelusihteeri		
Kokko, Satu	tietopalvelusihteeri		
Kuikka, Nina	ma. tietopalvelusihteeri		
Kähkönen, Mika	ma. tietopalvelusihteeri		
Laukkanen, Maritta	tietopalvelusihteeri		
Lehtinen, Marjo	ma. kirjastoapulainen		
Leikas, Maire	talous- ja		
	tietopalvelusihteeri		
Luukkonen, Anne	ma. kirjastoapulainen		
Markonsalo, Päivi	kirjastovirkailija		
Manninen, Heli	ma. kirjasto- ja		
	mikrotukiapulainen		
Mikkonen, Kari	informaatikko		
Moilanen, Mirva	ma. tietopalvelusihteeri		
Montonen, Eila	atk-suunnittelija		
Mäenpää, Mette	tietopalvelusihteeri		
Mölsä, Henna	tietopalvelusihteeri		
Nevalainen, Eija	informaatikko		
Ojala, Riikka	kirjastoapulainen		
Pajanti, Minna	ma. tietopalvelusihteeri		
Pihlastie, Tuula	ma. tietopalvelusihteeri		

Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun kirjasto- ja oppimisteknologiapalveluissa 1.3.2013 alkaen työskennelleet

Hanhisalo, Katariina	tietopalvelusihteeri
Juurinen, Timo	suunnittelija
Kaipainen, Terhi	informatikko
Karttunen, Kirsti	informatikko
Karvinen, Virpi	kirjastonhoitaja
Kolehmainen, Heli	tietopalvelusihteeri
Kujala, Mia	suunnittelija
Kuusinen, Iiris	kirjasto- ja oppimis- teknologiapalvelujen johtaja
Kääriä, Eeva-Riitta	tietopalvelusihteeri
Lehtiö, Marianna	informatikko
Leikas, Maire	talous- ja tietopalvelusihteeri
Malvela, Pekka	informatikko
Manninen, Heli	ma. tietojärjestelmä- sihteeri
Metsälä, Sari	kouluttaja
Muhonen, Haija	suunnittelija
Mälly, Heli	tietopalvelusihteeri
Mölsä, Henna	tietopalvelusihteeri
Nikkinen, Merja	tietopalvelusihteeri
Nurminen, Erja	tietopalvelusihteeri
Puhakka, Mika	tietopalvelusihteeri
Pälli, Tommi	suunnittelija
Rautiainen, Taina	tietopalvelusihteeri
Räikkönen, Riikka	suunnittelija
Saarikivi-Raasu, Ilona	kirjastonhoitaja
Saarinen, Marja-Leena	kirjasto- ja tietopalveluiden johtaja
Saastamoinen, Tuula	kirjastonhoitaja
Salmela, Tapio	informatikko
Seppänen, Pirjo	tietopalvelusihteeri
Strengell, Matti	suunnittelija
Suojärvi, Eeva-Maria	kirjastonhoitaja
Tuomisto, Maarit	kirjastonhoitaja
Tuppurainen, Kaarina	tietopalvelusihteeri
Törölä, Elina	tietopalvelusihteeri
Valtonen, Oili	informatikko

TILASTOTIETOA

Kyamkin ja Mamkin kirjastojen tilastolukuja 1996–2013

	Lainat*		Kävijät		Tiedonhankinnan opetustunnit		Henkilöstö	
	Kyamk	Mamk	Kyamk	Mamk	Kyamk	Mamk	Kyamk	Mamk
1996**	58 161	***	72 287	***	99	***	11	11
1997	81 443	87 000	196 190	***	196	***	12	11
1998	95 982	116 394	252 725	281 766	485	426	13	16,5
1999	112 872	122 095	256 502	305 040	501	443	16,2	18
2000	130 718	133 811	261 429	339 562	315	380	16	16
2001	178 828	155 258	263 583	266 336	329	319	16,5	19
2002	201 026	170 376	242 137	238 297	339	300	17	17
2003	182 792	171 094	229 070	199 221	379	314	18	16
2004	228 629	166 138	219 121	213 331	419	311	17	16
2005	265 538	160 244	203 871	159 520	387	273	17	16
2006	268 674	154 968	182 442	113 001	405	274	17	15
2007	263 083	164 006	159 635	88 847	389,5	226,7	16	16
2008	255 618	155 944	139 822	88 286	362,5	260,6	15,5	16,5
2009	241 775	156 750	133 112	90 113	375,5	212,6	15,5	16
2010	256 395	142 934	116 039	84 572	361,5	284,5	15,5	13
2011	256 024	147 020	121 684	125 354	354	379,5	15,5	14
2012	226 306	145 784	103 492	95 799	409	339	15	13
2013	227 565	136 801	113 301	77 742	398	456,5	14	10

* Lainat: itsepalvelulainat, lainat palvelutiskiltä, uusinnat

** Kyamkin kirjaston toiminta alkoi 1.8.1996.

*** Ei tilastoitu

Kokoelma

Vuosi	Painetut kirjat (niteet)		Painetut kausijulkaisut (vuosikerrat)		Verkkokirjat ja -lehdet (nimekkeet)	
	Kyamk	Mamk	Kyamk	Mamk	Kyamk	Mamk
1996	60 188	32 222	432	618*	**	**
1997	66 304	70 268	535	1 060*	**	**
1998	70 987	76 844	844	1 176*	169	**
1999	77 634	85 371	1 354	1 179*	257	**
2000	84 894	72 498	1 875	1 037*	347	**
2001	89 291	78 000	2 400	962*	383	**
2002	91 035	76 211	1 814	7 202	8 730	3 828
2003	96 049	79 290	2 226	7 536	4 236	185
2004	101 354	78 509	2 658	7 104	5 336	10 698
2005	106 096	80 202	3 236	7 105	8 236	7 804
2006	109 296	82 603	3 443	5 805	6 658	2 623
2007	108 374	84 692	3 693	4 039	42 798	2 857
2008	111 537	84 608	3 841	3 501	42 855	38 706
2009	112 915	77 059	3 532	3 311	56 242	51 986
2010	113 094	77 933	3 173	2 701	56 501	58 689
2011	106 023	69 913	2 478	2 558	81 216	76 144
2012	88 429	69 318	1 845	1 838	98 716	76 748
2013	78 956	62 624	1 848	1 680	99 825	100 746

*Vuosien 1996–2001 lehdet on tilastoitu nimekkeittäin.

**Ei tilastoitu

Xamkin kirjaston tilastolukuja 2014–2015

	Lainat*	Kävijät	Th-opetus	Henkilöstö
2014	291 758	187 256	764	23
2015	354 516	183 208	957,5	22

*Lainat: itsepalvelulainat, lainat palvelutiskiltä, uusinnat

Kokoelma

Vuosi	Painetut kirjat (niteet)	Painetut kausijulkaisut (vuosikerrat)	Verkkokirjat ja -lehdet (nimekkeet)
2014	120 603	2 738	128 396
2015	123 013	2 700	145 279

KITT2- Tieteellisten kirjastojen tilastotietokanta <https://yhteistilasto.lib.helsinki.fi/> 8.1.2016

Kymenlaakson ja Mikkelin ammattikorkeakoulujen arkistot

LÄHTEET

Aho, Tiina 2004. Itämeri-verkkosivut uusiksi. Kouvolan Sanomat 4.5.2004.

Aho, Tiina 2005. Kirjastoala perää kouluihin tiedonhankinnan opetusta. Kouvolan Sanomat 13.4.2005.

AMK-kirjastojen laadullisesta arvioinnista. Mittareita ja mietintää 2001. Työryhmä: Sirkku Blinnikka, Iiris Kuusinen, Marja-Leena Saarinen, Timo Turja ja Marja-Riitta Viiri. Opetusministeriö. Koulutus- ja tiedepolitiikan osaston julkaisusarja. Helsinki.

Anttila, Eija 2001. Merellisiä videoita merikirjastoon. Kymen Sanomat 8.3.2001.

Arene ry:n kirjasto- ja tietopalvelutyöryhmä 22.2.1998. Ammattikorkeakoulujen kirjasto- ja tietopalvelut 1998–2003. Visioita ja kehittämishaasteita. Teoksessa Mahdollisuuksia ja muutosenergiaa. Muistioita ja selvityksiä Suomen ammattikorkeakoulujen kirjasto- ja tietopalveluista. Opetusministeriö. Koulutus- ja tiedepolitiikan osaston julkaisusarja. Helsinki.

Elef 2004. Elef – Electronic Library of Eastern Finland. Itä-Suomen digitaalisten Kirjasto- ja tietopalvelujen kehittämishankkeiden toteutus ja tulokset vuosina 2000–2003. Toim. Jarmo Saarti. Kuopion yliopiston julkaisuja F. Yliopistotiedot 36. Kuopio University Publications F. University Affairs 35. Kuopio 2004.

Eteläpää, Leena, Savolainen, Sanna ja Viiri, Marja-Riitta. Itäsuomalaiset Venäjä- ja Itämeritiedon oppaina. Ammattikorkeakoulujen verkkolehti Kreodi 4/2000. <http://www.kreodi.fi/arkisto/>.

FinELib-päivä 29.5.2002. Iiris Kuusisen esitys. <https://kansalliskirjasto.finna.fi/Record/arto.1369842>.

Galkin, Marina 1998. Itämeri-tietokeskus valmisteilla Internetiin. Kolmen kirjaston yhteistyöprojekti pyrkii edistämään Kymenlaakson yritys- ja kulttuuritoimintaa. Kouvolan Sanomat 13.8.1998.

Haimi, Annamari 2004. Kymenlaaksolainen elokuva myötätulessa. Kymen Sanomat 5.3.2004.

Hasu, Lauri 2004. Ainutlaatuinen elokuvatietokanta. Kouvolan Sanomat 3.3.2004. Kymen Sanomat 3.3.2004.

Hirn, Marja 2008. Historiaa ja huipputietoa – kirjasto- ja palveluja yhteistyöllä. Verkkari 6/2008. <http://www.helsinki.fi/kirjastot/verkkari/2008/06/hirn.html>.

Honkanen, Seppo 2004a. Internetiin avattu Suomen ensimmäinen merialan asiasanasto. Kymen Sanomat 25.5.2004. Kouvolan Sanomat 25.5.2004.

Honkanen, Seppo 2004b. Kotkan Merikirjasto sai suuren karttalahjoituksen. Kymen Sanomat 10.11.2004.

Hormia-Poutanen, Kristiina & al. 2011. The teaching and research environment in Finland in 2020: university and polytechnic libraries in a digital service network. Other authors: Iiris Kuusinen, Jarmo Saarti and Pentti Vattulainen. Library Management. Vol 32. No. 8/9, 2011.

Hyvönen, Nina 2007. Mitä ammattikorkeakoulujen kirjasto- ja tietopalveluiden työntekijöiden tulisi tulevaisuudessa tietää ja osata. Teoksessa Kirjastonhoitaja tulevaisuudessa – Millaista osaamista kirjastot tarvitsevat. Toim. Jaakko Korpisaari ja Jarmo Saarti. Kirjastonhoitajien säätiön julkaisu. Helsinki.

Kaakkois-Suomen Ammattikorkeakoulu Oy. Kirjasto- ja oppimisteknologiapalvelut 2015. Kokoelmien kehittäminen -ohje. Kaakkois-Suomen Ammattikorkeakoulu Oy:n arkisto.

Kaakkois-Suomen Ammattikorkeakoulu Oy:n www-sivut 4.2.2016. <http://www.xamk.fi/fi/Tietoayhteistyöstä>.

Kangasniemi, Erkki, Mäkinen, Raimo ja Nuutinen, Anita 1995. Mikkelin va. ammattikorkeakoulun arviointi 1995. Toinen ulkopuolinen arviointi. Jyväskylän yliopisto. Kasvatustieteiden tutkimuslaitos.

Kankaanrinta, Anneli 1992. Väliaikaisen ammattikorkeakoulun kirjasto- ja tietopalveluiden nykytila ja ehdotuksia niiden kehittämiseksi. Teoksessa Keskustelumuistio 3 Ammattikorkeakoulujen kirjasto- ja tietopalvelujen kehittäminen. Opetusministeriö, Koulutus- ja tiedepolitiikan linja. Helsinki.

Karttunen, Kirsti 2010. Informaatikot Nevski Prospektillä. Tietoasiantuntija 5/2010.

Karttunen, Kirsti 2012. Cooperation, networking and internationalisation at the Library of Mikkeläi UAS. Ammattikorkeakoulukirjastojen verkkolehti Kreodi 13.11.2012. <http://www.kreodi.fi/en/1/Lahikuvassa/130/>.

Karvinen, Virpi 1993. Kotkan ammattikorkeakoulun kirjaston ja tietopalvelun parantaminen. Suunnitelma vuodelle 1994.

- Karvinen, Virpi 1994.** Kotkan ammattikorkeakoulun kirjaston ja tietopalvelun parantaminen. Suunnitelma vuosille 1995–1997.
- Karvinen, Virpi 2003.** Haastattelu 3.9.2003. Haastattelijana Iiris Kuusinen.
- Kivelä, Maarit 1998.** Kotkaan suunnitellaan merikirjastoa. Verkkolehti Koskinen 10/1998. <http://www2.kyamk.fi/lehti/arkisto.html>.
- Koski, Juha 2008.** Paperia ja bittejä. Kaupunkilehti Ankkuri 19.4.2008, Nro 32.
- Kotkan kaupunginhallituksen (kh) pöytäkirja 8.9.1997 § 529.**
- Kotkan kaupunginhallituksen (kh) pöytäkirja 1.6.1998 § 372.**
- Kouvola 1995. Kouvola seudun ammattiopiston kirjasto- ja tietopalveluiden kehittämissuunnitelma vuodelle 1996.** Työryhmä: Iiris Kuusinen, Jaana Hermunen, Soili Lehto-Kylmänen ja Raili Mänttari 16.10.1995. Kymenlaakson ammattikorkeakoulun arkisto.
- Krusberg, J.-E. & al. 2005.** Kymenlaakson ammattikorkeakoulun laadunvarmistusjärjestelmän auditointi. Korkeakoulujen arviointineuvoston verkkojulkaisuja 1:2005. Muut tekijät: J. Heikkilä, M. Höynälänmaa, S. Lindblom-Yläne, O. Matikka ja S. Moitus. <http://karvi.fi/publication/kymenlaakson-ammattikorkeakoulun-laadunvarmistusjarjestelman-auditointi/>.
- Kuharkka tarjoaa apua tiedon etsimiseen.** Länsi-Savo 1.4.2007.
- Kuharkka-tietopalvelu seuloa esiin olennaiseen informaation.** Mikkelin kaupunkilehti 31.3.–1.4.2007.
- Kuusinen, Iiris 1995.** Kuusankosken terveydenhuolto-oppilaitos. Luentoesitys. Tukipalveluorganisaation koulutusmatka 19.–21.4.1995. Kymenlaakson ammattikorkeakoulun arkisto.
- Kuusinen, Iiris 1996a.** Kymenlaakson va. ammattikorkeakoulun kirjasto- ja tietopalvelujen alustava kehittämissuunnitelma 22.4.1996. Kymenlaakson ammattikorkeakoulun arkisto.
- Kuusinen, Iiris 1996b.** Kotkan va. ammattikorkeakoulun kirjaston tilannekartoitus. Selvitys Ammattikasvatushallinnon koulutuskeskukselle 25.4.1996. Kymenlaakson ammattikorkeakoulun arkisto.
- Kuusinen, Iiris 1996c.** Kirjaston kuulumisia. Yksi kirjastokortti käy kaikkiin kirjastoihimme. Verkkolehti Koskinen 2/1996. <http://www2.kyamk.fi/lehti/arkisto.html>.
- Kuusinen, Iiris 1996d.** Kymenlaakson ammattikorkeakoulu. Kirjasto- ja tietopalvelut. Kehittämissuunnitelma vuodelle 1997. 22.11.1996. Kymenlaakson ammattikorkeakoulun arkisto.
- Kuusinen, Iiris 1996e.** Linda, Manda, Aleks ja Kati tulevat tutuksi Kuusaalla. Verkkolehti Koskinen 4/1996. <http://www2.kyamk.fi/lehti/arkisto.html>.
- Kuusinen, Iiris 1997a.** Kymenlaakson ammattikorkeakoulu. Kirjasto- ja tietopalvelut. Kehittämissuunnitelma vuodelle 1998. 21.11.1997. Kymenlaakson ammattikorkeakoulun arkisto.
- Kuusinen, Iiris 1997b.** Kirjastokokeelmiin pääsee myös verkkosivuilta. Verkkolehti Koskinen 7/1997. <http://www2.kyamk.fi/lehti/arkisto.html>.
- Kuusinen, Iiris 1997c.** Kirjastomaksut käyttöön helmikuussa. Verkkolehti Koskinen 1/1997. <http://www2.kyamk.fi/lehti/arkisto.html>.
- Kuusinen, Iiris 1999a.** Merikirjasto avattu. Signum 5/1999.
- Kuusinen, Iiris 1999b.** Kokemuksia benchmarking-menetelmän käytöstä asiakaspalvelun arvioinnissa. Ammattikorkeakoulukirjastojen verkkolehti Kreodi 4/1999. <http://www.kreodi.fi/arkisto/>.
- Kuusinen, Iiris 1999c.** Editan sähköiset kirjat. Verkkolehti Koskinen 4/1999. <http://www2.kyamk.fi/lehti/arkisto.html>.
- Kuusinen, Iiris 2002.** AMK:n kirjasto Voyager-aikaan ensimmäisten joukossa. Verkkolehti Koskinen 10/2002. <http://www2.kyamk.fi/lehti/arkisto.html>.
- Kuusinen, Iiris 2003.** Benchmarking tehostaa asiakaspalvelua. Signum 3/2003.
- Kuusinen, Iiris 2004.** Mikkelin ja Kymenlaakson AMK-kirjastoilla ideointipäivä. Verkkolehti Koskinen 7/2005. <http://www2.kyamk.fi/lehti/arkisto.html>.
- Kuusinen, Iiris. 2005a.** Vuosikymmen tiedon lähteillä. Kymenlaakson ammattikorkeakoulun kirjasto 1996–2005. Kotka: Kymenlaakson ammattikorkeakoulu.
- Kuusinen, Iiris 2005b.** Valtakunnalliset kirjastonjohtajien neuvottelupäivät Kouvola. Verkkolehti Koskinen 7/2005. <http://www2.kyamk.fi/lehti/arkisto.html>.
- Kuusinen, Iiris 2008.** Tietokeskus Vellamo – museo- ja kirjastoyhteistyötä Kotkassa. Signum 6/2008.
- Kuusinen, Iiris 2013.** Kirjasto- ja oppimisteknologiapalveluja koko Xamk-konsernille. Julkaisussa YVRI3, Yhteiskuntavastuu raportti 2013. Kymenlaakson ammattikorkeakoulu. <http://www2.kyamk.fi/VastuuRaportit/Arkisto/2013>.

Kuusinen, Iiris & al. 2015. Tulevaisuuden kirjasto – osa uutta oppimisympäristää. Suunnitelma. Muut tekijät: Timo Juurinen, Terhi Kaipainen ja Tapio Salmela. Kaakois-Suomen Ammattikorkeakoulu Oy:n arkisto.

Kuusinen, Iiris ja Nurminen, Maria 1999a. Korkeakoulukirjaston asiakaspalvelun arviointi. Kymenlaakson ammattikorkeakoulun, Helsingin kauppakorkeakoulun ja Leeds Metropolitan Universityn kirjastot. Korkeakoulujen arviointineuvoston julkaisuja 13:1999. Helsinki: Edita.

Kuusinen, Iiris ja Nurminen, Maria 1999b. Evaluation of Customer Service in the Academic Library. Libraries of Kymenlaakso Polytechnic, Helsinki School of Economics and Business Administration, and Leeds Metropolitan University. Publications of Higher Education Evaluation Council 14:1999. Helsinki: Edita.

Kuusinen, Iiris ja Nurminen, Maria 1999c. Tehokkuutta ja laatua kirjaston asiakaspalveluun benchmarking-menetelmällä. Signum 8/1999.

Kuusinen, Iiris, Turja, Timo ja Viiri, Marjariitta 2001. Ammattikorkeakoulukirjastojen laadullisesta arvioinnista Ammattikorkeakoulukirjastojen verkkolehti Kreodi 2/2001. <http://www.kreodi.fi/arkisto/>.

Kuusinen, Iiris, Puputti, Marika ja Kauppila Paula 2005. Ammattikorkeakoulukirjastojen hallinnollinen asema kehysorganisaatiossaan vuonna 2005. AMKIT-konsortion työryhmäraportti 1.9.2005. AMKIT-konsortion arkisto.

Kuusinen, Iiris ja Saarinen Marja-Leena 2012. Kymenlaakson ja Mikkelin ammattikorkeakoulujen kirjastojen suunnitelma 7.6.2012. Kymenlaakson ja Mikkelin ammattikorkeakoulujen arkistot.

Kymenlaakson ammattikorkeakoulu 1998. Vuosikertomus 1996–1997. Kotka: Kymenlaakson ammattikorkeakoulu.

Kymenlaakson ammattikorkeakoulu 2005. Tervetuloa taloon! Työntekijän opas, verkkoversio 7.12.2005. Kotka: Kymenlaakson ammattikorkeakoulu.

Kymenlaakson ammattikorkeakoulu 2009. Opinnäytetöiden verkkokirjaston palaverin muistio 3.3.2009. Kymenlaakson ammattikorkeakoulun arkisto.

Kymenlaakson ammattikorkeakoulu 2010. Ohje opinnäytetyön tallentamisesta Theseus-opinnäytetöiden verkkokirjastoon 23.3.2010. Kymenlaakson ammattikorkeakoulun arkisto.

Kymenlaakson ammattikorkeakoulu. Julkaisutyöryhmä. Kokousmuistiot 2004, 2006. Kymenlaakson ammattikorkeakoulun arkisto.

Kymenlaakson ammattikorkeakoulu. Tähtijulkaisut-yhteistyöryhmän kokousmuistiot 2010, 2015. Kymenlaakson ammattikorkeakoulun arkisto.

Kymenlaakson ammattikorkeakoulun hallituksen (Kyamk hall) pöytäkirja 31.3.1998 § 11.

Kymenlaakson ammattikorkeakoulun kirjastohenkilöstön kokousten muistiot 1996–2012. Kymenlaakson ammattikorkeakoulun arkisto.

Kähkönen, Jorma ja Lipponen, Marika 1998. Mikkelin ammattikorkeakoulun itsearviointiraportti 18.12.1998. Mikkelin ammattikorkeakoulun arkisto.

Lehtiö, Marianna 2004. Kotkan Merikirjasto toiminut 5 vuotta. Verkkolehti Koskinen 8/2004. <http://www2.kyamk.fi/lehti/arkisto.html>.

Lehtiö, Marianna 2005. Kartta- ja julkaisulahjoitus Kotkan Merikirjastolle. Verkkolehti Koskinen 2/2005. <http://www2.kyamk.fi/lehti/arkisto.html>.

Lehtiö, Marianna 2011. KAKE-informaattikojen Pietarin matka. Ammattikorkeakoulukirjastojen verkkolehti Kreodi 1/2011. <http://www.kreodi.fi/arkisto/>.

Leviäkangas, Riitta 2005a. Laatu tasaiseksi, prosessit läpinäkyviksi ja perehdyttäminen helpoksi. Verkkolehti Koskinen 6/2005. <http://www2.kyamk.fi/lehti/arkisto.html>.

Leviäkangas, Riitta 2005b. Laadukkaat opinnäytteet ja tutkimukset julkaistuiksi. Verkkolehti Koskinen 7/2005. <http://www2.kyamk.fi/lehti/arkisto.html>.

Liimatainen, Mervi 1998. AMK sai odotetun lausunnon: vakinaistamista puolletaan. Verkkolehti Koskinen 6/1998. <http://www2.kyamk.fi/lehti/arkisto.html>.

Liimatainen, Mervi 2001. Kirjastot uudistuivat EU-projektissa. Aktivaattori – Mikkelin ammattikorkeakoulun tiedotuslehti 1/2001.

Malvela, Pekka 2008. AMK-kustantajien yhteistyö kannattaa. Ammattikorkeakoulukirjastojen verkkolehti Kreodi 2/2008. <http://www.kreodi.fi/arkisto/artview320.html>.

Malvela, Pekka 2010. Tuulahduksia Hollannista AMK-kirjastopäivillä. Ammattikorkeakoulukirjastojen verkkolehti Kreodi 3/2010. <http://www.kreodi.fi/arkisto/>.

Malvela, Pekka ja Mäenpää, Sari 2012. Information Centre Vellamo – A one – stop source for library and archive information. Kreodi. Journal of Libraries in Finnish Universities of Applied Sciences. Special IFLA Issue 2012.

Malvela, Pekka ja Valtonen, Oili 2014. Ammattikorkeakoulukirjasto opetuksen tukena. Teoksessa Learning garden : pedagogisia kukintoja LCCE@-mallin reunamalla. Kotka: Kymenlaakson ammattikorkeakoulu.

- Metso, Marja 1997a.** Kymenlaakson ammattikorkeakoulussa siemen merenkulun erikoiskirjastoksi. Verkko-lehti Koskinen 9/1997. <http://www2.kyamk.fi/lehti/arkisto.html>.
- Metso, Marja 1997b.** Arviointineuvosto esittää neljän AMK:n vakinaistamista. Verkko-lehti Koskinen 6/1997. <http://www2.kyamk.fi/lehti/arkisto.html>.
- Metso, Marja 1999a.** Merikirjasto nousi verkosta maihin. Verkko-lehti Koskinen 10/1999. <http://www2.kyamk.fi/lehti/arkisto.html>.
- Metso, Marja 1999b.** Kymenlaakson AMK:n kirjasto pärjäsi hyvin huipputasovertailussa. Verkko-lehti Koskinen 14/1999. <http://www2.kyamk.fi/lehti/arkisto.html>.
- Metso, Marja 2000.** Merja Nikkisestä vuoden oppi-sopimusopiskelija. Verkko-lehti Koskinen 3/2000. <http://www2.kyamk.fi/lehti/arkisto.html>.
- Metso, Marja 2003.** Viestinnälle uusi kirjasto. Verkko-lehti Koskinen 9/2003. <http://www2.kyamk.fi/lehti/arkisto.html>.
- Metso, Marja 2004.** Ensimmäinen maakunnallinen elokuvatietokanta Kymenlaakso-Filmografia käyttöön. Verkko-lehti Koskinen 3/2004. <http://www2.kyamk.fi/lehti/arkisto.html>.
- Miettinen, Hanna 1999.** Merikirjasto palvelee kaikkia merestä kiinnostuneita. Kymen Sanomat 30.7.1999.
- Miettinen, Lasse 1996.** Kirjasto toimii opiskelijan tukikohtana. Aktivaattori – Mikkelin ammattikorkeakoulun tiedotuslehti 3/1996.
- Mikkelin ammattikorkeakoulukokeilun 1992–1997 loppuraportti.** Hyväksytty ammattikorkeakoulun johtokunnassa 11.11.1998. Mikkelin ammattikorkeakoulun arkisto.
- Mikkelin ammattikorkeakoulun julkaisuneuvoston muistio 2002.** Mikkelin ammattikorkeakoulun julkaisuneuvosto 5.3.2002. Mikkelin ammattikorkeakoulun arkisto.
- Mikkelin ammattikorkeakoulun kirjasto- ja tietopalvelujen toimintasuunnitelmat 2004–2005.** Mikkelin ammattikorkeakoulun arkisto.
- Mikkelin ammattikorkeakoulun toimintakertomukset 1992–1994, 1997.** Mikkelin ammattikorkeakoulun arkisto.
- Mikkelin ammattikorkeakoulun toimintasuunnitelma 1997.** Hyväksytty ammattikorkeakoulun johtoryhmässä 18.2.1997. Mikkelin ammattikorkeakoulun arkisto.
- Mikkelin ammattikorkeakoulun vuosikertomukset 1998–2001.**
- Mikkelin korkeakoulujen tietopalvelu, kehittämissuunnitelma 1998–1999.** Johtotiimi 29.10.1998. Mikkelin ammattikorkeakoulun arkisto.
- Mikkelin koulutusyhtymän toimintakertomus 1996.** Mikkelin koulutusyhtymän hallitus § 66/14.4.1997, Mikkelin koulutusyhtymän yhtymäkokous § 10/30.6.1997.
- Minna M. 2010.** Erja Huovila palkittiin KVAK-palkinnolla AMK-kirjastopäivillä 9.6.2010. Hakuammunnasta täysosumiin – Laurea-kirjaston blogi 11.6.2010. Tekijä Minna M. <https://laureakirjasto.wordpress.com/2010/06/11>.
- Moilanen, Hellevi 1999.** Ammattikorkeakoulun kirjasto pärjäsi hyvin vertailussa. Kymenlaakson rinnalla vertailtavina olivat Helsingin kaupparkeakoulun ja Leeds Metropolitan Universityn kirjastot. Kymen Sanomat 13.10.1999 ja Kouvolan Sanomat 13.10.1999.
- Moilanen, Teija 2004.** Kävijöitä keskimäärin 800 päivässä. Pohjois-Kymenlaakso 5.5.2004.
- Nevalainen, Heidi 2008a.** Tietokeskus jakaa historiaa ja huipputietoa. Kymen Sanomat 2.9.2008.
- Nevalainen, Heidi 2008b.** Ovet auki meritiedon maailmaan. Kymen Sanomat 3.9.2008.
- Niemi, Mari, Tommi Pälli, Tapio Salmela 2007.** Matkailualan kirjastot yhteen Savonlinnassa. Signum 6/2007.
- Niinikangas, Liisa 1996.** Uudesta kirjastosta ammattikorkeakoulun ylpeys. Ammattikorkeakoulukirjastojen nykytila ja ehdotuksia kehittämisvaihtoehtoiksi ja -mahdollisuuksiksi. Ammattikasvatustieteiden koulutuskeskuksen julkaisuja 2/1996. Tampere.
- Nitovuori, Milja 1999.** Kotka havsbioliteekti invigdes. Vapaavahti Frivakt 4/1999.
- Nurminen, Maria 1998.** Kotkan Merikirjaston toimintamalli 18.3.1998. Kotkan kaupunki. Merikirjasto-projekti.
- Nurminen, Maria ja Kuusinen, Iiris 1999.** Asiakaspalvelu paremmaksi benchmarkaten. Tietopalvelu 5/1999.
- Oksman, Hannele 1998a.** Itämeri-tietous Internetiin. Verkko-lehti Koskinen 10/1998. <http://www2.kyamk.fi/lehti/arkisto.html>.
- Oksman, Hannele 1998b.** Itämeri-tietokeskus ja Merikirjasto Turun kirja- ja tiedemessuilla. Verkko-lehti Koskinen 15/1998. <http://www2.kyamk.fi/lehti/arkisto.html>.
- Opetushallitus 1993.** Suunnitelma ammattikorkeakoulujen kirjastojen ja tietopalvelujen parantamiseksi. Muistio 24.3.1993. Työryhmä: Ella Kiesi, Eero Leminen, Tapio Varmola, Sirkku Blinnikka, Anneli Kankaanrinta, Anna-Riitta Piilonen ja Eero Kalliomäki. Opetushallitus, Helsinki.

Opetuksen ja tutkimuksen toimintaympäristö 2020.

Korkeakoulukirjastojen rakenteellinen kehittäminen digitaalisesti palveluverkoksi 2009. Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2009:26. Opetusministeriö. Helsinki 2009.

Opetusministeriö 1993. Va. ammattikorkeakoulujen kirjasto- ja tietopalvelujen kehittäminen. Opetusministeriön kirje väliaikaisille ammattikorkeakouluille 7.6.1993. Helsinki.

Opetusministeriö 1997. Opetusministeriön kirje kirjasto- ja informaatiopalvelujen kustannusten laskemisesta. OPM 5/023/97.

Opetusministeriö 1999. Opetusministeriön kirje 29.9.1999 kirjasto- ja informaatiopalvelujen kustannusten laskemisesta. Opetusministeriö, Ammattikorkeakouluosasto, Tuulikki Koski. Helsinki.

Opetusministeriö 2001. Opetusministeriön kirje 12.3.2001 ammattikorkeakoulujen kirjasto- ja informaatiopalvelujen kustannusten kirjaamisesta. Opetusministeriö, Koulutus- ja tiedepolitiikan osasto, Ammattikorkeakouluyksikkö. Helsinki.

Opetusministeriö 2004. Perustietoa ammattikorkeakouluista. Opetusministeriön julkaisuja 2004:10. Opetusministeriö, Koulutus- ja tiedepolitiikan osasto.

Parjanen, Matti 1998. Kymenlaakson ammattikorkeakoulun ulkoinen arviointi 20.–22.1.1998. Raportti. Kymenlaakson ammattikorkeakoulun arkisto.

Pälli, Tommi 2005. Matkailun tietovirrat -portaali matkailualan tutkimuksen ja opiskelun tiedonhaun avuksi. Muuttuva matkailu 4/2005.

Rantamäki, Pekka-Joonas 2010. Kirjastot elävät menneisyydessä. Kotimaa 11.6.2010.

Rautaniemi, Pirkko 2014. Xamkin tarjoamat palvelut oppimisen tukena. Julkaisussa Yhteiskuntavastuuraportti 2014. Kymenlaakson ammattikorkeakoulu. <http://www2.kyamk.fi/Vastuuraportit/2014>.

Renfors, Sanna-Mari 2014. Ammattikorkeakoulujen julkaisutoiminta luo näkyvyyttä ja tuo esiin osaamista. Signum 3/2014.

Runonen, Carmen 2007. Kengännauharahojen aika on ohi. Länsi-Savo 25.10.2007.

Saarikivi-Raasu, Ilona 2016. Haastattelu 26.1.2016. Haastattelija Iiris Kuusinen.

Saarikivi-Raasu, Ilona ja Saastamoinen, Tuula 2016. Haastattelu 3.2.2016. Haastattelija Terhi Kaipainen.

Saarinen, Marja-Leena 1997. Mikkelin ammattikorkeakoulu, Kirjasto- ja tietopalvelukeskus. Liiketoimintasuunnitelma. Mikkelin ammattikorkeakoulun arkisto.

Saarinen, Marja-Leena 1998. Mikkelin ammattikorkeakoulun julkaisusarjojen julkaisuohje. B: Artikkeleita, opinnäytteitä, tiedotteita – Articles, diploma works, bulletins. Mikkeli: Mikkelin Ammattikorkeakoulu.

Saarinen, Marja-Leena 1999. Mikkelin ammattikorkeakoulun kirjasto- ja tietopalvelukeskuksen kehittämissuunnitelma 1999–2003. Hyväksytty ammattikorkeakoulun johtokunnassa 10.2.1999. Mikkelin ammattikorkeakoulun arkisto.

Saarinen, Marja-Leena 2001. Mikki Mikkeliissä. Ammattikorkeakoulujen verkkolehti Kreodi 3/2001. <http://www.kreodi.fi/arkisto/>.

Saarinen, Marja-Leena 2002. Mikki-kirjastoverkon rakentamisen vaikutus Mikkelin ammattikorkeakoulun kirjastoon. Teknillinen korkeakoulu, Koulutuskeskus Dipoli, PD-kehittämistyö 25.2.2002.

Saarinen, Marja-Leena 2016. Haastattelu 27.1.2016. Haastattelija Tuula Saastamoinen.

Sahlberg, Oona 2008. Historiaa ja huipputietoa Vellamosta. Verkkolehti Koskinen 6/2008. <http://www2.kyamk.fi/lehti/arkisto/>.

Sahlberg, Oona 2009. Presidentti Halonen tutustui Tietokeskus Vellamoon. Verkkolehti Koskinen 2/2009. <http://www2.kyamk.fi/lehti/arkisto/>.

Salmela, Tapio 2015. Opetus ja TKI-henkilökunnan e-aineistokyselyn 4.–19.5.2015 tulosraportti. Kaakkois-Suomen Ammattikorkeakoulu Oy:n arkisto.

Satama, Aino 2001. Videolahjoitus Merikirjastolle. Verkkolehti Koskinen 5/2001. <http://www2.kyamk.fi/lehti/arkisto/>.

Savolainen, Eeva 2007. Keskustelua yli organisaatioarjojen. Ammattikorkeakoulujen verkkolehti Kreodi 2/2007. <http://www.kreodi.fi/arkisto/>.

Seppänen, Pirjo 2016. Haastattelut 2.2.2016 ja 4.2.2016. Haastattelija Terhi Kaipainen.

Sjölund, Anna-Kaisa 2009. Verkkokirjasto Theseus. Ammattikorkeakoulujen verkkolehti Kreodi 2/2008. <http://www.kreodi.fi/arkisto/>.

Sohlman, Helena 1998. Puumieskasteen saanut Raili Siivola eläkkeelle Mussalosta. Verkkolehti Koskinen 7/1998. <http://www2.kyamk.fi/lehti/arkisto.html/>.

Suoknuuti, Tellervo 2003. Terveysalan kirjasto- ja tietopalveluja Kuusankoskella. Toimintavuodet 1983–1996. Kymenlaakson ammattikorkeakoulun arkisto.

Taavitsainen, Ilkka 1999. Paikallisuus ja kansainvälisyys yhdistyvät Itämeri-tietokannassa. Kolmen kirjaston yhteistyöprojektin tavoitteena on edistää Kymenlaakson yritys- ja kulttuuritoimintaa sekä tarjota tietoa Itämeren alueelta. Kouvola Sanomat 16.9.1999.

Tarjamo, Kerttu 2002. Mikkelin ammattikorkeakoulun alkuvuosikymmen. Ammattikorkeakoulun rakentaminen ja kehittäminen Etelä-Savossa 1991–2001. Jyväskylä.

The 8th International Conference and Exhibition "Library consortia: technologies and innovation" 2010a. Konferenssin vierailu MAMKissa ja Mikkelissä 17.6.2010 Muistio 26.3.2016. Mikkelin ammattikorkeakoulun arkisto.

The 8th International Conference and Exhibition "Library consortia: technologies and innovation" 2010b. Programme on Mikkelä Thursday 17th of June 2010. Mikkelin ammattikorkeakoulun arkisto.

Theseus-verkkokirjasto. <https://www.theseus.fi> 8.2.2016.

Tieaho, Matti 1998. Virtuaalinen merikirjasto yhdistää erikoiskirjastot. Palvelu on tarkoitettu kaikille merenkulusta kiinnostuneille. Kymen Sanomat 26.7.1998 ja Kouvola Sanomat 26.7.1998.

Tieteellisten kirjastojen tilastotietokanta.
<http://yhteistilasto.lib.helsinki.fi> 8.2.2016.

Tietotori – Mikkelin AMK:n sisäinen tiedotuslehti 1/1999.

Tietotori – Mikkelin AMK:n sisäinen tiedotuslehti 2/2000.

Tietotori – Mikkelin AMK:n sisäinen tiedotuslehti 2/2002.

Tuomisto, Maarit 2005. Mikkelin ammattikorkeakoulun julkaisutoiminnan kehittäminen vertailuoppimismenetelmällä. Opinnäytetyö. Liiketalouden koulutusohjelma. Mikkelin ammattikorkeakoulu.

Turunen, Mirja 2005. Kouvola korkeakouluille suunnitella kirjastokampus. Kouvola Sanomat 22.10.2005.

Uusiniitty, Timo 2000. Linkkejä moneen lähtöön. Kymen Sanomat 7.10.2000.

Vainikka, Hanne 2004. Kymenlaakso kiinnostunut elokuvantekijöistä. Anjalankosken Sanomat 4.3.2004.

Vaittinen, Helena 2005. Kirjasto kuuluu kaikille. Kouvola Sanomat 14.10.2005.

Vanhala, Ville 1999. Kotkassa ensimmäinen avoin merikirjasto. Keski-suomalainen 8.8.1999.

Ylinen, Pasi 2005. Kirjastoväki kokoontuu Kouvolaan. Etelä-Saimaa 9.10.2005. Kouvola Sanomat 10.10.2005.

Valokuvat:

Kaakkois-Suomen, Kymenlaakson ja Mikkelin ammattikorkeakoulujen arkistot

Liisa Pölläsen arkisto

Väliaikaisten ammattikorkeakoulujen saatua kokeiluluvan vuonna 1991 alettiin niiden kirjastoja kehittää suunnitelmallisesti. Ammattikorkeakoulujen vakinaistamisen yhtenä kriteerinä olivat korkeakoulutasoiset kirjastopalvelut, mikä pisti vauhtia asiaan. Tänä vuonna tulee kuluneeksi 25 vuotta, kun Mikkelin va. ammattikorkeakoulu ja Kymenlaakson ammattikorkeakoulun perustana ollut Kotkan va. ammattikorkeakoulu aloittivat toimintansa. Elokuun alussa täyttyy 20 vuotta Kymenlaakson va. ammattikorkeakoulun aloituksesta. Nämä merkkipaalat houkuttelevat kurkistamaan, mitä kirjastoissa on tapahtunut tänä aikana.